TRACTATUS DE STATU PARUULORUM SINE BAPTISMO DECEDENTIUM EX HAC VITA; iuxta sensum. B. AUGUSTINI.

Compositus à F. FLORENTIO CONRIO, Hiberno, ad Archiepiscopatum Thuamensem ex Ordine Fr. Minorum Regular. Obseru. assumpto.

ROTHOMAGI,

M. DC. XLIII.

AD LECTOREM.

Rbitror eundem illum, qui Purpurariæ illius in Actis Apostolicis mentem prædicationi Pauli attentam reddidit, me quoque singulari quodam beneficio in lectionem operum D. Augustini excitasse in quibus legendis perscrutandisque iam complures Annos insumpsi, & quamquàm non multùm fortè profecerim, hoc saltem sum assecutus vt non obscurè videam, quàm procul nonnulli Recentiores Scriptores ab Augustini sensu in quibusdam mysteriis assequendo distent. Cum ex eis alij affirment eum in illis nunquàm plenè aut certò mentem suam exposuisse, alij verò contendant ipsum veram eorundem mysteriorum interpretationem non vidisse, quam quidam huius sæculi scriptores subtiliter admodùm reperrunt. Neque hoc, vt aiunt, mirabile dictu videri debet: fuerit enim D. AVGVSTINVS magnus & omninò admirandus Doctor, hoc tamen non obuiat quo minus aliquis Recentiorum Scriptorum longiùs quam ipse prospiciat; non aliter ac Pigmæus insidens collo alicuius gigantis longiusque quaqua versum ipso gigante cernit. Ego tamen hac in re vt ingenuè fatear, longè alterius sum indicij; si enim AVGVSTINI ingenium aspicio nihil mihi magis stupescendum videtur, cum solo spiritu veritatis magistro, ad totius sapientiæ culmen ascenderit. Iam verò opera eius nonne omnem omninò superant admirationem: Quas hæreses in his non prosternit? quæ fidei mysteria non explicat? Captiuauit sanè Christi sponsa Ecclesia Catholica intellectum suum iam indè à temporibus Apostolorum in obsequium plurimorum fidei arcanorum, quæ quamuis ab ea castè credita numquam tamen adeò plenè intellecta vel clarè explicata fuerunt, antequam Diuina prouidentia sanctissimum hunc Doctorem suscitauit, qui ea tam fœliciter tractauit, vt vniuersa quibus hæretici tenebras offundere machinabantur, vel quæ in prauos sensus detorquebant, admirabili prorsùs sapientia defenderit & illustrarit. Diuina enim bonitas quæ firmam humilemque fidem dono intelligentiæ veluti præmio consueuit afficere scriptura secundum Augustinum teste, Nisi credideritis, non intelligetis, Ecclesiæ suæ de hoc sanctissimo Magistro prædictorum mysteriorum clarissimo interprete dignata fuit prouidere. Isai. 7. Homil. 32. & tract. 29. in Ioan. Vnde quò frequentius & diligentiùs siue ingenium ipsius, siue opera contemplor, eò vehementiùs eius gloriam promouere concupisco. Ac proindè, quantum in me situm erit, semper adnitar, ne eam recentiorum hominum similes censuræ vllâ ratione extenuent; vel fulgentissimos radios sapientiæ, quam ille cœlitus ita hausit vt Ecclesiam vniuersam illustrarit & simul hæresum tenebras dissipauerit, vllis imminitionis nubeculis obducant, vel denique amatores veritatis ab eius lectione retardent. Neque parùm in hoc studium me accendit iudicium sanctæ matris Ecclesiæ, quæ eius mentem in ijs mysterijs quæ vel non intellexisse vel non satis explicuisse dicitur, semper est amplexa. Quod fortè non leuiter nutaret, si sanctissimus Magister mysteria illa vel non intellexisset, vel certe ambiguâ & obscurâ interpretatione tantùm declarasset. Indè enim consequi videretur illam Christi sponsam, cui spiritus veritatis assistit in negotio tanti ponderis sequutam fuisse doctorem illa arcana, aut non capientem, aut non satis explicantem. Neque hoc solùm, sed etiam Augustinum quem prisca sæcula in omni scientiarum genere gigantem venerata sunt, hac nostrâ ætate, qua in immensam sapientiæ magnitudinem nonnulli suâ opinione excrescunt, illo qui ementitâ fortassis humilitate Pigmæus dicitur, minorem effici. Etenim qui Augustinum (nescio quo modestiæ colore gigantem, & modernum eius humeris impositum, Pigmæum vocat, vt indè concludat modernum ipso longiùs prospicere: quid aliud sibi præfigit, nisi vt modernum scriptorem in eruditione gigantem, Augustinum vero Pigmæum euincat? quo solo exemplo doctrinæ Augustini quiuis modernus suam pro arbitratu præponere posset. Quòd si ita se res habeat quis pacato animo tantam arrogantiam humilitatis fuco palliatam ferre queat? Igitur, benigne lector, vt huiusmodi suggillationes aliquâ ratione reprimerentur, vtque exemplo ostenderetur hos Nanogigantes genuinam sancti Doctoris mentem non assequi, cùm cogitur (vt ipse loquitur li. 1. de Trin. c. 3.) per quædam densa & opaca viam carpere, hanc quæstionem de paruulis discutere volui: in quâ si ostensum fuerit principia Augustini (Scripturis & ratione naturali diligenter inspectis ac discussis) solidissima & simul clarissima esse, illósque ea non fuisse assequutos: perspicuum, vti reor, euadet, illius mentem in profundissimis & obscurissimis mysterijs, eis tam celeriter non elucescere. Hoc si præstiterimus quis audebit gloriari se Augustinum cursim ac tumultuariâ lectione, peruoluendo intelligere? Quisquis est, magnus est, magnificet Deum. Ego saltem neminem vnquam talem cognoui, & si scirem vbinam terrarum posset reperiri, lubens prolixa itinera susciperem, eum visurus, petiturusque humiliter ab eo explicationem multarum in Augustino difficultatum, quæ iam plurimorum annorum decursu me anxium detinent. Vndè omninò censeo

lectionem huius magni magistri vt in altis mysterijs de quibus tractat capiatur, postulare hominem, non qui magnam curam impendat legendis, citandisque variis authoribus, & conscribendis plurimis voluminibus, sed primò qui sit ab omni alio penè studio expeditus; deinde qui ingenio vigilanti ac sobrio polleat; postremò qui à præcipitata consuetudine, incerta, aut dubia pro certis asserendi, prudenter abstineat, seque etiam omninò cohibeat à peruicaci studio proprias opiniones defendendi, eisque quicquid contrariari videtur accomodandi. Quæ omnia quemadmodùm non nisi in paucissimis iunctim inueniuntur: ita rarissimi sunt qui ad abstrusiora doctrinæ D. Augustini secreta attingunt. In hoc opusculo temeritate asserendi per gratiam Dei credo me caruisse: sed modestè absurda quæ ex contraria opinione sequi videbantur sine affirmatione significaui, idque suppresso authorum nomine, ne fortè eos exulcerarem. Extuli sæpius laudibus sanctissimum magistrum, vt solidæ veritatis amatores ad eius lectionem prouocarem. Vtinam Tullianæ linguæ facundia mihi contigisset, vt pro dignitate eum laudarem. Sed nec ita vlla eius meritis par reperiri posset oratio. Nullus spero quantumuis inuidiâ stimulatus vitio mihi vertet quod subinde in sanctissimi viri laudes excurrerim, eumque citra omnem inuidiam cæteris Theologis prætulerim, quem ipsi sibi non auderent non anteponere. Relinquerem omninò locum iustæ querelæ, si illas in eum laudes congererem, quibus aliquis, nescio quis quemdam suorum in Epistola ad Lectorem Tom. 3. illius authoris quem super astra cœli extollit, non dubitauit cumulare sequentibus verbis. Nam superiorum operum dignitatem & gloriam nemo non videt, si modo videt aliquid, aut certè audit quid de tanto Theologo atque eius clarissimis monumentis, prædicet fama, quæ inuidiam & obtrectationem magnorum ingeniorum asseclam tempore deprecante non modo Theologiæ Gymnasia oppleuit, sed in ipsos Orbis axes, ac cœli sinus incurrens ingenti quadam Echo longè ac latè crebrescente vbique resonat, & vix est vllus nisi circumforaneus aliquis Theologus, cui nihil nisi quod humile est atque vulgare arridet, aut nebulo & Ardelio quispiam qui se de suis nugis miserè amat, vt sunt certè nonnulli homines futiles ingenio, & ad inanes atque falsas argutias nati, qui N. summum ingenium & res quasi humano fastigio celsiores non miretur in dies magis mactétque laudibus. *Stupenda profectò laus vnius scriptoris Scholastici nostræ ætatis. Quid enim amplius: imò quid simile de vllo Ecclesiæ Doctore quantumuis præcellenti dici potuit? O tempora nunquam satis admiranda quæ eam censuram lucem permittunt aspicere, quæ vniuersos Theologos circumforaneos, miseros amatores suarum nugarum, nebulones & Ardeliones non veretur appellare, qui non in dies suspiciunt & extollunt opera illius noui scriptoris, in quibus multorum sententiæ fortè veræ impugnantur, aliæ fortassis falsæ laboriosè defenduntur. Theologis enim qui censura tam furiosa compelluntur ad lectionem suorum magistrorum deserendam, vt operibus illius moderni laudandis & admirandis in dies vacent, adhuc minimè constat quid granorum tanta tritura Scholasticæ dissertationis ipse extulerit, quid ventilarit: cum propemodum omnia, aut certè pleraque ipsius ab aliis viris doctis, etiam suæ nationis, imo & suæ Scholæ passim impugnentur. Et tamen qui eum laudibus in dies non affecerint & in admiratione non habuerint rigidæ illi censuræ erunt obnoxij: itaque si laudatorem & paucos alios eius stomachi dempseris, reliqui omnes Theologi erunt circumforanei, nebulones, & Ardeliones, qui de suis nugis miserè amant, cùm nulli eorum illius noui Scriptoris (vti vult illa censura) ingenium & res quasi humano fastigio celsiores in dies prædicent demirentur. Crediderim sanè hanc censuram vel veriùs fortè conuicium plurimos offensurum. Arbitror tamen eum, qui semel dulcedinem operum D. Augustini degustauerit, subiturum potiùs fornacem linguæ huius censoris quàm Augustinum deserat, vt encomiis & admiratione operum cuiuscumque noui Scriptoris occupetur, etsi clangore tubarum atq; tympanorum, ea in publicum prodiissent, eorumque fama non solum Gymnasia Theologiæ oppleßet, sed & in ipsos orbis axes & cœli sinus, incurrens ingenti quadam Echo longè crebescente, vbique resonuisset. Sed de hoc satis. Si quid in hoc opusculo displicuerit, inscitiæ meæ erit ascribendum, qui congruo ordine ab illo admirabili magistro sapienter dicta collocare nesciui. Si quid autem arriserit, illi acceptum referri debet à quo tanquam in vtroque genere ditißimo non solùm res, sed etiam verba quantum licuit, emendicaui sequutus aliqua ratione in studio & lectione mei sancti Magistri similem regulam illi, quam ipse tradit Lectori sacræ Scripturæ, qui propriis indigus verbis aliena sæpè mutuetur oportet.* Quantò enim, *inquit*, se pauperiorem cernit in suis, tantò eum oportet in istis esse ditiorem, vt quod dixerit suis verbis, probet ex illis, & qui propriis verbis minor erat, magnorum testimonio quodammodo crescat. *Vale.*

INDEX
CAPITVLORVM
CAPVT PRIMVM.

FINIS.

APPROBATIONES.

atum à Reuerendissimo & Illustrissimo D. Flor. Conrio Archiepisc. Turanensi de aruulorum sine baptismo decedentium elaboratum, in quo nihil reperi quod sanæ do- erfetur; quin potiùs eruditè, & operosè juxta sententiam D. Augustini probari prædi- ulos, non tantùm exclusionem à regno cœlorum, sed etiam pœnas sensibiles passuros, lo- cripturæ idem suadentia doctè expendi.

EVG. MATHEVS *Archiepisc. Dublimensis, ac Hiberniæ Primas.*

Approbatio Theologorum Vniuersitatis LOVANIENSIS.

TRactatus iste de pœnis paruulorum sine baptismo decedentium, eruditus est nihil continens quod sacris Literis, vel S. Ecclesiæ repugnet Decretis; imo tertium illum æternæ ac beatæ cuiusdam vitæ, extra regnum cœlorum, locum primum à Pelagianis fabricatum, solidis sacrarum Scripturarum ac Patrum testimoniis subruit penitùsque subuertit, de quo loco sic D. Aug. Ergône, inquit, est æterna vita extra regnum cœlorum? Primus hic error auersandus ab auribus, exstirpandus à mentibus. Hoc nouum in Ecclesia, priùs inauditum est, esse vitam æternam præter regnum cœlorum, esse salutem æternam præter regnum Dei. Hæc contra Pelagianos D. Aug. ser. 14. de verbis Apost. Et lib. de hæref. c. 88. Nam etiamsi non baptizentur (paruuli) promittunt, Pelagiani, eis extra regnum quidem Dei, sed tamen æternam & beatam quandam vitam suam.

GVIL. FABRICIVS *S. Th. Doctor ac Professor & Apostol. ac Regius per Belgium librorum Censor.*

RArâ stili maiestate & densâ sententiarum grauitate ita ingenij vires in hoc opere intendit Author, vt mentem D. August. fœliciter assecutus non tàm suo quàm Sanctissimi illius Ecclesiæ Doctoris ore locutus videatur, quòcirca vt publicæ detur vtilitati dignissimum censeo 20. Iunij. *1623.*

IOAN. PLVDANVS *S. Th. Doct. & SS. Litt. Louanii Prof. ac D. Petri Plebanus.*

REuerendissimi & Illustrissimi D. Fl. Conrii Archiep. Tuamensis Tractatum de pœnis paruulorum sine baptismo decedentium in futuro sæculo, luculenter & solidè B. August. sententiam proponere & defendere arbitror, vt dignissimus sit quem omnes veritatis amatores perlegant & sequatur.

GVIL. MERCERVS *S. Theol. Doctor & Prof. Regius Louanii 6. Iulij 1623.*

REuerendissimus ac Illustrissimus Dominus D. Pater Flor. Conrius Archiepisc. Tuamensis, tractatu hoc suo, D. August. Ecclesiæ Catholicæ columinis mentem de pœnis paruulorum sine baptismo morientium, accuratâ disquisitione eruit, & neruosè deducit.

ÆGID. BAYVS *S. Theol. Doct. & in Acad. Louan. Professor Ordin.*

GEnuinam D. Aug. Ecclesiæ Doctoris Maximi sententiam de paruulorum absque baptismo decedentium pœnis, ab eodem ex Scriptura sancta iam olim clarè deductam & solidè probatam, hoc doctissimo Tractatu ab Illustrissimo P. ac Domino D. Fl. Archiep. Tuamensi composito ac elaborato contineri ac dilucidè explicari sentio.

IOAN. VVIGGERS *S. Th. Doct. ac Profess. Reg. in Vniuersit. Louaniensi.*

TRactatum secundùm sensum B. August. de statu Paruulorum ex hâc vitâ sine Baptismo decedentium, compositum à F. Fl. Conrio Archiep. Tuamensi, perlegi diligenter. In quo, quantùm equidem arbitror, sent. S. August. magnâ perspicuitate verborum, solidâ firmitate rationum verissimè declaratur & defenditur: vt in materiâ de Pœnis Paruulorum sine Baptismo decedentium, subeundis post hanc vitam, velut quidam Prosper. August. surrexisse videatur. Quam S. Augustini sententiam verissimam semper iudicaui, defendi, & docui, tanquam Antiquioribus Ecclesiæ Doctoribus conformem, & semper huc vsque ab excellentissimis quibusdam edoctam, vtpotè Scripturis Sanctis magis innixam, & Conciliis, seruientem etiam prouidæ sollicitudini Parentum, & saluti Paruulorum. Quod attestor Louanii hâc die 20. Iulii, Anno 1623.

HENRICVS RAMPEN *S. Theol. Doctor & Professor.*

ILlustrissime Domine; Post mysterium Sacro sanctæ Trinitatis, Dominicæ Incarnationis abditissimum Sacramentum; semper mihi visa est, fides originalis peccati, tùm humanæ rationis captum longissimè excedere, tùm Dei maiestatem supremùmque in homines dominium vsque ad extremum ingenii stuporem efficacissimè testar'. Sed quia humana ratio nimia suæ libertatis æstimatrix, non satis eam in hoc mysterio apprehendit innatusque ho-

-nini philautiæ affectus pœnam omnem & contumeliam studiosissimè à se propulsare solet, difficulter admodùm huic fidei subiugari se patiuntur. Itaque vel in eius exterminium conspirant, quod olim in Pelagianis execrata est Ecclesia, vel eam ad summas angustias redigunt arctissiméque circumscribunt. Id quod mihi videtur Theologis illis accidisse qui culpam & pœnam originalis peccati adeò accidunt, vt illam quidem infra minima venialis actualis peccati reatum supprimant; hanc vero tùm æternitate mutilant quatenus negant eam per se cadere sub originalis peccati demeritum, solumque per accidens illius pœnam æternum duraturam censent, perindè ac venialis peccati pœna ob concursum mortalis peccati æternum durabit, dum à dæmonis seruitute existimant, tùm ab omni pœna sensus adeò remotam æstiment, vt pro ea naturalem insuper fælicitatem, Paruulis sine Baptismo defunctis reponant. Contrà hos omnes, D. Augustini sententiam solidè ac neruosè vindicasti: quem vt olim Deus contra Pelagianos suscitauit Catholicæ fidei defensorem: ita te illius Sanctissimi Episcopi ac celeberrimi Doctoris quà dignitate, quà spiritu, quà doctrina hæredem nobis isto sæculo dedisse videtur, qui suppresso naturalis rationis murmure, illiusque cæco ductu repudiato, plenè eam sub manu diuinæ fidei humiliares. Quod si fortassis alicui hæc controuersia, non tam vtilis, quam curiosa aut etiam contentiosa videbitur; ego certè tùm diuini honoris, tùm nostræ salutis plurimum interesse arbitror, ne adeo seueræ ipsius Dei contra originale peccatum minæ, & adeò triste totius humani generis supplicium quasi de Tyrannide suspecta fiant, tanta originalis culpæ & pœnæ extenuatione, ne vulnere diminuto medici beneficium simul minuatur, ne dum non satis omnes beneficii in nos collati partes agnoscimus, medici manum gratiamque mediatoris à nobis alienemus; sicut ergo ob has rationes tanto olim studio contra Pelagianos pro originali peccato decertauit Ecclesia; ita & hunc modernum tuum laborem, Illustrissime Domine, in elucidanda Diui Augustini sententia, pro honore diuinæ iustitiæ Deo gratissimum, pro gratia illius concilianda nobis vtilissimum iudicio, Deumque rogo ne occultum hoc naturalis rationis humanique affectus germen instinctu Serpentis, qui primam creatoris gratiam ex hominis animo profligauit ad truncandam redemptoris gratiam adolescere sinat. Louanii 19. Iulii Anno 1623.

IOANNES SCHINCKELIVS *S. Th. Doct. & Professor Ordinarius.*

OPusculum hoc de Pœna Paruulorum post hanc vitam à Reuerendissimo atque Illustrissimo D. Florentio Archiep. Tuamensi compositum veritatis amatoribus meritò acceptum esse debet, eò quod veram antiquamque D. August. sententiam à discipulis eius S. Fulgentio & alis iam olim constanter doctam, atque etiamnum ab eius sectatoribus agnitam & crebro traditam eruditè confirmet, multasque recentiorum coniecturas conuellat. Actum Louanij postridie Kalendas Nouemb. Anno 1623.

CORNELIVS IANSSENIVS *S. Theol. Doctor & in Vniuersit. Louaniensi Profess. Ordinarius.*

ILlustrissime Domine, Periucundum mihi fuit legere Tractatum vestrum de Pœna Paruulorum sine baptismo decedentium, in quo acerrimum sententiæ D. P. Augustini Illustrissima Paternitas vestra agit vindicem & defensorem. Spirat hic vester labor, vt profundam in Scholasticis difficultatibus eruditionem, ita assiduam in D. Augustino peruoluendo diligentiam. Constat enim hic Tractatus tam continuis è D. Augustino citationibus, tanto ordine è diuersis ipsius operibus; inter se connexis, vt D. Augustinum vbique loquentem, suæque sententiæ partes agentem audire videat. Quàm maximè exopto vt citissimè opus hoc lucem videat. Spero fore, vt multos ab inueterata opinione, ad sententiam quam communis Ecclesiæ Magister nobis tradidit, abducat. Louanii in Conuentu D. Augustini 31. Augusti Anno 1623.

Illustrissimæ Dominationis Vestræ seruus in Christo,

F. MICHAEL PALLVDANVS *in Vniuersitate Louaniensi S. Theologiæ Doctor & Professor.*

Approbatio Theologorum Vniuersitatis Duacensis.

HVnc Tractatum ab Illustrissimo D. Archiepisc. Tuamensi, Reuerendissimo P. Flor. Conrio compositum, de statu Paruulorum sine baptismo decedentium; iuxta Beati Augustini, Scripturæ sacræ pressè inhærentis, sensum, accuratè concinnatum: diligenter perlectum, dignissimum editione censuimus. Duaci, die decima octaua, Augusti. 1623.

BARTHOLOMÆVS PETRVS *Lintrinsis S. Theol. Doctor & in Vniuersit. Duacensi Professor Regius & Ordinarius.*

TRactatus secundùm sensum B. Augustini, de statu Paruulorum ex hac vita sine Baptismo decedentium ab Illustrissimo & Reuerendissimo Domino Flor. Conrio Archiepisc. Tuamensi compositus, & distinctus per viginti sex capita, diligenter & iucundè à nobis perlectus, ipsissimam B. Augustini sententiam de tota ipsa materia, clarè & ad oculum videtur demonstrare, remotâ omni caligine quam variæ commentationes quorundam Scholasticorum, veridicæ doctrinæ obduxerant. Quare dignissimus est qui lucem videat, cum tantam lucem attulerint quæstioni aliequin inter Theologos obscurissimæ. Duaci die sexta Septembris 1623.

IACOBVS POLLET *S. Theol. Doctor & Vniuersit. Duacensi Regius Ordinariusque Professor.*

IStum ab Illustrissimo & Reuerendissimo Domino Flor. Conrio Archiepisc. Tuamensi Tractatum ex Beati Augustini mente verbisque non minus industriè quàm operosè concinnatum, de Pœnis Paruulorum sine baptismo ex hac vita decedentium libenter legi, lectumque prælo dignum censui; tùm quod nihil fidei bonisue moribus aduersum contineat, tùm quod Augustini sententiam (quæ eadem est & Scholæ nostræ Theologicæ communis) solidè confirmet. Duaci, die vndecima Septembris. Anno 1623.

FRANCISCVS SYLVIVS *S. Theol. Doctor, eiusdem Regius ac Ordinarius Professor in Vniuersitate Duacensi.*

HIc liber, cui titulus: Tractatus secundùm sensum beati Augustini de Statu Paruulorum ex hac vita sine baptismo decedentium, compositus à F. Florentio Conrio Archiepiscopo Tuamensi, quem totum perlegi, eruditè & neruosè probat quod intendit, & multa alia continet quæ prælo sunt dignissima. Actum Duaci Kalendis Septembris 1623.

GEORGIVS COLVENERIVS *S. Theol. Doctor & Regius ordinariusque Professor, Librorum in Academia Duacensi Censor, Collegiatæ S. Petri Propositus & Canonicus, & dictæ Academiæ Cancellarius.*

ILLVSTRISSIME AC REVERENDISSIME IN CHRISTO PATER AC DOMINE: Porrectus mihi fuit legendus, Tractatus Vester de Statu & Supplicio Paruulorum cum Originali peccato decedentium, die secunda mensis huius, quem diligenter & periucundè perlectum, reddidi die septima eiusdem, cum prima die dicti mensis in Disputatione de Peccato Originali, cui præsederam, eadem sententia D. Augustini totis viribus propugnata fuisset. Per triginta annos versor in nostris Scholis Theologicis, partim Discipulus, partim Magister, in quibus nunquam audiui aliam sententiam teneri à Magistris Scholæ quàm Diui Augustini dictos Paruulos præter exclusionem Regni Cœlorum pati etiam supplicium ignis æterni, non puto magis posse dubitari quàm Beatum Augustinum vixisse in terris, nunc autem regnare in cœlis. Si non obstet pudor retractandi quæ in contrarium à quibusdam dicta & scripta sunt, in hac materia, spero eos facile mutaturos sententiam, si hunc Tractatum legere, & electum relegere non dedignentur. Vidi quæstionem istam apud quosdam in vtramque partem disputatam, sed omnium argumentorum solutionem reperire non potui. Hic tractatus instar omnium mihi erit, nec puto alium à quoquam requirendum aut componendum, ita suis numeris, Deo laus, perfectus est, cui proinde Approbationem, meâ manu scriptam lubens volensq; subieci. Tantùm roganda est ILLVSTRISSIMA DOMINATIO VESTRA, vt eum quàm primum fieri poterit per otium, prælo committat, nec tanto bono Ecclesiam Dei & Scholas Theologicas diutiùs carere permittat. Sed & alterum ab ILLVSTRISSIMA REVERENTIA ET PATERNITATE VESTRA petendum duxi, ignoscat quæso quòd tàm fidenter loquar, vt seriò dignetur cogitare de euulgandis aliis Tractatibus, quos intelligimus esse prælo paratos, Maxime DE GRATIA DEI EFFICACI, ex quibus confutetur gratia illa quam quidam sufficientem vocant prout ab efficaci distinguitur, quæ certè, nec Sancti Augustini est sententia, nec Sancti Thomæ sicut, nec tertia illa scientia quam vocant mediam siue conditionatam. Sunt enim isti Tractatus sic inter se connexi, vt difficile sit alterum sine altero intelligere aut defendere, cum iisdem principiis innitantur, & vnum habeant Diuum Augustinum vel Patronum, vel Hostem accerrimum, cui tamen D. Augustino in materia de Gratia Dei, vt sæpè dixi, magis credendum, quam reliquis Ecclesiæ Doctoribus, de illa materia obiter & cursim tractantibus: Vnde Ecclesia in eum fere vnicum oculos suos defixit in determinationibus suis. De Gratia Dei contra Pelagianos, vt ex variis Conciliis & Pontificibus benè probat hic Tractatus. Nostrum erit Deum Opt. Max. rogare instanter, vt ILLVSTRISSSIMAM DOMINATIONEM VESTRAM strenuè pro sua Ecclesia laborantem, sospitem seruet nosque Vestris laboribus diutiùs frui donet. DVACI, die 11. Septembris 1623.

Illustrissimmæ & Reuerendissimæ Dominationis Vestræ Seruus,

IACOBVS POLLET.

TRACTATVS DE STATV PARVVLORVM SINE BAPTISMO DECEDENTIVM EX HAC VITA:

Secundùm Sensum.

B. AVGVSTINI.

Compositus à F. FLORENTIO CONRIO, Hiberno, ad Archiepiscopatum Thuamensem ex Ordine Fr. Minorum Regular. Obseru. assumpto.

Refertur quid Pelagiani senserint de iisdem paruulis; proponiturque quorundam Theologorum de eis Sententia, cum suis fundamentis.

CAPVT PRIMVM.

Huiusce tractatus & instituti ratio redditur.

EX occasione cuiusdam difficultatis, quam nobis opposuimus in tractatu de flagellis justorum, quem secundum mentem B. Augustini elaborauimus, coacti sumus inuestigare, quid idem Magister sentiret de statu paruulorum sine Baptismo ex hac vita emigrantium; quod stilo alligare, & seorsim edere placuit; maximè ad nonnullos Philosophicis opinionibus parùm vel nihil præoccupatos, qui ista legent, quique nobis ingenio multum præualent, in lectionem operum B. Augustini incitandos; quæ sanè thesauros sapientiæ continent! proh dolor! non absconditos; quia à nonnullis densissimæ eis tenebræ quotidie offunditur; vt ex isto de paruulis tractatulo coniectare vtcumque licebit, in quo tam manifestè fortè soliditas sententiæ Augustini de statu paruulorum ostenditur; quæ tamen Sententia quàm plurimis hactenus displicuit, quibus non vacabat, nec libebat ob alia studia (quibus multum delectantur) inconcussa Augustini principia diligenter indagare, ac inuestigare. Vt igitur illis B. Augustini doctrinæ (præcipuè de gratia & libero arbitrio & de peccato originali (tanto forte capacioribus, quanto cuiusdam doctrinæ Philosophicæ de vitio & virtute, quam infra adducemus, inanioribus, verus & non confictus istorum paruulorum post judicium status innotescat: attendant ad ea quæ sequuntur, assensum contra Augustini sententiam non præcipitando; sed saltem suspendendo, quousque omnibus vtrinque collatis ad finem perueniatur, tunc electuri quæ solidiora ac Scripturis & Conciliis magis conformia videbuntur: Hac enim cauta cunctatione duo vitia, Domino eos defendente, euitabunt, nimis inimica inuentioni veritatis, & tractationi Diuinorum eloquiorum; quæ sunt

Duo sunt quæ inuenienda veritati præcipuè obstant.

teſte B. Auguſtino lib. 2. de Trinit. in prœmio) *præſumptio, priuſquam veritas pateat; & cum iam patuerit, præſumptæ defenſio falſitatis.*

Infantibus ſine baptiſmo morientibus, vitam æternã extra cælorum regnũ, promittebant Pelagiani.
Ioan. 3.

2 Ergo vt ab ipſa controuerſia incipiamus, aduertere oportet Pelagianos qui peccatum originale euacuabant, quamuis admitterent baptiſma omnibus eſſe neceſſarium, ad ingreſſum Regni Cælorum, ne Dominicæ ſententiæ apertè repugnare conuincerentur; *Niſi quis renatus fuerit, ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*; affirmaſſe paruulos ſine Baptiſmo hinc decedentes, non ſolùm nullum dolorem in anima, aut corpore poſt hanc vitam paſſuros, ſed & vitam æternam extra Regnum Cælorum habituros: vt refert B. Auguſtinus in lib. de Hæreſibus ad. Quod vult Deum Hæreſi 88. epiſt. 106. ſerm. 14. de verb. Apoſtoli, de geſtis Pelagij capite 33. libro tertio contra Iulianum capite 12. libro quarto capite tertio & libro 5. cap. 8. libro primo de peccat. merit. cap. 12. 20. & 28. tract. 37. in Ioan. lib. de prædeſt. Sanct. capite 13. libro primo operis imperfecti contra Iulianum, numero 128. & libro 2. num. 113. & libro primo de origine Animæ cap. 9. & libro 2. cap. 12. In quibus locis, & in aliis multis, omnium mortalium ſapientiſſimus, ac profundiſſimus diuinæ paginæ interpres, quinque Pelagianorum dogmata de Infantibus, ex Scripturis ſanctis, & ex rationibus inconcuſſis, validiſſimè conuincit. Primo, oſtendendo omnes paruulos contagium mortis antiquæ prima natiuitate contrahere. Secundo, eos hic miſeriis ſenſibilibus, quas patiuntur, affligi in pœnam prædicti peccati, non ex neceſſitate, aut conditione naturæ. Tertio, eos, qui ex eis ſine Baptiſmo decedunt, recepturos in fine, ſuæ damnationis ſententiam, ac conſequenter, cum Diabolo, vbi certiſſimè triſtabuntur, ituros in ignem æternum: ac proinde, quarto, non habituros vitam æternam extra Regnum Cælorum, & quinto, nec locum aliquem medium fœlicitatis naturalis inter vitam æternam Regni Cælorum & pœnam æternam ſeu gehennæ damnationem. De primo & quarto non eſt quod hîc laboremus, quia in eis Catholici diſcordare non poſſunt: ſecundum latè alibi tractauimus, tertium, & quintum inferiùs iuxta principia B. Auguſtini diſcutiemus.

Quid cenſeant quidã Theologi de pœna paruulorũ abſque baptiſmo decedentium.

3 Quidam Theologi affirmant prædictos paruulos nullam moleſtiam, ſiue dolorem aut in anima ante corporum reſurrectionem, aut in anima aut corpore poſt, paſſuros; ſed ſolum eis pœnam eſſe, quòd in æternum excludantur à clara Dei viſione, ad quod nulla in illis ſequetur, inquiunt, interna triſtitia aut dolor. Quòd ſi ab eis cauſam tàm admirabilis pacis animi & corporis in paruulis damnatis requiras, variè reſpondent, vt ferè quot capita, tot ſenſus reperiantur. Aliqua eorum motiua ſubiiciam, non omnia, ſed tantum præcipua, ne ad diſſerendi finem non citò perueniamus.

Horum præcipua fundamẽta proponuntur.

Moleſtiam ſiue dolorem ab externo agente verbi gratia igne prouenientem ideò ab eis tollunt, quia, inquiunt, peccatum originis in homine non tollit ordinem naturalem ſed ſupernaturalem, conuerſionem videlicet ad Deum per donum gratiæ ſupernaturale, cuius priuatio eſt peccatum originis, vnde æquum eſt, vt pœna peccati originalis ſit tantum priuatio alterius boni ſupernaturalis, qualis eſt carentia viſionis Dei, non autem inflictio pœnæ ſenſibilis, quæ naturam ipſam lædat. Alij addunt eum qui ſecundum nullum ſenſum peccauit, à juſto Iudice non puniri ſecundum vllum ſenſum. Hanc partem confirmant authoritate Sancti Ambroſii ſuper epiſtolam ad Romanos in expoſitione illorum verborum, *Et per peccatum mors. Mors autem diſſolutio corporis eſt; cum anima à corpore ſeparatur. Eſt & alia mors quæ ſecunda dicitur, in gehennâ; quam non peccato Adæ patimur, ſed eius occaſione propriis peccatis acquiritur.* En vbi Ambroſius (inquiunt) affirmat hominem ex peccato Adæ non pati gehennam. Citant etiam Gregorium Nazianzenum, qui Oratione in S. Lauacrum ante medium, tria genera hominum ſine Baptiſmo decedentium eſſe dicit; quorum alii Baptiſmum contempſerint, alii ex negligentia propria omiſerint, alii, hoc eſt infantes, aliorum negligentiâ illo caruerint. De horum omnium pœna poſt hanc vitam ita pronunciat. *Exiſtimò*, inquit, *futurum vt primi quidem, cum aliorum ſcelerum, tum etiam Baptiſmi contempti pœnas luant: alii autem pœnas quidem ſed leniores pendant, vt qui non tam animi prauitate, quàm ſtultitiâ à Baptiſmo aberrarint: poſtremi denique nec cæleſti gloria, nec ſuppliciis à iuſto Iudice afficiantur, vtpote qui licet baptiſmo conſignati non fuerint, improbitate tamen careant; atque hanc iacturam paſſi potius fuerint, quam fecerint.* Non negat (inquiunt) hîc Sanctus Doctor paruulos plecti pœna damni, ſed ſenſus, quoniam ea propriæ improbitati debetur qua illi carent. Adducunt etiam pro ſe Pontificem Innocentium in cap. *Maiores*; vbi ſe magnum aliquid inueniſſe putant, vnde B. Auguſtini ſententiam euacuare conantur: ibi enim inquiunt, ille pontifex definit pœnam peccati originalis eſſe carentiam diuinæ viſionis, pœnam autem actualis, eſſe cruciatum gehennæ.

Ambroſ.

Gregor. Nazian.

4 In auxilium etiam ſuum aliqui iſtorum Modernorum B. Auguſtinum conuocant, qui, inquiunt, libro tertio de libero arbitrio, capite 23. ſcribit, *Non eſſe metuendum ne vita eſſe potuerit media quædam inter rectè factum, atque peccatum, & ſententia Iudicis media eſſe non poſſit, inter præmium atque ſupplicium.* In quibus verbis, inquiunt, Sanctus Auguſtinus non tribuit paruulis medium locum inter Cælum & Infernum, ſed mediam ſententiam inter præmium, quod debetur iis, qui propria voluntate boni aliquid meruerint, & ſupplicium, quod iis debetur, qui propriâ voluntate pœnam ſibi ipſi pepererunt. Quare, inquiunt, paruuli ſine Baptiſmo decedentes non carebunt pœna communi originali & actuali, quæ eſt carentia viſionis Diuinæ: ſed liberi erunt ab ea pœna quæ propriè eſt peccati actualis, quæ pœna ignis ſiue ſenſus appellatur. Adduntque S. Auguſtinum nuſquam retractaſſe hanc ſententiam, quamuis magnam habuerit occaſionem eam retractandi, ſi hoc faciendum cenſuiſſet, tum in primo libro retract. capite 9. vbi diligenter examinat hos libros, tum in Epiſtola 28. vbi diſputat de parte quadam prædicti capitis 23. in quo habentur ſuprà dicta verba. Prætermitto Scripturas quas adducere ſolent, quæ nihil pro eorum cauſa vrgent.

De interna triſtitia aut dolore quidam ex

ſapientioribus reſpondent infantes illos ideò non triſtari, quòd probè intellecturi ſint nullam ſe proportionem ad beatitudinem vnquam habuiſſe, cùm nec habuerint gratiam, nec vſum liberi arbitrij. Non enim triſtantur qui recto judicio vtuntur ſi eo bono careant ad quod nulla ratione inueniuntur idonei. Alii affirmant ideò non triſtari quòd non cognoſcant ſe eſſe ordinatos ad beatitudinem ſupernaturalem, & in pœnam peccati priuari ea notitia, quia neque viribus naturæ id poſſunt cognoſcere, nec ſupernaturaliter eſt eis reuelatum. Alii ad particularem Dei prouidentiam recurrunt, aſſerentes eâ fieri, quamuis paruuli cognoſcant ſe à beatitudine excidiſſe, vt non triſtentur, quia, inquiunt, Deus ab eorum animis triſtitiam remouebit. Alij fatentur nullam rationem efficacem pro ea re adduci poſſe, ſufficere tamen authoritatem prædictorum Theologorum, qui id vnanimiter ſentiunt, à quorum omnium authoritate, inquiunt, ſine temeritate recedere non licet.

6 Totam hanc doctrinam de exemptione puerorum ſine baptiſmo decedentium ab omni pœna ſenſibili tam ignis quam internæ triſtitiæ, quidam recentiores certiſſimam ſibi eſſe affirmant ex Ariſtotele, quia pœnæ ſenſibiles, inquiunt, habent vim cuiuſdam increpationis, veluti flagella, quibus malefactores affliguntur. Quis autem dicat puerum, etiam à Deo, dignè flagris verberari propter peccatum, quod ex culpa parentum contraxit? qui autem de tali peccato reprehendi nequit, nec propter illud flagellis verberari, multo minus triſtitia, aut igne, aut alio tormento dignè torqueri poteſt: pœna enim tormentorum, rationem habet quodammodo vituperii, & exprobrationis cuiuſdam, hac verò nullus dignus eſt, niſi propter illa quæ in ſua ſunt poteſtate, teſte Ariſtotele 3. Ethicor. cap. 5.

7 Nonnulli iſtorum Theologorum in prædictos paruulos, cæteris beneuolentiores, ita ſuam ad eos beneuolentiam extendunt, vt aſſerere non dubitent eos futuros poſt judicium beatos naturali beatitudine, non in locis aliquibus ſubterraneis, ſed in quodam veluti paradiſo terreſtri perpetuò, feliciterque victuros, plenos ſapientia & virtutibus, ſua ſorte optimè contentos, Deum toto corde diligentes, & laudantes, Angelorum denique conſortio & reuelationibus ſæpè fruentes. Adduntque alii eos non fore poſt illud judicium ſub diaboli poteſtate, melioremque in naturalibus vitam à vitio omni mentis & corporis immunem, in perpetuas æternitates ducturos quàm vllus vnquam mortalium duxerit.

***REFELLITUR COMMUNIS** quædam Reſponſio iſtorum Theologorum.*

CAPUT II.

1 QVod ſi ab illis Theologis qui à paruulis remouent omnem pœnam ſenſibilem quæratur, quo modo auſi ſint Auguſtinum, cuius doctrina contra Pelagianos toties à Sede Apoſtolica approbata fuit, prorſus in hac quæ-
A ſtione deſerere, eique apertè contradicere, reſpondent intrepidè, ſententiam Auguſtini eſſe duram valdè, ac rigidam, ipſumque in vnum extremum declinaſſe, fugiendo alterum Pelagianorum, vt ab eis longiſſimè recederet. Quod commune eſt, inquiunt, Sanctis contra hæreticos diſputantibus: adduntque ſe eiuſdem Sedis authoritate inniti, quæ, inquiunt, definiuit pœnam peccati originalis eſſe carentiam Diuinæ viſionis; pœnam actualis, cruciatum gehennæ.

2 Sed, vt admonere obiter non omittamus, incomparabiliter duriorem ac rigidiorem eſſe ſententiam, quæ affirmat Deum poſſe ſine iniuſtitia, ſolo titulo Dominij abſoluti, omnes
B beatos, nullo excepto; aut ad æternas deiicere pœnas, aut redigere in nihilum (vt verbis eorumdem Theologorum vtamur) quàm ſententiam Auguſtini, ſecundum Euangelium affirmantis, filios iræ, qui futuri non ſunt in dextra, aut cum Chriſto, futuros in ſiniſtra, & conſequenter cum diabolo in ignem æternum, vbi non triſtari non poſſunt) ituros. Sed vt hoc, inquam, admonere non omittamus; mirari ſatis non poſſumus, quot & quam acuta ingenia ſibi hactenus hæc reſponſio ſubiugauit, quæ viro Theologo indigna, & Auguſtino ac aliis Sanctis iniurioſa fortè videtur, quæque ex doctrina eiuſdem Sanctiſſimi Magiſtri, alibi à nobis exploſa eſt, & quæ rurſum manifeſtè refelli
C poteſt. Quid eſt enim aliud dicere, Auguſtinum in alterum extremum, quod ab illis Theologis vt falſum deſeritur & impugnatur, declinaſſe, vt à Pelagianis longiſſimè recederet (quod aſſeritur mos Sanctorum contra hæreticos diſputantium) quàm fortè affirmare, Auguſtinum & alios Sanctos in ſuis diſputationibus mentiri fuiſſe ſolitos, vt hæreticos mendaces ad veritatem reuocarent? Quod ſi ita, an fortè hinc ſequeretur Auguſtinum & alios Sanctos, ſuo facto ſæpiſſimè approbaſſe hæreſim Priſcillianiſtarum dogmatizantium, cum eis qui nobis ſocietate veritatis proximi non ſunt, loqui licere mendacium: vt colligitur ex eodem Auguſtino libro contra mendacium ad Conſent.
D cap. 2.

Aſſerere Auguſtinũ aut SS. Patres, impugnando vnum errorem, declinaſſe in alium longè diſtantem clarè improbatur tanquàm & iniurioſum; & falſum.

3 Sed quantùm execrabatur Sanctiſſimus Magiſter illam Priſcillianiſtarum doctrinam, omnemque aliam ſimilem mendacio patrocinantem, quantumque illa modernorum reſponſione offenderetur, facile intelligi poteſt ex eius verbis ibidem, capite primo. *Itaque omnibus quæ Leonas mihi Dei famulus abs te attulit, & mox vt ea ſumpſi, & poſtea cum hæc dictare iam vellem, euolutis, atque perlectis, & quanta potui conſideratione perpenſis, valdè ſum tuo delectatus eloquio, & Sanctarum memoria Scripturarum, ingenijque ſolertia, & dolore quo negligentes Catholicos mordes, & zelo quo aduerſus etiam latentes hæreticos frendes; ſed non mihi perſuadetur eos de latebris ſuis,*
E *noſtris eſſe mendaciis eruendos. Vt quid enim eos tanta cura veſtigare atque indagare conamur, niſi vt captos in apertumque perductos, aut etiam ipſos veritatem doceamus, aut certè veritate conuictos nocere aliis non ſinamus? Ad hoc ergo, vt eorum mendacium deleatur ſiue caueatur, Dei autem veritas augeatur. Quomodo igitur mendacio mendacia rectè potero perſequi? an & latrocino latrocinia, & ſacrilegio ſacrilegia, & adulterio adulteria ſunt perſequenda? ſi autem veritas Dei in meo men-*

Priſcillianiſtarum error mendacium ſcilicet aliquando eſſe licitum, latè impugnatur ex Auguſt. lib. commendat ad Conſent. c. 1.

Veritas mendatio non eſt confirmanda, nec mendacia mendaciis abolenda.

dacio abundabit, numquid & nos dicturi sumus, faciamus mala vt veniant bona? quod vides quemadmodum detestetur Apostolus. Quid est enim aliud, mentiamur vt hæreticos mendaces ad veritatem adducamus; nisi, faciamus mala vt veniant bona? an aliquando bonum est mendacium? vel aliquando mendacium non est malum? cur ergo scriptum est, Odisti Domine, omnes qui operantur iniquitatem; perdes omnes qui loquuntur mendacium? non enim aliquos excepit, aut indefinitè dixit, Perdes loquentes mendacium; vt quosdam non omnes intelligi sineret: sed vniuersalem sententiam protulit, dicens, Perdes omnes qui loquuntur mendacium. An quia non dictum est, Perdes omnes qui loquuntur omne mendacium; vel, qui loquuntur quodcumque mendacium: ideo putandum est locum alicui relaxatum esse mendacio, vt sit scilicet aliquod mendacium, quod qui loquuntur non eos Deus perdat; sed eos omnes perdat qui loquuntur iniustum mendacium, non quodcumque mendacium; quia inuenitur & iustum, quod vtique laudis debet esse, non criminis? Nonne cernis quantum adiuuet hæc disputatio eos ipsos, quos pro magna venatione mendaciis nostris capere molimur? Priscillianistarum est enim (sicut ipse monstrasti) ista sententia cui comprobandæ adhibent testimonia de Scripturis, exhortantes suos ad mentiendum, tamquam exemplis Patriarcharum, Prophetarum Apostolorum, Angelorum: non dubitantes addere ipsum Dominum Christum; nec se aliter arbitrantes, veracem suam ostendere falsitatem, nisi veritatem dicant esse mendacem. Redarguenda sunt ista, non imitanda; nec in eo malo Priscillianistarum debemus esse participes, in quo cæteris hæreticis conuincuntur esse peiores.

(Rom. 3. — Psalm. 5. vers. 7. — Cap. 2.)

Ecce quam vehementer Beatus Augustinus detestatur id quod prædicti Theologi de eo affirmare videntur: quamque manifestè fatetur & probat eum qui sic cum hæreticis disputando ageret, non solùm suo facto prædicare? *Faciamus mala vt veniant bona*, sed & se participem ostendere Priscillianistarum. Quod vlteriùs confirmari potest ex doctrina eiusdem Magistri, ibidem, capite quarto & quinto. *Quia si mentiendum est vt ad Deum laudandum homines adducamus, procul dubio non solum ad laudandum, verum etiam ad mentiendum, exemplo & vita nostra homines inuitamus: quoniam quos ad Dei laudes per mendacia molimur adducere, vtique si adduxerimus, non solùm laudare dicent, sed etiam mentiri, & quod est miserabilius, etiam ipsi iam quasi nostri effecti, quemadmodum nobis credant, reperire non possunt. Si enim suspicentur, etiam ipsa Catholica dogmata nos mendaciter loqui, vt nescio quid aliud occultemus, quod verum putamus, certè talia suspicanti dicturus es, Hoc tunc ideò feci, vt caperem te. Sed quid respondebis dicenti, vnde igitur scio vtrum etiam id nunc facias, ne capiaris à me? an verò cuiquam persuaderi potest, hominem non mentiri, ne capiatur, qui mentitur vt capiat? Videsne quò tendat hoc malum, vt scilicet non solum nos illis, ipsique nobis, sed omnis frater omni fratri non immeritò videatur esse suspectus? atque ita, dum per mendacium tenditur, vt doceatur fides, id agi potiùs vt nulli habenda sit fides?* Quid igitur clarius ex Beatissimo Magistro adduci posset ad improbandam prædictam responsionem?

(Augustin. ibidem c. 5. — Cap. 5.)

5. Accedit ad hæc, Beati Augustini humilitatem in suis libris retractandis à tota anti- A quitate hactenus tàm celebratam; magis fictam quàm synceram censeri debere, si omissa retractatione excessuum, in quos in suis disputationibus ad hæreticos (vt asseritur) capiendos & conuincendos, sciens & volens incidit, tam sollicitus erat de minimis quibusque retractandis, quale verbi gratiâ, est illud, quod solum ex libris 6. contra Iulianum retractat, se videlicet posuisse nomen certum hominis, cum eius nomen esset incertum; qui coniugi suæ ne deformes pareret, proponere in concubitu, formosam solebat picturam. O quàm ridicula erratorum emendatio, si hæc & similia Beatissimus Magister, æstuante cu- B ra retractat, & illa, in doctrina falsa (ex quibus est secundùm prædictos authores eius dogma de illis paruulis) retractare prudens omittit: Quis illud de ipso suspicaretur, nisi qui ipsum voluisse suam imperitiam aliis occultare arbitraretur? Sed absit ab ardentissima eius charitate, qua omnes ad veritatem trahere cupiebat, tanta peruersitas. *Nimis enim peruersè*, (ipsomet teste Epistola secunda) *seipsum amat, qui & alios vult errare, vt error suus lateat.*

6. Dicetur fortè Augustinum, aliósque Sanctos contra hæreticos disputantes, vt ab eis longè recederent, solitos fuisse incidere in il- C la extrema, non scienter, sed ignoranter, vndè illa absurda quæ contra doctrinam Priscillianistarum inferuntur, minimè sequuntur: quia nemo rectè dicere potest Sanctos datâ operâ solitos fuisse excedere vt hæreticos caperent; ne doctrinam illam Priscillianistarum Sanctos confirmare & approbare sua praxi dicere conuincatur.

(*Alia euasio præcluditur.*)

7. O vocem non solum miræ animositatis plenam, sed iniuriæ in Augustinum eiusque Sanctos Commagistros, & in ipsam Sedem Apostolicam, fortè plenissimam! Si enim Augusti- D nus & alij Sancti contra hæreticos disputantes in illa extrema declinare etiam incautè solebāt: Quæro quod dogma fidei ex eorum libris (qui ferè omnes contra hæreticos conscripti sunt, quique multa absurda & excessus continere dici possunt) confirmare possumus? nullum sane ex ipsorum authoritate comprobari efficaciter poterit, quorum scripta erroribus & excessibus plena esse, eâdem regulâ asserere licebit omni volenti phantasmatibus cordis sui, eorum sententiis spretis, mordicùs inhærere. Vnde huius tempestatis sectarij, qui id ipsum de Augustino & cæteris Patribus cæcè aliquando prædicant, suum intentum fortè facilè, ob- E tinebunt, & contra Ecclesiam, auxilio Patrum destitutam, horrendè triumphabunt: imò & Sedem Apostolicam, forsitan hinc spernent quæ in iudicio contra Semi-Pelagianos Augustinum de excessu accusantes, decreuit eius scripta, maximè contra Pelagianos, nullum excessum nihilque suspicione dignū continere, quod falsum esse videtur, si falsum est id quod Augustinus toties contra Pelagianos constanter defendit, vt falsum esse isti Theologi contendunt, paruulos scilicet sine baptismo decedentes, ituros in ignem æternum pœnâ sensibili puniendos.

8. Vnde clarè constat Semi-Pelagianos hanc istorum Theologorum contra Augustinum querelam, iamdudum, contra eum deposuis-

(*Semi-Pelagiani eodem modo quo quidam moderni*)

Theologi de Augustini interaũ excessu irrationabiliter conqueruntur.

se, asserentes ipsum, necessarium modum in suis disputationibus excessisse, vt patet ex Epistola Cœlestini capite tertio quos propterea idem Pontifex obloquutores vocat, *qui piissimis disputationibus obuiare præsumebãt*, quamuis longe mitius ac moderatius, quàm isti Theologi, Augustinum ibi de excessu taxare videbantur, dicentes eum, necessarium modum excessisse; non autem dixerunt solere excedere, siue morem eius fuisse excedere, vt isti non dubitant affirmare. Qui igitur affirmauerit familiare Augustino fuisse loqui excessiue in suis contra hæreticos disputationibus, cauere debet, ne isto Sanctissimo & Doctissimo Pontifice teste ac iudice, conuincatur esse saltem obloquutor & infamator piissimarum disputationum illius, de quo præfatus S. Pontifex testatur ibidem capite secundo. *Nunquam rumorem sinistræ suspicionis ipsum aspersisse*, & cuius doctrinam Apostolicæ Sedis Sapientissimi ac Beatissimi Præsules tanti semper fecerunt, vt Romanam Ecclesiam successiuè diuersis statutis saluberrime præmunierint ad eam seruandam & sequendam, vt patet ex verbis Ioan. II. Romani Pontificis de duabus naturis aduersus Euthychianistas. *Item Sanctus Augustinus, cuius doctrinam secundum Prædecessorum meorum statuta, Romana sequitur & seruat Ecclesia.*

Obloquutores vocat Cælestinus eos qui taliter de Augustino queruntur.

9 Dicetur Theologos affirmantes Augustinum, vel alios Patres in suis contra hæreticos concertationibus solere excedere, seu excessiuè loqui, siue in extremum fugere, non intelligere per illa verba Augustinum aut alios Patres assertiuè aut affirmatiuè à veritate discedere, quod Semi-Pelagiani illi contendebant: sed solere figurate loqui, aut exageratiue, aut hyperbolice, vt quantum à veritate distent aduersarij, exponant sicut quando Augustinus libro secundo. Retract. capite 24. se purgat ab imposito sibi (falsò tamen) errore de imagine Dei deleta in homine propter peccatum, cuius impositionis occasio fuit, extollere peccati damna.

Euacuatur quædam huius querelæ interpretatio.

10 Hæc tamen expositio illi Theologorum proloquio de Augustino & Patribus, quomodo accommodari hic posset, non satis video: quia non solum affirmant præfati authores Augustinum de paruulis illis disputantem excessisse, sed aliquid humani passum fuisse, declinasse fugiendo extremam Pelagianorum sententiam in aliam extremam, quam prædicti Theologi tanquam falsam, tanquam duram, tanquam rationi & pietati aduersam magnis ingenii viribus impugnant; quo quid absurdius, si Augustinum ibi à veritate non recedere, sed solum figuratiuè loqui arbitrarentur?

11. Præterea inquiri potest, An illa consuetudo, quæ asseritur esse Augustini & aliorum Sanctorum contra hæreticos disputantium in extremum fugiendi aut excessiue loquendi, hoc est figurate seu hyperbolice, sit approbanda vel improbanda? si improbanda dicetur, Theologi, qui consuetum modum disputandi Augustini & Sanctorum improbandum, ac consequenter vituperandum affirmare præsumpserint, improbandi ac vituperandi potius ipsi conuincentur, ob tam insignem Sanctorum iniuriam. Si tanquam approbanda & laudanda defendetur, cur nobis simili modo, quoties contra hæreticos disputandum esset, non liceret, consuetudinem laudabilem Augustini & Sanctorum loquendi excessiuè, imitari? hoc est figurate aut hyperbolice. Quo semel concesso, quis non videat similes Patrum ac Catholicorum contra hæreticos disputationes, in quibus relicto sensu litterali recurritur ad figuras ac ænigmata, esse potius insidiosas argutias ac friuolas ostentationes aduersatio decipiendi, eorum obiectionibus tenebras obscurarum responsionum offundendo, quàm grauem & solidam veritatis indagationem, atque ventilationem, vt eâ detectâ non amplius disceptantes litigent inani ac puerili animositate, studentes alterutrum vincere; sed pax Christi potius vincat in cordibus eorum (quæ ex tam multis animis & multis cordibus fecit animam vnam & cor vnum) vt idipsum dicant omnes, & non sint in eis schismata, sed sint perfecti in eodem sensu & in eadem sententia, à qua perfectione remotissimi erunt disputantes, quamdiu nihil magis secundum prædictam consuetudinem studuerint, quàm vt se inuicem non intelligant.

12 Confirmari idem potest, quia si verum esset consuetudinem Augustini & Sanctorum fuisse, vti locutionibus figuratis, quomodo nobis passim non licuisset de eorum sensu, quantumuis secundum tenorem verborum clarissimo, dubitare, imo & ab eis recedere? suspicari enim merito possemus eos figurate locutos esse, quod mirum in modum doctrinam Augustini & Sanctorum eneruaret, pro qua nullam regulam habemus ad discernendam locutionem figuratam à non figurata, sicut ad similes Scripturarum locutiones dignoscendas, certas regulas ab iisdem Patribus obseruatas accepimus.

Solos Canonicos authores decet figurata seu obscura locutio in Mysterijs Fidei.

13 Item, ipsemet Augustinus clare resistit prædictæ interpretationi in libris de doctrina Christiana, vbi docet solos authores canonicos decuisse, & non alios, loqui figurate seu obscurè, ibi n. libro quarto cap. 6. tractans de eloquentia authorum canonicorum, sequentia subdit verba. *Sicut est enim quædam eloquentia quæ magis ætatem iuuenilem decet, est quæ senilem, nec iam dicenda est eloquentia, si personæ non congruat eloquentis; ita est quædam quæ viros summa authoritate dignissimos, planeque diuinos decet. Hâc illi loquuti sunt, nec ipsos decet alia, nec alios ipsa: ipsis enim congruit, alios autem quanto videtur humilior, tanto altius non ventositate sed soliditate transcendit.* Et capite 8. eiusdem libri idipsum concludens. *Quapropter*, inquit, *& eloquentes quidem non solum sapientes Canonicos nostros authores doctoresque fateamur tali eloquentia vsos, qualis personis eiusmodi congruebat, sed nos: & si de litteris eorum quæ sine difficultate intelliguntur, nonnulla sumimus elocutionis exempla, nequaquam tamen putare debemus imitandos eos nobis esse, in iis quæ ad exercendas & elimendas quodammodo mentes legentium & ad rumpenda fastidia, atque acuenda studia discere volentium, zelandos quoque, siue vt ad pietatem conuertantur, siue vt à mysteriis secludantur, animos impiorum vtili ac salubri obscuritate dixerunt. Sic quippe illi locuti sunt, vt posteriores qui eos recte intelligerent, & exponerent alteram gratiam, disparem quidem, verumtamen subsequentem in Dei Ecclesia reperirent. Non ergo expositores eorum ita loqui debent*, tam-

quam se ipsi exponendos simili authoritate proponant, sed in omnibus sermonibus suis primitus ac maximè vt intelligantur elaborent, eâ quantum possunt perspicuitate dicendi; vt aut multum tardus sit, qui non intelligat; aut in rerum quas explicare atque ostendere volumus, difficultate ac subtilitate, non in nostra locutione sit causa, quo minus tardiusque quod dicimus posset intelligi. Non ergo prædicti Theologi (qui hos libros B. Augustini de doctrina Christiana habent notissimos) dicendo eundem Augustinum & alios Sanctos contra hæreticos disputantes, solere loqui excessiuè, seu fugere in vnum extremum, intelligere voluerunt, eos loqui figurate, aut hyperbolice. Fateor igitur me prorsus nescire quid aliud per illa verba Augustino tribuere velint, quam ipsum à veritate declinare, siue scienter siue imprudenter; quod superius reiecimus.

Imago Dei non fuit totaliter deleta in homine per peccatū.

14 Vnde locus ille ex libro secundo Retract. capite 24. adductus nihil fauet supradictæ interpretationi. Vbi enim quæso legitur aliquem redarguisse Augustinum de errore, quia dixit imaginem Dei in homine propter peccatum deletam seu perditam? Non puto hoc ostendi posse; neque etiam ostendetur Augustinum fateri se aliquando in errore fuisse de imagine Dei deleta seu perdita; quia nusquam dixit, totam imaginem Dei esse deletam, sed imaginem Dei; quod in proprio & litterali sensu est verum, quia ipsa deleta seu perdita fuit, sed quantum ad aliquid, vt ipse in loco adducto se explicans insinuat, & euidenter ex Scripturis probat libro 14. Trinitate capite 16. & libro primo Retractationum capite 26. vbi scribit retractans illa verba ex libro 83. qq. *Et ipsa creatura (id est, ipse homo) cum tam signaculo imaginis propter peccatum amisso, remansit tantum creatura. Quod non ita*, inquit, *accipiendum est, quasi totum amiserit homo, quod habebat, imaginis Dei; nam si omnino non amisisset, non esset propter quod diceretur: Reformamini in nouitate mentis vestræ: & in eamdem imaginem transformemur. Sed rursum si totum amisisset, nihil maneret vnde diceretur: Quanquam in imagine ambulet homo, vanè conturbatur.*

Commendatio doctrinæ S. August.

15 Tandem prudens Lector facile considerare potest, quàm egregie supradicta responsio diuinam prouidentiam commendet, quæ non solum alios Sanctos, sed & Augustinum deseruerit in magna Ecclesiæ necessitate, contra hæreticos disputantem, & in fine vitæ suos libros retractantem, vt Ecclesiæ thesauros purè aureos scientiæ & sapientiæ ex Scripturis Sanctis collectos, relinqueret; quæ inquam ipse sic deseruerit, non eum illuminando vt suos excessus videret ipsemet, ac sic non proferret, aut corrigeret; sed quosdam modernos Theologos, quos tam mirabili fulgore illustrat, vt absoluto semel studiorum decursu, statim, tanta luce perfusi, excessus & errata quæ Augustinus vir tam stupendi ingenij, vt incomparabili excellentia celeberrimos quoscunque vniuersi orbis intellectus eo facile superauerit, vir sapientiâ litterarum omnium diuinarum ac humanarum ad perfectum ita imbutus, vt ipse in laudem suæ admirabilis scientiæ, à quodam illius doctissimi sui sæculi eruditio meruerit audire. *Vtcumque absque detrimento cultus diuini in aliis sacerdotibus toleratur inscitia; at cum ad Antistitem Augustinum venitur, legi deest quicquid contigerit ignorari.* Quæ, inquam Augustinus vir tantæ scientiæ ac totius gloriæ capax, toto vitæ suæ tempore videre non potuit; fiantque iudices doctrinæ ipsius; doctrinæ, inquam, quam Ecclesia Catholica toties, hæreticis reclamantibus, approbauit, & per quam eadem Ecclesia, *Superbissima hæreticorum commenta disiecit, & Diabolicum tumorem* (vt recte Prosper) *Pelagianæ elationis elisit.* Quis ista diligenter perpensa æquo animo ferre potest? Qui igitur in cubiculum secretorum doctrinæ Diui Augustini, in qua sunt thesauri scientiæ & sapientiæ, admitti desiderat; quando in quædam densa & opaca eius incidit, non ea præcipitanter damnare debet, dicendo ipsum ibi excessisse; cum hoc de suis propriis scriptis ab alio dici, ipse Augustino longe inferior, noluisset; sed potius, pie cogitando tantæ authoritatis in Ecclesia eminentiam, & tanti ac tam admirabilis Doctoris profunditatem, credere ei expedit ibi aliquid latere, quod reprehendentibus & oppugnantibus claudi, ac pie & humiliter petentibus aperiri dignum sit. Sublatâ ergo impostetum ac subuersâ illâ hactenus celeberrimæ apud quosdam responsionis mole, quæ ingredientibus ad doctrinam B. August. colendam & amplectendam, sese molestissimè opponebat, eius authoritatem plurimum extenuando & eneruando, ad principalem difficultatem in principio propositam redeamus, indagemusque vnde colligatur illos paruulos in ignem æternum ituros, ac ibi saltem aliquam molestiam passuros; vt inde pedetentim tentemus quo modo à plerisque destitutam B. August. sententiam tueri possimus.

INDAGATVR EX QVIBVS Scripturis Augustinus colligat æternam damnationem illorum paruulorum, concluditurque ex Scripturis, illos in ignem æternum ituros.

CAPVT III.

Paruulos sine baptismo mortuos æternâ ac sensibili pœna puniendos fore ostendit neruosè Augustinus ex sacris litteris contra Pelagianos.

1 SAnctissimus igitur Magister Scripturarum vigilantissimus scrutator, ex occasione Pelagianæ Hæresis compulsus ad Scripturas examinandas, vt ex eis sententiam Catholicam de peccato originali, denique eius pœnis, tam hic quam in futura vita declararet, defenderet, atque stabiliret; Paulum Apostolum arripit, id quod Scripturæ veteris testamenti clamant, clariùs intonantem: (*Nemo mundus à sorde, nec infans cuius est vnius diei vita: In peccatis concepit me mater mea: Iugum graue super filios Adam*, &c. Iob. 14. juxta 70. Psal. 50. Eccl. 40.) per illam suam celebrem definitionem; *Per vnum hominem peccatum intrauit in hunc mundum, & per peccatum mors*, &c. Ro. 5. v. 12. Vnde alibi tam operosè pœnas originalis in hac vita, deduximus; eundemque Apostolum: idem Augustinus vlterius diligentissimè obseruat, alias duas sententias scribentem, quibus debita prædicti peccati pœna post hanc vitam, significatur: quarum prior est, *Per vnius delictum in omnes homines, in condemnationem*: vers. 18. Secunda, *Iudicium quidem ex vno, in condemnationem*. vers. 18. Quiquis similis est illa Domini apud Marcum, *Qui verò non* Marci 16.

crediderit condemnabitur. & illæ aliæ Euangeli- A
cæ quæ Sermone 14. de verb. Apost. adducun-
Ioan. 3. tur; *Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est, Qui incredulus est filio, non videbit vitam; sed ira Dei manet super eum, vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed*
Ibid. Ibid. *habeat vitam æternam.* Ex quibus Augustinus contra præfatos Pelagianos tamquam dogma fidei, colligit naturam humanam peccato Adæ esse vitiatam: siue, vniuersam humani generis massam ad iustissimam vindictam pertinere, seu damnationi subiacere; *quam tota reciperet debitam, nisi ex ea faceret non tantum iustus, sed etiam misericors figulus alia vasa in honorem, secundum gratiam*, vt scribit idem Magister epist. 157. de damnatione huius massæ tractans. B

2. Vnde sunt illa præclarissima eius verba, de natura & gratia capite sexto. *Vniuersa igitur massa pœnas debet; & si omnibus debitum damnationis supplicium redderetur; non iniustè procul dubio redderetur. Qui ergo inde per gratiam liberantur, non vasa meritorum suorum, sed vasa misericordiæ nominantur. Cuius misericordiæ? nisi illius qui Christum Iesum misit in hunc mundum peccatores saluos facere: quos præsciuit & prædestinauit & vocauit & iustificauit & glorificauit. Quis igitur vsque adeo dementissimè insaniat, vt non agat ineffabiles gratias misericordiæ, quos voluit liberantis, qui rectè nullo modo posset culpare iniustitiam vniuersos omnino damnantis?* C Hac ergo iusta damnatione ab Augustino inconcussè contra Pelagianos stabilita, omnium qui ex massa ista non liberantur; quia, vt inquit ipse suprà, De natura & gratia. capite quarto. *Sine peccato non sunt, vel quod originaliter traxerunt, vel quod malis moribus addiderunt. Omnes enim peccauerunt,*
gratia *siue in Adam siue in semetipsis, & egent ~~gloria~~ Dei.* Hac, inquam, damnatione stabilita: pergit Augustinus vlterius ad examinandam & diligentiùs discutiendam prædictam damnationem, an ex Scripturis colligi possit, illam, quantum ad supradictos paruulos pertinet, consistere in sola exclusione à regno cælorum sine omni do- D lore ac molestia, vt si non consistere forte probaretur, inde Pelagianos efficacius conuinceret, qui contendebant paruulos non baptizatos, quamquam exclusi à regno cælorum manerent, habituros extra illud regnum, vitam æternam; vt patet ex Sermone 14. de verbis Apostoli, vbi Beatus Augustinus non dubitat se euidenter ex Euangelio probare damnationem prædictorum paruulorum non consistere in sola illa exclusione à regno cælorum sine omni dolore ac molestia; atque adeo esse non solùm veram damnationem quod Pelagiani negabant, sed & ignis
Cap. 3. damnationem. *Venturus est*, (inquit ibidem:) E *Dominus & iudicaturus de viuis & mortuis; & sicut Euangelium loquitur, duas partes facturus est; dextram & sinistram, sinistris dicturus, Ite in ignem æternum; qui paratus est diabolo & Angelis eius; dextris dicturus, Venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Hanc regnum nominat, hanc cum diabolo damnationem: nullus relictus est medius locus vbi ponere queas Infantes. De viuis & mortuis iudicabitur: alij erunt ad dextram, alij ad sinistram: non noui aliud. Qui inducis medium, recede de medio, non te offendat qui dexteram quærit, & te ipsum admonet, Recede de medio: sed noli in sinistram, si ergo dextra erit & sinistra; & nullum medium locum in Euangelio nouimus: ecce in dextra regnum cælorum est, Percipite, inquit, regnum. Qui ibi non est, in sinistra est. Quid erit in sinistra? Ite in ignem æternũ. In dextera, ad regnum, vtique æternum, in sinistra, in ignem æternum. Qui non in dextera, procul dubio in sinistra, ergo qui non in regno, procul dubio in ignem æternum. Certe habere non potest vitam æternam qui non baptizatur: non erit in dextra, id est in regno non erit. Vitam æternam computas ignem sempiternum? & de ipsa vita æterna audi expressius, quia nihil aliud est regnum quam vita æterna. Prius regnum nominauit, sed in dextris, ignem æternum, in sinistris. Extrema autem sententia vt doceret quid sit Regnum, & quid sit ignis æternus:* Cap. 4.
Tunc, inquit, *abibunt isti in combustionem æternam, iusti autem in vitam æternam. Ecce exposuit tibi quid sit regnum, & quid ignis æternus: vt quando confiteris paruulum non futurum in regno, fatearis futurum in ignem æternum.* Hucusque B. Aug. Vel ergo dicendum est, paruulos omnes, qui in infantili ætate moriuntur, siue non baptizatos siue baptizatos, in Iudicium vniuersale viuorum & mortuorum non venturos: atque adeo excipiendos esse à sententiis vniuersalibus Scripturarum & Symbolorum (quod nullus Catholicus dicere fortè audebit, quia Pelagiani hoc dicere non audebant:) vel necessario admittendum erit illos futuros in sinistra, istos in dextra: & consequenter illos cum diabolo in ignem æternum, istos cum Christo in vitam æternam ituros.

3. Dicetur, negari non posse secundum fidem Catholicam paruulos non baptizatos, de quibus est controuersia, ad iudicium venturos, & in sinistra futuros: negari tamen rectè posse, ex illo textu colligi eosdem paruulos in ignem æternum ituros, quia ibi apud Matthæum solùm describitur forma, qua iudicabuntur ij qui in Ecclesia sunt. Vnde ad prædictos paruulos minimè pertinet, qui in Ecclesia nunquam fuerunt. *Solutio quorundam negantium eiusmodi paruulorum pœnas proponitur.* Quod probari efficaciter potest ex prædictis Euangelii verbis, tum quia Dominus comparat ibi bonos & malos, ouibus & hædis, qui in eodem grege eiusdem pastoris numerantur: Constat autem gregem vnius pastoris, nihil esse aliud nisi Ecclesiam, in qua sunt boni & mali, sed Christiani: infideles enim lupis potius & canibus, quàm hœdis in Scripturis cõparari solent. Tum denique quia cum Euangelium ad solos fideles pertineat (neque enim fidem habent Euangelio, nisi fideles) non erat opus in Euangelio describere formam qua iudicabuntur infideles: sed satis fuit in genere dixisse, *Qui non crediderit condemnabitur*, Marci vltimo, & *Qui incredulus est filio non videbit vitam.* Ioannis 3. & de paruulis, *Vnius delicto in omnes in condemnationem.* Rom. 5. Et tandem, quia qui ex sinistra ituri sunt in ignem æternum, audituri sunt sententiam. *Ite maledicti in ignem æternum*: Et Dominus causam statim adiiciet, quia scilicet opera misericordiæ erga pauperes non fecerunt, vt patet ex illis eius verbis. *Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare*, &c. sed paruuli de quibus ista quæstio versatur, iudicari non poterunt quia ista opera omiserunt, consequens ergo est vt non accipiant; eam sententiam? *Ite maledicti in ignem æternum.* Cum ergo mittuntur in ignem æternum secundum illum textum Matthæi, qui opera fidei in pauperes non fecerunt: satis apertè indi-

catur illam iudicii formam ad solos fideles esse referendam. Et hæc sunt acutissima quæ à præfatis Theologis proferuntur ad defendendam suam, & simul Augustini sententiam labefactandam. A

4. Quod confirmate nobis vlterius placet, ex doctrina ipsius Augustini sermone 5. de verbo Domini. *Penè quidem omnes Sacramentum corpus eius dicunt, quia omnes in pascuis eius pascunt: sed venturus est qui diuidat, & alios ponat ad dextram, alios ad sinistram; & vtraque pars dictura est, Domine, Domine, quando te vidimus, & ministrauimus tibi? vel quando te vidimus, & non ministrauimus tibi? pars vtraque dictura est, vni tamen dicet, Venite benedicti patris mei, percipite regnum; alteri, ite ignem æternum.* Vbi apertè Aug. innuit Scripturam illam Mathæi intelligi debere de bonis ac malis fidelibus, qui solùm in pascuis Christi simul pascunt. Quod manifestè etiam docere videtur, de fide & operibus, capite decimo quinto, illis verbis: *Propterea omnes gentes segregaturum se dixit, quæ permistæ eisdem pascuis vtebantur, vt appareat eos ei dicturos, Domine quando vidimus te illa & illa patientem & non ministrauimus tibi? qui in eum crediderant sed bona operari non curauerant.* Quid manifestius quàm in verbis illis Matthæi, Dominum, secundùm Augustinum, loqui de solis fidelibus. B

5. Et hoc clarius adhuc significat libro vno ad Donastitas post collationem capite quarto. *Agebamus, inquit, vt causa & persona paleæ non præiudicaret personæ frumenti; quamuis in eadem simul area triturarentur, donec nouissima ventilatione separarentur: vt causa & personâ hædorum non præiudicaret causæ & personæ ouium, quamuis communibus pascuis vtraque pecora permixta seruentur, donec à pastore summo in iudicio nouissimo alij ad sinistram, alij ad dextram segregentur: vt causa & persona piscium malorum non præiudicaret causæ & personæ piscium bonorum, quamuis intra eadem retia tenerentur, in extremo littore separandi, hoc est, in fine maris, quod significat finem sæculi. Quibus parabolis & figuris Ecclesia prænunciata est vsque ad finem sæculi, bonos & malos simul habitura.* Manifestum igitur videtur ex doctrina B. Augustini, non solum illam Matthæi Scripturam, sed alias similitudines ac parabolas Euangelicas de iudicio tractantes, intelligendas esse vel de hædis & ouibus, qui sub vno pastore in eisdem pascuis pascunt; vel de piscibus bonis ac malis, qui intra eadem retia tenentur, vel de granis & paleis quæ in eadem area triturantur: atque adeò de eis siue bonis, siue malis, qui in eadem Ecclesia habentur, vnde nihil ex Scriptura illa Matthæi, ipso Augustino teste in istis aliis locis, de pœna paruulorum non baptizatorum, cum de Ecclesia non sint, colligi posse videtur. C D E

OSTENDITVR NON SOLVM formam specialem Christianorum iudicandorum, sed & formam vniuersalem, qua omnes in vniuersum iudicabuntur, in illo Matthæi loco describi.

CAPVT IV.

Impugnatur prædicta solutio ex Sacris Scripturis, & beati August. probaturque vniuersum hominum genus in duas tantum classes fore in vniuersali iudicio diuidendam.

Sed contra supradicta, primò opponi potest, si saluâ fide negari non potest paruulos non baptizatos futuros in sinistra, vt in prædicta responsione conceditur, quærendum esse, vnde hoc fidei dogma (id est paruulos illos futuros in sinistra) colligatur? non ex traditione aut verbo Dei non scripto tãtùm; quia hoc nullus hactenus dixit aut scripsit, aut scribere nisi falsò potuit, si Augustino & aliis Patribus credatur, qui illud ex Matthæo probare contendunt. Non ex Consiliis, quia nullum hoc definit? nec ex Sacra Scriptura, in vlla enim, ni fallor, Scriptura, vel Prophetica, vel Euangelica, vel Apostolica mentio habetur de segregatione iudicandorum in duas partes dextræ & sinistræ, præter illam Matthæi Scripturam. Si igitur illa Scriptura de solis Catholicis siue malis, siue bonis, qui sub vno Pastore Christo in pascuis Ecclesiæ pascuntur, intelligenda erit vt Scholastici illi volunt, ex qua Scriptura certum erit paruulos non baptizatos, qui de Ecclesia non sunt, futuros in sinistra? Ex qua etiam Scriptura certum erit infideles omnes, qui nihil de Christo vel audierunt vel crediderunt, & consequenter qui de Ecclesia non fuerunt, in sinistra futuros? Ex qua etiam Scriptura certum erit hæreticos omnes, qui extra Ecclesiæ vnitatem moriuntur propter peccata quæ in hæresi, & consequenter extra Ecclesiam, commiserunt, futuros in sinistra? Quis sapientium Catholicorum de hoc ambigere audebit? Fide ergo Euangelica, ex illa Matthæi Scriptura certum est paruulos non baptizatos futuros in sinistra. Eâdem fide certum est omnes hæreticos qui in hæresi moriuntur, & alios infideles, futuros in sinistra, quamuis prædicti omnes, non sint de Ecclesia. Non ergo in prædicta Matthæi Scriptura describitur forma tantum iudicii eorum, qui in Ecclesia sunt, bonorum ac malorum Christianorum, sed cum iudicium futurum vniuersale sit viuorum ac mortuorum; formam vniuersalem vniuersorum iudicandorum describi oportebat. Ingenuè tamen fatendum est, Christum Dominum, quia fidelibus in illis parabolis loquebatur, simul describere formam specialem qua fideles omnes siue boni siue mali iudicabuntur, quaque malos increpaturus est, quod bonum operari omiserunt, propter quod ad sinistram ponentur, ituri in ignem æternum cum diabolo; vt ostendat fidelibus solam fidem, (qua à Paganis quamuis multum differant) non sufficere ad dextram acquirendam, & consequenter nec ad salutem æternam, si bene operari neglexerint.

2. Proinde quando supra dicta Scriptura transire latenter videtur à genere ad speciem, & à specie ad genus, hoc est à toto cætu iu-

dicandorum, ad partem eius, scilicet ad fideles, & à parte ad totum, more aliarum Scripturarum, quam explicat Tyconius apud Augustinum libro 3. de doctrina Christiana cap. 34. regula 3. vigilare debet lectoris intentio, vt quando de sola specie ibi loqui videatur, non de ipsa sola, genere prorsus omisso, eam intelligi putet. Vnde perperam aliqui inferunt, Scripturam illam de solis adultis Christianis intelligi, quia eis solis congruit Christi ibi commemorata increpatio: aliàs dicendum similiter esset de eis solis eam intelligi debere, qui opera misericordiæ omiserunt, non autem de eis qui multa mala commiserunt, quia soli illa opera omittentes ad literam ibi increpantur. Rectè igitur Augustinus notat in supra dictis locis, Ecclesiam illis parabolis Euangelicis prænunciari, formamque iudicij, qua boni & mali eius, iudicabuntur, specialiter describi: nusquam tamen negat describi etiã simul in supradicta Matthæi Scriptura, formam vniuersi cætus viuorum ac mortuorum iudicandi, imò illam describi, satis apertè demonstrat in illo sermone 14. de verbis Apostoli: *De viuis*, inquit, *& mortuis iudicabitur, alij erunt ad dexteram, alij ad sinistram. Non noui aliud.* Et paulo infra: *Si ergo dextera erit & sinistra, & nullum medium locum in Euangelio nouimus; ecce, in dextra regnum cælorum est. Percipite, inquit, regnum. Qui ibi non est, in sinistra est. Quid erit in sinistra? Ite in ignem æternum.* Ita ibi Augustinus.

Cap. 3.

Iudicium generale de omnibus hominibus etiã infidelibus dicitur.

3. Cum ergo iudicium illud generale sit, in quo non solum de fidelibus, sed de vniuersis viuis & mortuis iudicabitur, & nullus alius locus ab Euangelio assignetur, in quo omnes eidem iudicio astabunt, sententiam iudicis expectantes, quàm dextra & sinistra: diligenter considerandum est, quam efficaciter concludat Sanctissimus Magister, verbis iam citatis, & subsequentibus, de pœna ignis prædictorum paruulorum, non solum contra Pelagianos, sed contra hos Theologos. *Quid*, inquit, *erit in sinistra? Ite in ignem æternum. In dextra ad regnum, vtique æternum; in sinistra, in ignem æternum. Qui non dextra, procul dubio in sinistra: ergo qui non in regno, procul dubio in ignem æternum.* Ita Sancti August. Sed fides Catholica est, paruulos illos non futuros in Regno; ergo ibunt in ignem æternum.

4. Hanc euidentissimam consequentiam, quæ ab aliquo Theologo nescio quomodo negari potest, non fundat Beatissimus Magister in libris Ethicorum, Aristotelis Stagiritæ, sed in Euangelio diuinorum atque infallibilium eloquiorum Domini Saluatoris, quæ sunt apud Matthæum Apostolum ac Euangelistam. Eamque vlteriùs probare possumus ex manifestissima alia Scriptura Ioannis Euangelistæ, qui in libro suo Apocalipsis capite 20. describens extremum & vniuersale iudicium, verba sequentia scribit. *Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra & cœlum, & locus non est inuentus eis. Et vidi mortuos, magnos, & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est qui est vitæ.* Et paulo pòst in fine eiusdem capitis: *Et qui non inuentus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.* Super quæ verba Augustinus libro vigesimo de Ciuitate Dei, capite decimo quinto: *Non Deum iste liber commemorat, ne obliuione fallatur, sed prædestinationem significat eorum quibus æterna dabitur vita, neque enim nescit eos Deus, & in libro eos legit, vt sciat, sed potius ipsa eius præscientia de illis, quæ falli non potest, liber est vitæ, in quo sunt scripti, id est, ante præcogniti.*

5. Certum igitur est secundum Augustinum, librum illum vitæ apud Ioannem significare prædestinationem, seu esse librum prædestinationis. quod prædicti Scolastici fatentur. Vnde Ecclesia in quadam Secreta communi dierum quadragesimæ, canit: *Et omnium fidelium nomina beatæ prædestinationis liber adscripta retineat.* Ergo certum est iuxta Ioannem omnes homines qui prædestinati non fuerint, fore mittendos in stagnum ignis; certissimum igitur erit paruulos non baptizatos in idem stagnum mittendos fore, quia de fide certum est, eos non esse prædestinatos, nec in libro vitæ scriptos.

6. Quapropter Beatissimus August. ad hanc manifestissimam Euangelii, & Apocal. attestationem respiciens, de duobus tantum domiciliis vniuerso creaturæ rationalis post iudicium, videl. Dei regni, & ignis æterni, non dubitat se efficacissimè probare libro 21. de ciuitate cap. 25. eos qui agunt opera carnis, quos Paul. ad Galat. affirmat non possessuros regnum Dei, hoc ipso quod illud regnum numquam possessuri sint, futuros esse post iudicium non posse nisi in sempiterno ignis supplicio. *Et si*, inquit, *in regni Dei possessione numquam erunt, æterno supplicio tenebuntur, quoniam non est locus medius vbi non sit in supplicio qui illo non fuerit constitutus in regno.* Quam consequentiam toties vbi supra de verbis Apost. contra Pelagianos inculcat, quia eam videt secundùm Scripturas Sanctas irrefragabilem *Ecce* inquit, *Exposui tibi quid sit regnum, & quid sit ignis æternus, vt quando confiteris paruulum non futurum in regno, fatearis futurum in ignem æternum.* Et paulo pòst: *Non eos terruit quod erunt in igne sempiterno, quò sine dubio ibunt, si non corrigantur, sed tantum terruit quia in regno non erunt, vt cum viderent se perdere spem regni, non viderent esse consequens, nisi pœnam ignis æterni.* Et rursum ibidem. *Vnde autem euadunt ab igne sempiterno, non ob aliud nisi quia erunt in regno.*

REFELLITVR QVAEDAM ELVSIO, quâ prædictæ Scripturæ & aliæ etiam, pœnam ignis omnibus damnatis promittentes, eneruantur.

CAPVT V.

1. Dicetur fortè; à nemine qui Euangelio Matthæi, aut Ioannis Apocalypsi credit atque adeo à nullo Christiano Catholico, negari posse prædictos paruulos ituros in ignem æternum, seu mittendos in stagnum ignis, ignẽ tamen æternum, seu ignis stagnum accipi ibi pro loco inferni, vbi est ignis æternus, siue pro damnatione; non quod prædicti paruuli igne inflammabuntur, cruciabuntur, aut molestabuntur, quia erunt in parte

altiori eius loci. Vnde ipsemet Augustinus quamuis sermone illo decimo quarto definiat paruulos non baptizatos in ignem æternum ituros; non determinat speciem aut qualitatem pœnæ ipsorum; de qua tractans libro quinto contra Iulianum capite octauo, aliàs vndecimo, scribit: *Quæ, qualis & quanta erit, quamuis definire non possim; non tamen audeo dicere quod eis vt nulli essent, quam vt ibi essent, potius expediret.*

Per stagnũ illud ignis Apoc. 20. nil præter inferni cruciatum intelligitur, quo omnis non prædestinatus ad gloriam plectetur.

2. Sed contra hanc euasionem obiici potest, id quod Beatissimus Augustinus scribit libro de fide & op. capite 15. redarguens illos qui dicebant ignem inferni esse æternum, sed operationem eius in quosdam qui in eum ituri sunt, non fore æternam. Non enim minus militat de paruulis, quam de maioribus, de quibus eum ibi loquutum fuisse fatemur. *Neque illud,* inquit, *dici hîc poterit, in quo nonnulli seipsos seducant, ignem, æternum dictum, non ipsam combustionem, æternam. Per ignem quippe qui æternus erit transituros arbitrantur eos, quibus propter fidem mortuam per ignem promittunt salutem: vt videlicet ignis æternus sit, combustio vero eorum, hoc est operatio ignis, non sit in eos æterna: cum & hoc præuidens Dominus, sententiam suam conclusit ita dicens: sic ibunt illi in combustionem æternam, iusti autem in vitam æternam. Erit ergo æterna combustio, sicut ignis; & eos in illam ituros veritas dicit, quorum non fidem, sed bona opera defuisse declarauit.* Simili enim formâ, nos argumentari possumus, Erit ergo æterna combustio, sicut ignis: & omnes eos in illam ituros, veritas dicit, qui futuri sunt in sinistra; ergo veritas affirmat paruulos non baptizatos, non solùm in ignem æternum, sed in combustionem æternam, hoc est, in operationem æternam, qua ignis in eos aget, ituros.

3. Nec refert pro verbo (*combustionem*) in versione qua nos vtimur, poni, *Supplicium*: Quia certum est ex illo Augustini loco, aliquos interpretes verbum quod *supplicio*, in Hebræo vel Græco correspondet, per verbum (*combustionem*) exposuisse. Et siue supplicium siue punitio (vt verbum quod supplicio in nonnulli codicibus Græcis correspondet, significat) legatur; negari non potest colligi euidenter ex Scripturis illos paruulos non solum ituros in ignem æternum, sed etiam in punitionem seu supplicium æternum. Dicatur ergo similiter illos ituros in punitionem æternam, in supplicium æternum, hoc est, in locum punitionis, in locum supplicii, non quia ibi aliqua pœna punientur, seu aliquo supplicio afficientur, sed quia erunt in eodem pœnarum & suppliciorum loco, in altiori tamen parte illius loci, separati, inquiunt, à damnatis qui pœnas ac supplicia patientur.

4. Sed quis non videat, ei, cui similes solutiones, ac responsiones contemnendæ non videbuntur, facile persuaderi posse Beati Augustini disputationes ac rationes contra Pelagianos ad defendendum originale peccatum, eiusque debitam condemnationem, esse omnino nugatorias, & plus garrulas atque acutulas, quam solidas & efficaces? Quod asserere, non solum Beato Augustino esset iniuriosum, sed & Sanctæ Ecclesiæ, *cuius Catholica acies, viginti amplius annis*, teste Sancto Prospero, *sub ductu* eiusdem Sanctissimi Magistri, contra prædictos Pelagianos ac Semi-pelagianos *pugnauit & vicit*; quia si non efficaciter probatur ex Scripturis affirmantibus omnes qui in sinistra sunt ituros in ignem æternum, illos omnes pœnæ ignis obnoxios futuros; sed aliquos ex eis ire ad locum ignis, non vt ibi aliquo modo ab igne puniantur, aut quocumque alio modo ibi magis quàm alibi puniantur: Quomodo simili modo non inefficaciter probabitur ex aliis Scripturis affirmantibus illos omnes ituros in punitionem aut supplicium; eosdem omnes supplicio, aut punitioni futuros obnoxios? Quomodo ergo Scriptura illa Matthæi non erit inefficax, ad constituendum aut stabiliendum fidei dogma de malorum suppliciis post iudicium; igitur Sanctus Augustinus nugatur, quoties ex illa hoc probare contendit; ergo etiam non dissimilibus nugis fallere vult Pelagianos quoties ex illis Apostolicis testimoniis (*Ex vno omnes in condemnationem, Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem*) se efficaciter contra eosdem, probare contendit paruulorum delictum, atque eorum qui ex hac vita decedunt sine baptismo damnationem, vt contendit libro primo de peccatorum meritis, capite 16. Epistola 105. 157. & aliàs sæpissimè quia respondere ei possent Pelagiani, illis Scripturis non nihil cedendo, ex eis forte colligi posse, paruulos ituros in locum supplicij, in locum punitionis, in locum, seu ad locum damnationis, non autem ex eis colligi illos puniendos aut damnandos aliquâ punitione aut damnatione.

Ecclesia Catholica sub ductu Augustini vicit Pelagianos.

5. Quam expositionem, quantum, ad paruulorum non baptizatorum à damnatione immunitatem, approbaret quidam modernus Scripturarum & Augustinianæ doctrinæ, quàm Canonum minus gnarus; qui scribit contra manifestas Scripturas Euangelicas & Apostolicas, sequentia verba, in libello intitulato Summa doctrinæ de Prædestinatione *Satis sit,* inquit, *conclusio hæc, quam arbitror Catholicissimam, nullum in futuro Christi iudicio propter illud solum Adæ peccatum esse damnandum, sed, vt ait Apostolus, vnusquisque onus suum portabit, & iudicabitur prout gessit in corpore, siue bonum, siue malum.* Iudicet igitur vigilans lector, an qui illi interpretationi suffragaretur, Scripturas illas eneruaret ac eluderet; Beatissimum Augustinum, nugarum & garrulitatis condemnaret; Ecclesiam tam multùm Augustino garrienti deferentem, de inscitia & stultitia diffamaret, Pelagianos horrendè adiuuaret, qui ex prædictis Scripturis colligi non posse similiter defendebant, paruulos futuros alicui pœnæ aut damnationi obnoxios; quamuis eos ad regnum cœlorum non ituros, quia non baptizabantur, admitterent.

Cuiusdam moderni opinio taxatur.

ALIIS MODIS CONTENDITVR prædictos paruulos puniri, aliis penis præter pœnam exclusionis à regno cœlorum; examinaturque, an qui hoc negant, tollere videantur originale?

CAPVT VI.

Ratione probatur, Originali pœnā sensibilem deberi.

VT ergo in primis à ratione incipiamus, probari posse videtur, præter carentiam diuinæ visionis, quæ omni peccato mortali indifferenter debetur, aliam pœnam originali correspondere. Quis enim credet non esse futuram maiorem pœnam eius, qui in duobus tantum peccatis, vno originali & alio actuali mortali, quod sit v. g. sex graduum grauitatis, vitam finit, quàm eius qui in solo vno actuali, sex similiter graduum grauitatis? Si enim ille aliquid distinctum culpæ, aut peccati habet, quod iste non habet, cur non & pœnæ? Sed iste qui in vno actuali moritur, patitur pœnam sensibilem ad sex gradus intensam, correspondentem grauitati sui peccati actualis, & pœnam quam Scholastici vocant, damni, quâ punitur totali carentiâ diuinæ visionis; ergo ille qui in duobus peccatis decedit, vltra pœnam sensibilem sex graduum, correspondentem grauitati sui actualis, & vltra totalem diuinæ visionis carentiam, plectendus necessariò erit alio nouo & distincto cruciatu; aliàs consequens esse videretur, pœnam morientis in originali & actuali, non esse maiorem, pœnâ eius qui in solò actuali moritur. Quo semel concesso inferri rectè posse vlterius videretur, non esse plus culpæ aut peccati in originali & actuali simul, quàm in solo actuali cum simul iuncta non obligent ad aliam nouam vel maiorem pœnam, quàm ad eam ad quam solum actuale obligaret; atque adeo originale non esse verum, sed commentitium peccatum, nullâ damnatione dignum, quod Pelagius dogmatizabat.

Paruuli sine baptismo defuncti vltra pœnam dāni etiam sensus pœnam patiuntur.

Matth. 25.

Sed omissâ coniectura, quæ fortè aliquâ instantia turbari posset, vrgetur amplius paruulos illos non sola pœna damni seu exilij puniri, quia certum est Christum Dominum dicturum illis; vt superius admissum est, eos damnando ac puniendo *Ite in ignem æternum*: ergo aliquid incommodi, ac molestiæ eis adferet fore æternaliter in illo igne; præter damnationem quam haberent etiam si in paradiso terrestri (qui eis à Pelagianis, & à quibusdam modernis fabricatur) aut in alia terræ parte extra illum ignem remanerent: vbicumque autem inter ignem inferni, & regnum cœlorum post iudicium essent, necessariò haberent pœnam damni, seu carentiam diuinæ visionis; ergo cum per sententiam damnationis non alibi esse permittantur, sed in ignem æternum insuper cum suis corporibus mittantur aliquid vlterioris pœnæ ibi patientur, præter damni pœnam, quæ nusquam extra cœlum post mortem ab eis separari potest: quod cogitari esse aliud præter sensibilem molestiam non potest.

2. Quæ ratio vt planiùs explicetur, præmittendum est id, quod Scribit Sanctissimus Ma-

A gister libro 21. ciuitatis Dei, cap. vndecimo: *Octo genera pœnarum in legibus esse; damnum, vincula, verbera, talionem, ignominiam, exilium, mortem, seruitutem.* Rursumque obseruanda sunt verba eiusdem Magistri serm. 14. de verb. Apost. pœnam eorum, qui solum exilium patiuntur, describentis. *Nam & qui exulant* (inquit) *viuunt, si sani sunt; in doloribus corporis non sunt, nec torquentur, non carceris tenebris affliguntur; hæc illis sola pœna est, non esse in patria.*

Octo pœnarum genera iuxta Augustinum.

Cap. 6.

3. Quibus sic constitutis quærendum est à Theologis illis, vt iterata sua confessione robustiùs ligentur, vtrum prædicti paruuli solam B pœnam exilij post iudicium sustinebunt? Respondent constanter affirmatiuè: solam enim, inquiunt, pœnam damni propter originale habebunt, quam explicant carentiam diuinæ visionis. Vnde prædicti paruuli excludentur ab ingressu veræ patriæ, creaturæ rationalis, imaginis Dei; quod est regnum cœlorum; in quod nullus non renatus ex aqua & Spiritus sancto intrabit.

4. Sed contra hoc opponi potest, inde euidenter sequi, contra incautè sic superius concessa, non omnes, qui futuri sunt in sinistra, ituros in ignem æternum, seu mittendos in stagnum ignis. Quis enim negare poterit, ignem C æternum seu locum ignis, omnibus, qui in eum per sententiam damnationis mittentur, vnde exire non poterunt donec reddant vltimū quadrantem, quem numquam reddent; fore arctissimum ac teterrimum carcerem? Si igitur paruuli non baptizati solam pœnam exilij (vt prædicti Theologi affirmant) habebunt, quæ hoc solum incommodi ac damni adfert punito, quod in patria non sit; seu quod ab ea excludatur, vt ex supra dictis constat; non patientur pœnam carceris: quod est aliud pœnæ genus, distinctum à pœna exilij (vt constat ex iis quæ D paulo antè adduximus ex libro vigesimo primo de ciuitate Dei: & clare patet in eo qui in exilium mitteretur, si à patria relegatus, vltra exilium, in carcerem truderetur: inde enim pœna eius augeri conuinceretur) igitur non ibunt in ignem æternum, atque adeò falsò minatur Christus Dominus, omnes qui futuri sunt in sinistra, ituros in ignem æternum, falsoque Ioannes prædicat omnes, qui in libro vitæ non reperiuntur scripti, mittendos in stagnum ignis.

Necessum est prædictos paruulos vltra pœnam damni passuros etiam seruitutis & captiuitatis diabolicæ pœnas.

5. Præterea, si pueri illi post Iudicium pœnam solam exilii patientur; vt hæc solum pœna illis futura sit, non esse in patria, inde sequitur illos E non passuros aliquam pœnam seruitutis, hoc est enim aliud distinctum pœnæ genus à pœnâ exilij, vt liquet ex Augustino vbi supra de ciuitate Dei, & plane patet in eo, qui per sententiā à sua patria exularet, si insuper in seruitutem alicuius redigeretur; inde enim nouum damnum ac incommodum ei resultare quis negare posset, cum propterea ingenuitate priuaretur? Sed fides Catholica est, paruulos illos omnes nasci peccati seruos, ac consequenter diaboli, peccati principis & auctoris, captiuos. *A quo enim quis deuictus est, huic & seruus addictus est;* *&, Qui facit peccatum, seruus est peccati.* Propter quod Augustinus de concupiscentia tractans libro primo de nup. & concupiscent. cap. 23. *Hoc generi humano inflictum vulnus à diabolo;*

2. Petr. 2.
Ioan. 8.

quicquid per illud nascitur, cogit esse sub diabolo, tamquam à suo frutice fructum iure decerpat.

Zosimus Papa. 6. Vnde rectè Zosimus Papa apud Augustinum Epist. 157. *Nullus enim nisi qui peccati seruus est, liber efficitur; nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit antè captiuus: sicut scriptum est, Si vos filius liberauerit, tunc verè liberi eritis.* Cui congruit Cælestinus in Epistola sua ad Gallos, capite duodecimo: *Illud etiam quod circa baptizandos in vniuerso mundo Sancta Ecclesia vniformiter agit, non otioso contemplemur intuitu. Cum siue paruuli, siue iuuenes ad regenerationis veniunt Sacramentum, non prius vitæ fontem adeunt, quam exorcismis & exsufflationibus Clericorum spiritus ab eis immundus abigatur; vt tunc vere appareat quomodo Princeps mundi huius mittatur foras, & quomodo prius alligetur fortis, & deinceps vasa eius diripiantur, in possessionem translata victoris, qui captiuam ducit captiuitatem, & dat dona hominibus.*

Ioan. 8. Cælestinus Papa.

7. Hocque tamquam dogma fidei definit tandem Trident. Sess. 5. in Decreto de peccato originali; *Si quis non confitetur primum hominum Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim, sanctitatem & iustitiam in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam præuaricationis huiusmodi, iram & indignationem Dei, atque ideò mortem, quam anteà illi comminatus fuerat Deus; & cum morte captiuitatem sub eius potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est Diaboli; totumque Adam per illam præuaricationis offensam, secundum corpus & animam, in deterius commutatum fuisse, anathema sit.* Fide igitur Catholicâ certissimum est, illos paruulos in eadem Diaboli captiuitate & seruitute post hanc vitam mansuros; & consequenter post iudicium. Per solam enim peccati originalis remissionem, ac mundationem, quam nunquam consequuti sunt, ab ea captiuitate liberari possent; & quamdiu illud peccatum habent, tamdiu Diabolo subduntur; (vt scribit Augustinus loco supra citato,) de nuptiis & concupiscentia. *Non enim, inquit, propter seipsam, quæ laudabilis est, quia opus Dei est, sed propter damnabile vitium quo vitiata est, natura humana damnatur. Et propter quod damnatur, propter hoc & damnabili Diabolo subiugatur, quia & ipse Diabolus spiritus immundus est, & vtrique bonum, quòd spiritus, malum, quod immundus, quoniam spiritus est naturâ, immundus est vitio. Quorum duorum illud à Deo est, hoc ab ipso. Non itaque tenet homines, siue maioris, siue infantilis ætatis, propter quod homines sunt, sed propter quod immundi sunt.*

8. An qui igitur à prædictis paruulis tollunt post iudicium hanc sub Diabolo pœnam seruitutis ac captiuitatis, quia eis affirmant solam pœnam futuram non videre clarè Deum; velint nolint forte coguntur docere in eis non fore post iudicium, peccatum originale; quod in nullo statu inesse homini potest à prædicta sub Diabolo captiuitate separatum? Quod si sic; an etiam consequenter, velint nolint, prædicare forsan similiter conuincuntur præfatos paruulos nullum peccatum originale, in hac vita habuisse; quod fuit Pelagij dogma? Si enim post iudicium, pœnâ captiuitatis sub Diabolo, illi paruuli non plectentur, & consequenter nec peccatum originale habebunt; numquam illud habuerunt: quia si habuissent, A semper eis inhæsisset; cum nec baptismo, nec morte pro Christo Domino, ab eo liberati fuissent. An solum igitur restare videtur ei qui tam horrenda præcipitia euitare voluerit, humiliter concedere prædictos paruulos post iudicium puniri non solum pœnâ damni, quæ per solam diuinæ visionis carentiam ab eis explicatur, sed & pœnâ seruitutis & captiuitatis sub nequissimo hoste, non in illis campis Elysiis Poëtarum, sed in tenebrosissimo & luctuosissimo ignis carcere? Quæ omnia eis amaritudinis plena futura esse, quis sobriæ mentis dubitare potest. Omnis enim pœna damnatorum B post hanc vitam, secundum Theologos istos, quibuscum disputamus, aut est pœna damni, quæ est pœna exilij, aut est pœna sensus: sed pœna carceris, & pœna captiuitatis sunt distincta pœnarum genera à pœna exilij, vt supra visum est, & patet in istis pœnis de quibus tractamus, quæ à se separatæ reperiuntur, quia pœna captiuitatis sub Diabolo incipit eum paruulo in vtero nascente, quando adhuc non est pœna damni, seu exilij quæ incipit statim post mortem damnati, quando etiam adhuc non est pœna carceris totius damnati, secundum animam & corpus, de qua hic loquimur, C quæ incipit statim post iudicium: ergo pœna captiuitatis sub Diabolo post iudicium, & pœna carceris igniti sunt pœnæ sensibiles, ergo ingerunt amaritudinem & molestiam sensibilem paruulo damnato.

DILVVNTVR ALIQVA MOTIVA aduersæ partis; ostenditurque ex pœnis sensibilibus peccati originalis in hac vita, credibile reddi, illud pœnâ sensibili in alia vita puniri.

D

CAPVT VII.

Videtur igitur inconcussè tenendum paruulos sine baptismo sed in originali decedentes puniri post iudicium ex iudicis ordinatione pœnis sensibilibus carceris æterni ignis & captiuitatis sub Diabolo, pœnis tamen omnium pœnarum quibus detenti in illo carcere plectuntur mitissimis. Vt scribit Augustinus suprà contra Iul. & in Enchirid. capite 29. & libro primo de peccat. meritis cap. 16. Vnde qui hanc sententiam duram ac asperam esse clamant, caueant, ne Pelagianis occasionem ac magisterium prębeant audacius Catholicis opponendi, id quod eis semper opponebant non E solum durum & asperum, sed & iniustum esse, asserere paruulos, qui nihil boni aut mali volūtate propriâ ante vsum rationis agere possunt, nasci cum tam antiquo Adami peccato, & propter illud si non baptizentur, quod in eorum potestate non est, ex Dei iudicio in æternum dānari. Recolantque omnes quibus Dei iudicia, de pœnis istorum paruulorum dura videntur, verba illa Augustini libro vigesimo primo ciuit. capite duodecimo: per quæ huius iudicij rationem, quantum ab homine reddi potest, reddit, non solum quantum ad durationem pœnarum de qua ibi præcipuè tractatur, sed etiam quantū ad acerbitatem. *Sed pœna æterna,* inquit,

(inquit) *ideò dura & iniusta sensibus videtur humanis: quia in hac infirmitate moribundorum sensuum deest ille sensus altissimæ purissimæque sapientiæ, quo sentiri possit quantum nefas in illa prima præuaricatione commissum sit: quanto enim magis Deo homo fruebatur, tanto maiore impietate dereliquit Deum, & factus est malo dignus æterno, qui hoc in se peremit bonum, quod esse posset æternum. Hinc est vniuersa generis humani massa damnata; quoniam qui hoc primitus admisit, cum ea quæ in illo fuerat radicata suâ stirpe, punitus est, vt nullus ab hoc iusto debitoque supplicio nisi misericordiâ & indebitâ gratiâ liberetur atque ita dispertiatur genus humanum. vt in quibusdam demonstretur, quid valeat misericors gratia; in cæteris, quid iusta vindicta.* Hæc S. Augustinus.

Siue propter bonum opus alienum paruulus bono sensibili potitur, ita & propter alterius peccatū quod originaliter contraxit, sensibile malum merito patietur.

2 Et sane qui credit paruulum glorificari, ac bonum sensibile, propter rectè factum alienū, reportare; nesciò cur non facile etiā crederet paruulum propter malefactum alienum iustè torqueri, ac malū sensibile reportare; vt colligetur ex Augustino libro sexto in Iulian. cap. quarto, aliàs decimo, sequentibus verbis, *Vide ergo quam importune nolis paruulum de alieno peccato reportare malum, & velis eum de alieno rectè facto reportare bonum, non qualecumque, sed Dei regnum. Alienum quippe opus est, cum credit per alterum; sicut alienum opus fuit, cum peccauit in altero.* Vtinam aduersarij qui istis paruulis humano affectu, forte contra veritatem, fauent, hanc Beati Augustini responsionem ab initio ponderarent: quam si semel rectè perpendissent, desisterent excitare eius sententiæ illam querulam vulgi admirationem; *Quomodo paruulus qui nihil mali in se fecit, cruciari potest?* Desisterent, inquam: quia sicut paruulus qui nihil boni in se fecit, reportat (nullo Christiano contradicente) bonum sensibile, æternū scilicet gaudium, de alieno facto, credendo videlicet per alterum, quando baptizatur: ita paruulus de alieno facto, peccando videlicet in Adamo, reportat malum sensibile, æternum scilicet ignis dolorem, æternamque tristitiam.

3 Non ergo Augustinus aut eius discipuli sunt istorū paruulorū tortores (vt insulsè satis ab aliquib⁹ eis opponitur) sed torturæ illis ex diuina iustitia debitæ, veri secundū Scripturas Sanctas, defensores; non falsi miserorum adulatores, aut blandi parentū eorum palpatores. Non ergo rectè asseritur Augustinum noluisse determinare an paruuli nō baptizati punirentur pœna ignis; quia loco supra citato contra Iulian. dixit se noluisse determinare qualis & quanta sit aliorū paruulorum pœna siue dānatio. Illud enim apertè determinauit sermone supra citato: hoc autem determinare vt ipse affirmat in lib. de nat. boni, capite octauo, non solum de originali, sed etiam de actuali peccato, non est hominis sed Dei: *Qualis autem (inquit) & quanta pœna cuique culpæ debeatur, diuini iudicij est, non humani.* Nec inde licet inferre Augustinum non determinasse aut determinare non potuisse vtrum actualia peccata, pœna ignis post hanc vitam puniantur. Ad fundamenta igitur supra dictorum Theologorum, quibus pœnam sensibilem à paruulis remouēt, responderi potest.

Lib. 5. c 8. aliàs 11.

Supra c. 1.

Soluuntur argumenta Aduersariorum rectè & solidè.

4 Ad primum quærendum esse ab eis an Diabolus cum suis angelis, peccando, in naturalib⁹ fuerint vulnerati, aut læsi; an solum gratuitis ac supernaturalib⁹ donis spoliati? Si posterius elegerint, quia docere solent in dæmonibus post peccatū naturalia permansisse, integra; ab eis vlterius quæri potest, cur peccatum paruulorū pœna sensibili ignis puniri non posset, etiamsi nihil naturale, sed solum donum supernaturale tolleret; sicut diaboli & Angelorum eius, peccatum æterno illo igne punietur (quem eis paratum esse docet Euangelium) licet peccando solis donis supernaturalibus spoliati fuerint? Sed quicquid sit de malis angelis, quantum ad læsionem naturæ per peccatum (quod non est huius loci inuestigare) certissimum est Secundum Scripturas & Augustinum, hominem per peccatum in naturalibus fuisse læsum, & non solis donis supernaturalibus spoliatum, vt operosissimè aliàs ostendimus, & in toto libro de natura & gratia Sanctissimus Magister contra Pelagianum probat; ergo potius verum erit, peccatum originale tollere non solum ordinem supernaturalem: & ita non solum intulisse homini nocumentum in supernaturalibus, sed & in naturalibus. Homo enim peccando seipsum spoliauit bono naturæ, quod in Adam prius datum fuisse definit Arausf. can. 22. quodque ab Augustino, & alijs antiquis vocatur, *Bonū possibilitatis*; & per cuius spoliationem natura immutata ac debilitata manet, vt Concilia & Sancti docent, post Augustinum vbi supra cap. 19. contra Pelagium, qui dogmatizabat peccatum, quia substantia carebat, non potuisse debilitare, aut immutare naturam, ideoq; Adæ posteros (vt de eodem refert Augustinus ibidem cap. 21.) non esse ipso Adamo infirmiores. Ergo iniquum non videtur vt habens originale non sibi remissum, non solum puniatur pœna priuationis doni supernaturalis: qualis est carētia visionis Diuinæ: sed & pœna sensibili, quæ eius naturam lædat, cum peccando in Adam, non solum ordinem supernaturalem: sed etiam naturalem sustulerit.

Peccatum originale vtrumque ordinem naturalem & supernaturalem potuerit.

5 Præterea habitualis iniquitas siue reatus peccati, qui in Adam transacta actione peccandi, ante remissionem mansit quiq; ad posteros eius cum natura transfunditur, non fuit aliud diuersum peccatū in eo à peccato illo actionis, quod ipse commisit transgrediendo mandatum Dei, sed vnum & idem diuerso modo se habens, seu *transiens actu & manens reatu*, vt colligitur sæpissime ex Augustino in libris de nupt. & cōcup. & de peccato originali, in libris contra Iulian. & vt à prædictis Theologis admittitur: sed peccatum actuale Adami sustulit ordinem naturalem, ergo reatus ille qui in eo ante pœnitentiā permansit, & qui à parentibus per cōcupiscentiam ad paruulos *non transmigratione de subiecto in subiectum* (vt rectè Augustinus lib. 5. contra Iulian. cap. 9.) *sed affectione & contagione pertransit*, eisque ante baptismum inhæret, tollit in eis ordinem naturalem. Consequentia euidens videtur, minor probari apertè potest ex definitione peccati à præfatis, & ab omnibus alijs Theologis admissa: qua est *dictum, factum, vel concupitum aliquid contra æternā legem*, authore, Beatissimo Magistro lib. 22. cont. Faust. c. 27. vbi statim definit quid sit æterna lex. *Lex vero æterna (inquit) est ratio diuina vel voluntas Dei ordinem naturalem conseruari iubens, perturbari vetans:* quam doctrinam latè prosequitur ibidem cap. 28. 29. 30. & cap. 78. vbi docet peccantem quantū in ipso est perturbare in se ordinem naturalem, quem lex æterna conseruari

Peccati definitio.

Lex æterna quid sit.

iubet: & lib. 26. contra Faust. cap. 3. *Sed nec ipse homo contra naturam quicquam facit, nisi cum peccat, qui tamen supplicio redigitur ad naturam, ad naturalem quippe iustitiæ ordinem pertinet, vt aut peccata non fiant, aut impunita esse non valeant: quodlibet horum fit, naturali ordo seruatur, si non ab homine certe à Deo*: igitur si Adam transgrediendo mandatum Dei in paradiso non turbauit in se hunc ordinem naturalem legis æternæ, non vere peccauit: vel si eum sua, transgressione, quātum in ipso erat, sustulit erit similiter in paruulis sublatus, seu turbatus quia in eis ante baptismum est illud Adami peccatum: vel si in eis non dicetur ordo ille sublatus, peccatum Adæ per quod ille ordo turbatus fuerat, ad eius posteros transitum non fecit, vt Pelagius dogmatizabat.

Secundum argumentum diluitur.

6 Ad secundum responderi potest dicendo, si iustus Iudex secundum nullum sensum punire potest paruulum in peccato originali decedētem, quia secundum nullum sensum peccauit: minus posse Angelos beatos, qui nunquam peccauerunt, quique faciem patris eius semper vident, ad pœnas æternas inferni, ratione absoluti Dominij quod in eos habet, detrudere, vt isti Theologi ipsum posse defendunt; Sed hoc in aliud tempus dilato, potius aliter instatur. Si paruuli illi à iusto Iudice secundum nullum sensum puniri possunt, quia secundum nullum sensum peccauerunt peccato propriæ actionis, ergo non potuit illis Deus mortem corporalem inferre in pœnam peccati originalis: illa enim mors, in separatione animæ à corpore *habet asperum sensum, & cum graui sensu adimit sensum*, vt recte August. lib. dec. tertio ciuit. cap. 6. ergo falsa erunt dicta Sanctarum Scripturarū, Conciliorum, & Sanctorū Patrum, quibus definiūt, *corpus esse mortuum propter peccatum, per vnum hominem peccatum in mundum intrasse, & mortem per illud peccatum in omnes pertransijsse, mortem pœnam esse peccati originalis*: sed quia ista esse falsa sine blasphema impietate concedi non potest, restat vt fateamur prædictos paruulos in hac vita secundum sensum grauiter puniri in pœnam originalis: vnde potius colligimus non debere videri absurdū aut iniquū, si etiam in alia vita resumptis corporibus, in sensibus similiter, propter solum originale puniantur: licet non tam atrociter & intensè in illa futura vita post iudicium, cuius mensura erit æternitas, quàm quando hic transitoriè mortem acerbam, vel alias graues pœnas patiuntur, sed multo mitius & lenius punientur. Vnde non dubitat Augustinus, locis vbi supra, asserere illos futuros in leuissima omnium damnatione, quæ tamen damnatio, quia æterna erit, intolerabilior eis erit quacumque pœna transitoria, quam hîc homines pati nouimus, etiamsi gladio trucidarentur aut igne consumerentur. Quis enim non malet tali suppliciorum genere transitoriè interfici, quam pœna quantumque leui sempiternè molestari?

Rom. 8. 10. 5. 12.

OSTENDITVR MANIFESTE Commentarium in Epistolam ad Romanos, qui Beatò Ambrosio tribuitur, non esse ipsius, sed alicuius Pelagiani: erroresque illius Commentarij de possibilitate naturæ & de gratia Christi notantur.

CAPVT VIII.

1 AD authoritatem illam quæ sub nomine Ambrosij à quibusdā pro se citari solet, dicendum illum Commentarium in Epistolam ad Rom. nullo modo esse Sancti Ambrosij, sed alicuius peruercissimi Pelagiani, qui, licet aliquādo à Pelagianistis differat, vt incautis retia tendat venenata hæreseos Pelagianæ semina, nunc apertè, nunc occultè, per vniuersam illam expositionem spargit: vt mirum sit eum Commentarium à Scriptoribus Catholicis Sapientissimo Ecclesiæ Doctori Beatissimo Ambrosio, passim tribui, & ex eo in profūdissimis quæstionibus de prædestinatione & gratia, quas Pelagiani impugnabant, testimonia ad eadem Mysteria prædestinationis & gratiæ explicanda, velut oracula citari, cū omnia fere loca Pauli vnde S. Augustinus eiusq; veri discipuli Prosper & Fulgentius Mysteria illa confirmant, in eodem Commentario ad alios sensus, intentionem Augustini eludentes, & Pelagianorū dogmati fauentes, detorqueantur, vt conferenti expositionem prædictorū locorū in Augustino, eorumq; denique interpretationem in illo Cōmentario, facile patebit. Si quis autem quæ, vel vbi ista sint semina scire desiderat; legat eūdem Commentarium super caput secundum; vbi hæc verba scribuntur: *Credens gentilis duce natura in Christum, condemnat Iudæum, cui lex promiserat Christum, & aduenienti ei credere noluit. Quanto ergo gentilis dignus est gloria, qui per solam naturam intellexit authorem? Sicut dixit Petrus Apostolus, Authorem vero vitæ interfecistis.* Eandem doctrinam latè explicat super caput 5. §. *Quia lex naturalis.* vbi docet hominem posse agere vitam piam ab initio vsque in finem secundùm veram & Christianam prudentiam ex lege naturæ. Idem habet eodem capite §. *In quos autem regnauit mors.* Et §. *Igitur qui ante legem seruauit hoc natura duce.* Et §. *Quia ipsi naturæ quodammodo inserta sunt semina.* Et super cap. 6. §. *Per naturam enim inducta*: & super cap. 10. *Quamuis enim oculis*: & super cap. 11. §. *Quia natura ipsa duce.* Hanc doctrinam fuisse inter Pelagianos celeberrimam, ex innumeris Beati Augustini locis colligi potest, primo ex libro de peccato originali cap. 26. *Non igitur sicut Pelagius & eius discipuli tempora diuidamus, dicentes primum vixisse iustos homines ex natura, deinde sub lege; tertio sub gratia. Et natura scilicet, ab Adam, tam longa ætate; qua lex nondum erat data. Tunc enim, aiunt, duce ratione cognoscebatur Creator, & quemadmodum esset viuendum scriptum gerebatur in cordibus, non lege litteræ, sed naturæ. Verum vitiatis moribus, inquiunt, vbi cæpit non sufficere natura iam decolor, lex ei addita est, qua velut lima fulgori pristino, detrita rubigine, redderetur. Sed postea quam nimia, sicut disputant, peccandi consuetudo præualuit, cui sanandæ lex parum valeret; Christus aduenit, & tanquam morbo*

Commentarius qui sub nomine Ambrosij circumfertur in epist. Paul. ad Rom. eius non esse, sed alicuius Pelagiani probatur.

August. lib. de peccat. origin c. 26.

desperatißimo non per discipulos, sed per seipsum medicus ipse subuenit.

Doctrinam huiusce Cõmentarii latè refutat August. & Concil. Arausic.

2. Eandem doctrinam Pelagianorum de naturæ firmitate ad operandum ex se iustitiam, refert & refutat Augustinus toto libro de naturâ & gratia, & in libro de gratia Christi, & in libris contra Iulianum, præcipuè libro sexto, cap. duodecimo, alias 24. & contra duas Epist. Pelagian. lib. 1. cap. 21. In quibus locis euidẽter probat ex Sanctis Scripturis, euacuari per hanc doctrinam scandalum crucis; hoc est, ex ea sequi Christum gratis esse mortuum. Hocque idem post Augustinum canonizat. Conc. Arauf. can. 21. definiens. *Christum gratis esse mortuum, si ex natura esset iustitia.*

3. Sed relicto hoc errore, ex quo liquidissimè constat eundem Commentarium cum Pelagianis conuenire; obseruandum est ipsum semper explicare gratiam Christi per remissionem peccatorum, aut per doctrinam & exemplum Christi; vt patet super caput tertium. §. *Quamobrem.* & super caput quintum. §. *Manifestum est per Christum.* & super caput sextum. §. *Hoc est nunquid.* & super caput octauum. §. *tertio damnat peccatum.* & §. *Ita si nos*, & super caput nonum. §. *Hoc semen.* & super caput 11. §. *Verum est quia merces.* Pelagianos gratiam propriam Christi (sine qua nihil ad colendum rectè verum Deum potest fieri, & quæ totum id donat) posuisse in remissionem peccatorum, aut in lege, siue doctrina & exemplo Christi patet ex Augu. in libro de gratia Christi cap. 1. 35. 37. 38. 39. 40. & 41. & Epistola 95. & sæpissimè aliàs: quod iisdẽ locis ab Augustino improbatur ex orationibus Ecclesiæ, præcipuè ex Oratione Dominica, in qua fideles instanter petentes à Deo gratiam ad superandas tentationes, quæ in hac mortalitate non desunt, quando dicunt, *Et ne nos inducas in tentationem*; non orant remissionẽ peccatorum, quæ quotidie admittunt, quia hoc superius in eadem Oratione petunt, dicendo, *Dimitte nobis debita nostra.* Nec doctrinam, aut exemplum Christi, quod ad doctrinam reducitur vt scribit Augustinus de gratia Christi capite trigesimo quinto, & quadragesimo primo, petunt. Quia vt ex eodem Magistro colligitur Epistola 107. hoc falso affirmaretur. *Non ergo*, inquit, *gratiam dicamus esse doctrinam; sed agnoscamus gratiam: quæ facit prodesse doctrinam: quæ gratia si desit, videmus etiam obesse doctrinam*: quia vt sæpè idem Doctor ex Apostolo notat, *Lex iram operatur; & lex transgreßionis gratia posita est, &, si in lege iustificamini, à gratia excidistis: si ex lege iustitia, ergo Christus gratis mortuus est.* Quibus testimoniis conuincitur falsitas Pelagianorum asserentium gratiam propriam Christi, quæ opera pia donat, consistere in lege, siue doctrina, siue exemplo.

Augustin. Epist. 107. Vltra externam doctrinam alia est interna gratia necessario admittenda quæ voluntatem agat.
Ro. 4. 23. Galat. 3. 19. 5. 4. 2. fin.

4. Et dubio procul, sicut impossibile erat hominem ex peccato Adami languidum & infirmum, operari aliquod opus iustitiæ cum solo adiutorio legis Moysi, sine Spiritu gratiæ victricis; aliàs liberum arbitrium ex peccato primi hominis non esset infirmatum, vt rectè in simili infert Arauf. Conc. Canone octauo, sic impossibile est hominem post peccatum operari aliquod opus iustitiæ cum sola doctina Euangelica, aut cum solo exemplo conuersationis Dominicæ, sine auxilio gratię actualis victricis, siue gratiæ opus donantis. Quod mirabiliter expendit illę sapientissimus mortalium libro decimo

A quinto ciuit. Dei cap. sexto. *Spiritus autem Sanctus operatur*, inquit, *intrinsecus, vt valeat aliquid medicina quæ adhibetur extrinsecus: alioquin, etiamsi Deus ipse vtens creatura sibi subdita in aliqua specie humana sensus alloquatur humanos, siue istos corporis, siue illos, quos istis simillimos habemus in somnis; nec interiori gratia mentem regat atque agat: nihil prodest homini omnis prædicatio veritatis.* Gratia autem quæ voluntatem agit, vt consentiat, tantùm distat à lege promittente, imò & à quocunq; alio auxilio, siue interno, siue externo solùm inuitante, exhortante, comminante, aut terrente; vt de ea non dubitet August. affirmare de gest. lib. Pelag. cap. 3. *Qui enim agi-*
B *tur, agere aliquid ipse vix intelligitur.* Non dicit, *vix agit, sed, vix agere aliquid intelligitur.* Vbi minimè vult hominem ex gratia operantem nihil agere, vt patet ex serm. 6. de verb. Apost. vbi ait, *Dicit mihi aliquis, Ergo agimus, non agimus. Respondeo, imo & agis; si à bono agaris. Spiritus enim Dei qui te agit, agentibus adiutor est: ipsum nomen adiutoris præscribit tibi quia, & tu ipse aliquid agis. Agnosce quid poßis, agnosce quid confiteris, quando dicis, Adiutor meus esto, ne derelinquas me, adiutorem vtique inuocas Deum. Nemo adiuuatur, si ab illo nihil agatur.* Et in lib. de corrept. & gra. cap. 2. *Aguntur enim vt agant non vt ipsi nihil agant.*

Gratia Dei agimur, & cum ipsa agimus.

Commentarius prædictus gratiam enacuat.

C 5. Sed supradicta expositione gratiæ propriæ Christi omissa, in qua iste Commentarius cum Pelagianis conuenit, admonendum est, ipsum alio etiam modo penitus euacuare gratiã Christi; vt patet super caput nonum ad Rom. §. *Ex persona contradicentis.* & §. *Ita & Deus*, & §. *Qui omnes saluos vult, manente iustitia.* In quibus locis manifestè ponit meritũ ante gratiam, Rom. 11. 6.
& consequenter illud destruit; *Si autem gratia, iam non ex operibus; alioquin gratia iam non est, gratia*, quia negat Deum alicui gratiosum esse, aut ei misereri, nisi præcedat in eo, cui misereretur
D aliqua iustitia: æquâ enim lance pendit operationem Dei, siue miserentis, siue indurantis, vt sicut ad indurationem necesse est præcedat meritum indurati, sic & ad misericordiam, etiam eam, qua quis ad fidem vocatur, necesse est antecedat aliquod meritum, saltem bonæ cogitationis, eius cuius Deus miseretur: vt patet ex illa eius definitione de vocatione super illa verba: Rom. c. 8.
Quos prædestinauit, hos & vocauit. Vocare, inquit, *est cogitantem de fide adiuuare aut compungere eum quem sciat audire.* Sed ipsum vlterius audiamus in supradicto paragrapho super illa verba, *Igitur cuius vult miseretur, & quem vult indurat.* Rom. 9. 18.
Ex persona contradicentis (inquit) *loquitur, non*
E *quasi putet Deum neglecta iustitia alicui gratiosum vt vnam è partibus accipiat; alteram respuat; hoc est vnum compungat vt credat, alterum induret ne credat.*

6. Et prædictam suam intentionem contra gratiam Dei stabiliendo; & comparationem illam figuli ab Apostolo adductam, Deo adaptando, sic paulo inferius concludit: *Ita & Deus, cum omnes & vna & eadem massa simus in substantia, & cuncti peccatores; alii miseretur, & alterum despicit, non sine iustitia. In figulo enim sola voluntas est; in Deo, voluntas cum iustitia. Scit enim cuius debeat misereri.* Hæc sunt huius Commentarii verba; quæ commodius in sequenti capite examinabuntur.

DECLARATVR QVOMODO prædictus Commentarius prædestinationem Diuinam destruat, eam ad solam præscientiam reducendo; atque adeò scandalum Crucis euacuando.

CAPVT IX.

IN istis igitur Pelagianis principijs, istorum author Commentariorum fundatus, explicat consequenter ad suum sensum ea, quæ adducit Apostolus ad profundissimum Diuinæ prædestinationis Mysterium, mundo prædicandum; de Dei præscientia; ad eam omnia reducens vsque ad ipsam præparationem: quam sic definit ibidem, *Præparare autem vnumquemque, est præscire quid futurum sit.* Vt secundum ipsum nihil sit prædestinare, quam, eos qui omnem gratiam, & misericordiam etiam vocationis ad fidem, benè operando præueniunt, præscire Deum quid à se futuri sunt. *Scit enim Deus*, inquit, vbi supra, *cui debeat misereri, & nulli neglectâ iustitiâ gratiosus est., vt vnum è duobus paribus accipiat, alterum respuat.* Ergo, si scit Deus cui debeat misereri, vt nulli gratiosus sit, neglecta iustitia, seu sine iustitia, tota eius misericordia & gratia erit ex iustitiæ debito: ergo tota illa, quæ dicitur esse eius gratia, non erit vera gratia, id enim quod ex iustitia boni operis, seu voluntatis gratiam præuenientis debetur, nullo modo gratia Christi esse potest, *Ei enim qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum.* Et, *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* nec consequenter misericordia: quia hæc nunquam merito quod misericordia, aut gratia non est, datur, vt rectè Augustinus de gratia & libero arbitrio capite nono. Si igitur vera misericordia est, gratuita esse debet: Deus ergo, qui secundùm hunc Commentarium, semper seruat æqualem iustitiam, tam in miserando, quàm in respuendo aut despiciendo, quia miseretur eius, cuius præscius est, quod misericordiā ei ex iustitia daturus est, sicut iuste indurat eum, cuius præscius est, quod bene operaturus, vel reuersurus ex iniquitate non sit, nullum verè prædestinat, quod asserere blasphemum esset: eos enim homines tantum Deus prædestinat, teste Augustino de prædestinatione Sanctorum, capite nono, qui ipso donante sumpturi sunt fidem, quales esse non possunt ij quibus nulla gratia, aut misericordia datur, nisi ex iustitia, quia eorum fides & opera Dei dona esse non possunt, cum nullam à Deo recipiant veram, seu gratuitam gratiam, aut misericordiā, quæ sola, fidē aut opera bona donat, sed gratiam aut misericordiam, quę debita affirmatur, quia ex iustitia redditur, non donatur.

In cap. 9. vers. 22.

Rom. 44.

11. 35.

Sub. fin.

2. Deus ergo eos, qui sic prædestinati vocātur, tantum præscit non prædestinat, vt visum est, & patet ex illo Augustini, vbi supra de prædestinatione Sanctorum. *Sed vtrum*, ait, *prædicato sibi Christo, à seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi, id est vtrum eos tantummodo præscierit, an etiam prædestinarit Deus, &c.* In nullo igitur à Pelagianis, de sententia prædestinationis, iste Commentarius differt, qui veram gratiam & misericordiam destruit, vnde prædestinati vasa misericordiæ ab Apostolo vocantur, quique prædestinationem in præscientia tantum ponit, vt Pelagiani ponebant. Sicut ex August. capite decimo octauo de prædestinatione Sanctorum, his verbis patet. *Præsciebat ergo, ait Pelagianus, qui futuri essent Sancti & immaculati per liberæ voluntatis arbitrium: & ideò eos ante mundi constitutionem, in ipsa sua præscientia, qua tales futuros esse præsciuit, elegit, ergo inquit, antequam essent, prædestinans filios, quos futuros Sanctos, immaculatosque præsciuit, vtique ipse non fecit, nec se facturum, sed illos futuros esse præuidit.* Ecce quam familiare fuit Pelagianis sic prædestinationem explicare, vt nihil aliud esset quam præscientia bonorum operum, quæ homo ex se habiturus esset, non Deo donante sumpturus: quos in hoc iste Commentarius sequitur.

Qui prædestinationem ad solā præscientiam operum voluntatis cum Pelagianis reducit, illā prorsus euacuat iuxta Augustinū.

Rom. 9. 23.

3. Dici posset hunc Commentarium in hoc à Pelagianis differre, quod requirat gratiam & misericordiam Dei, quamuis conatum hominis subsequentes, sine quibus opera pia non fiant, atque ideò ipsum non affirmare Deum non facere illa opera, sed liberum arbitrium, vt Pelagiani affirmabant, imò contrarium potius affirmare; cum ea sine misericordia Dei non fieri docet.

Commentarius iste ab errore illo liberari contenditur.

4. Sed ad hoc responderi potest, hominem ex se habiturum, non Deo donante sumpturum opera quæ fiunt à libero arbitrio sine vera, hoc est gratuita gratia; quamuis dicerentur non fieri sine auxilio, quod eis desuper deberetur: vt patet ex Pelagianis, qui vbique ab Ecclesia iudicati, & conuicti sunt posuisse opera pia in libero arbitrio, & quod ex seipso homo illa haberet; quamuis ad eadem opera facienda gratiam Dei, quæ gratuita non esse conuinceretur, quia hominis conatum præsupponere diceretur, requirebant. Quod patet ex verbis Pelagianorum apud August. libro secundo ad Bonifacium capite nono, aliàs decimo. *Quid ergo quod in consequentibus vbi ea quæ ipsi sentiunt, commemorant, dicunt se confiteri, gratiam quoque adiuuare vniuscuiusque bonum propositum; non tamen reluctanti studium virtutis immittere?* Ad idem citari possunt illa Iuliani verba, apud August. libro primo ad Bonifacium capite 18. & 19. *Hominem in bono opere à Dei gratia semper adiuuari defendimus.* Cui ibidem opponit Augustinus, *Vos autem in bono opere sic putatis hominem adiuuari gratia Dei, vt in excitanda eius ad ipsum bonum opus voluntate, nihil eam credatis operari. Quod satis ipsa tua verba declarant. Cur enim non dixisti hominem Dei gratia in bonum excitari; sicut dixisti, in malum Diaboli suggestionibus incitari? Sed dixisti in bono opere à Dei gratia semper adiuuari; tanquam pro meritis videlicet voluntatis bonæ, vt reddatur debita gratia, non donetur indebita; ac sic gratia, iam non sit gratia.*

Euacuatur isthæc excusatio.

Aug. lib. 1. ad Bonif.

5. Conuincitur igitur, hunc Commentarium docere hominem ex se habere opera pia, licet ad ea requirat gratiam, ipsa opera seu vile subsequentem, talis enim gratia, vera gratia esse non potest, quia, vt benè Augustinus de peccato Originali capite vigesimo quarto, *etiam antiquorum iustorum corda eâdem mundabantur mediatoris fide, & diffundebatur in eis charitas per Spiritum Sanctum, qui vbi vult spirat, non merita sequens, sed etiam ipsa merita faciens. Non enim Dei gratia, gratia erit vllo modo nisi gratuita fuerit omni modo.*

Gratia non sequitur meritum nudæ voluntatis.

6. Dicetur adhuc hunc Commentarium non euacuare veram gratiam, quamuis docet voluntatem humanam, eam præuenire, quia non docet actum voluntatis gratiam præuenientis, esse

Alius modus excusandi prædictū Commentarium euacuatur.

meritum gratiæ, vt Pelagiani dicebant teste Augustino in verbis iam citatis. Sed contra hoc est quod ille Commentarius apertè affirmat *Deum nemini se exhibere gratiosum, neglecta iustitia, & cum scire, cui debeat misereri.* Ergo si gratia aut misericordia est debita, & datur semper ex iustitia, ideò erit, quia meritum hominis supponit.

Si voluntas in aliquo pio opere gratiã antecederet, illa gratiam mereretur.

7 Et verè, quomodocumque hic Commentarius voluntatem hominis in aliquo conata vel opere pio gratiam actualem Dei antecedere dicat, cauere debet ne ipsam Dei gratiam euacuare forte conuincatur, quia non erit, vt videtur, gratuita aut donata, sed retributa: iuxta illud inuictissimum Apostoli, *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* Ad quod testimonium Apostolicum respiciens Augustinus libro primo retract. capite nono, *Voluntas ergo*, ait, *ipsa, nisi Dei gratia liberetur à seruitute, qua facta est serua peccati, & vt vitia superet adiuuetur, rectè piéque viui à mortalibus non potest: & hoc diuinum beneficium, quo liberatur, nisi eam præueniret, iam meritis eius daretur, & non esset gratia, quæ vtique gratis datur.* Et libro quarto contra Iulianum, capite tertio. *Non tamen, vt eius bona voluntas possit præcedere præter gratiam, ne vel ipsam prior det, vt retribuatur ei, ac sit gratia iam non sit gratia, dum non datur gratuita, sed redditur debita.* Et libro secundo ad Bonifacium, capite octauo. *Si sine gratia Dei per nos incipit cupiditas boni: ipsum cœptum erit meritum, cui, tanquam ex debito, gratiæ veniat adiutotium, ac sic gratia Dei non gratis donabitur, sed secundum meritum nostrum dabitur.*

Rom. 11. fin. — August. lib. 1. retra. — Paulo post init.

8 Hæc tria testimonia clarè demonstrant, Augustinum firmiter sentire voluntatem fore gratiæ meritum, si ea admittatur in aliquo conatu, vel opere pio, ipsam gratiam Dei antecedere. Constat igitur hunc Commentarium, quamuis gratiam & misericordiam requirat post conatum voluntatis ad bene operandum, ponere forte ipsa pia opera in ipsa hominis voluntate, vt ea ex se habeat, & non à Deo donata sint atque adeò forsan reducere cum Pelagianis totam prædestinationem ad solam præscientiam, &, si ita est, docere consequenter, velit nolit, nullum opus pium hominis, esse donum Dei: & ita tandem scandalum Crucis euacuare. Quia vt rectè Arausi. Cano. vigesimo primo, post Augustinum. *Si ex natura iustitia: Christus gratis mortuus est.*

Concil. Arausi.

Prædestinatio non est sola præscientia.

9 Contra hanc ergo doctrinam, quæ prædestinationem, solam præscientiam facit, audienda sunt Beatissimi Augustini duo cœlestia Oracula, quæ pectoribus Christianis semper firmiter inhærere debent, Primum, ex Tractatu 86. in Ioannem: *Hic certè vacat vana illorum ratiocinatio, qui præscientiam Dei defendunt, contra gratiam Dei, & ideò dicunt nos electos ante mundi constitutionem, quia præsciuit nos Deus futuros bonos, non seipsum nos facturum bonos. Non hoc dicit, qui dicit, Non vos me elegistis, quoniam si propterea nos elegisset, quia bonos futuros nos esse præsciuerat, simul præscisset, quòd cum nos fuissemus prius electuri. Non enim electi sunt quia boni fuerunt, qui boni non essent, nisi electi essent, alioquin gratia iam non est gratia.* Secundum Oraculum est in libro de prædestinatione Sanctorum, capite decimo octauo: *Intueamur ergò*, ait, *verba Apostoli, atque videamus vtrum nos propterea elegerit ante mundi constitutionem, quia sancti & immaculati futuri eramus, an vt essemus? Benedictus, inquit, Deus & Pater Domini nostri IESV Christi, qui nos benedixit in omni benedictione in cœlestibus, in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati: non ergo quia futuri eramus, sed vt essemus. Nempe certum est, nempe manifestum est, ideo quippe tales eramus futuri, quia elegit ipse, prædestinans vt tales per gratiam eius essemus.*

August. tract. 86. in Ioan. circa medium. — Augustinus. — Ephe. 1. 3.

10 Exploso igitur isto huius Commentarij sensu de Diuina prædestinatione (quæ semper euacuatur, & ad solam præscientiam reducitur, vt alibi latius; siue gratia voluntatem subsequi, siue etiam antecedere dicatur, nisi sit illa gratia per quam diffunditur Charitas in cordibus nostris, quæ filios promissionis facit, ac consequenter pia opera donat; & quam Beatissimus August. affirmat: *Pelagium sicut confitenda est, nunquam confessum fuisse*; quæque ab aliquibus qui tomos de ea altercante implent, plus forte implicatur, quàm secundum mentem Augustini explicatur) ad alium eiusdem Commentarij sensum Pelagianisticum detegendum transeamus.

De gratia Christi. c. 30

OSTENDITVR ILLVM Commentarium euacuare peccatum originale.

CAPVT X.

Idem Commentarius videtur destruere peccatum originis.

Avthor igitur illius Commentarij quamuis admittat cum quibusdam Pelagianis quorum meminit, Beatus Augustinus libro 4. ad Bonifac. cap. 4. per Adam mortem corporalem ad nos transijsse: explicat tamen illud Apostolicum testimonium: *Corpus quidem mortuum est propter peccatum*, quod August. lib. primo de pecc. mer. cap. 4.5.9.7. scribit esse euidentissimum ad probandum mortem corporalem propter peccatum fuisse inflictam, de sola morte spirituali hominis, vt forte faueat callidè sensui aliorum Pelagianorum, qui similia Scripturæ loca de morte solius animæ interpretabantur: vt colligitur ex eodem August. lib. 1. de peccatorum meritis cap. 2. quia apertè dogmatizabant Adam sic creatum fuisse, vt etiam sine peccati merito moreretur, non pœnâ culpæ, sed necessitate naturæ.

Rom. 8. 10.

2 Sed si quis forte prædicti authoris intentionem in hoc excusare tentauerit; fateor mihi eam, superiora consideranti esse nimis suspectam, præterquàm quod peccatum originale tollere videatur. Nam quamquam supra cap. 5. ad Roman. dicat: *Manifestum esse in Adam omnes peccasse quasi in massa* Subijciens statim: *Ipse enim per peccatum corruptus, quos genuit, omnes nati sunt sub peccato. Ex hoc igitur cuncti peccatores, quia ex ipso sumus omnes.* Et iterum super illa verba eiusdem capitis. *Non sicut per vnum peccatum*, subdit, *vt cum delicto Adæ multi tenentur à morte secunda in inferno inferiori.* Quamquam (inquam) ista scribat, quæ videntur Apostolo congruere, quæque per se sumpta, sine scrupulo accipi possent catholicè dicta: peccatum tamen quod ex Adam trahimus, sic deinde super cap. 7. explicat, vt nihil aliud per illud intelligere videatur, quam corruptionem solius carnis, siue peccatum in membris habitans, animâ vniuscuiusque ab omni vitio manente illæsâ, nisi quando ipse peccat, peccatô proprio, legi carnis consentiendo. *Propterea, (inquit) quia ipsa caro, & non anima ex traduce est, & ex origine carnis peccati.* Explicatque ibidem super cap. 7. esse sub peccato, nihil

aliud esse, quàm originem trahere ex Adam, qui prior peccauit, & proprio delicto subiectum fieri peccato: negatque super illa verba. *Per vnius delictum in omnes homines in condemnationem:* illam condemnationem esse vniuersalem, *quia si solùm* (inquit) *ex vno, Adæ peccato condemnantur, qui in similitudine præuaricationis eius peccauerunt.* Consequens igitur est, hunc Commentarium liberos facere infantes, qui sine baptismo ex hac vita decedunt à damnatione, quam omnes homines Scriptura incurrere affirmat ex peccato Adami. Ipsi enim non peccant in similitudine præuaricationis Adæ: soli enim Adulti sic peccant, vt clarè ex Apostolo & August. ibidem colligitur.

Idem Commentarius nullius esse authoritatis ostenditur.

3 Egregius ergo Doctor tot Pelagianismorum adstipulator, ab istis Theologicis citatur ad suam sententiam confirmandam; & ad Beati August. doctrinam infirmãdam de damnatione peccato originali debita; quam Pelagiani non minus quàm ipsum originale peccatum respuebant. Quid igitur quæso præiudicij doctrinæ S. Augustini afferre potest, si Pelagianus ille dicat propter peccatum Adæ, paruulos gehennam non morari? aut si Pelagiani hominis authoritas contra doctrinam beati August. valere putatur; vera Christi Domini gratia destruatur, ac consequenter Christum gratis esse mortuum dicatur: Sanctorum prædestinatio ad solam præscientiam reducatur, non solùm gehenna, sed nulla damnatio propter peccatum originale admittatur, atque tandem ipsum originale tanquam fabula irrideatur, & Pelagiana hæresis in suum thronum reponatur? Sed absit tam extrema dementia à cordibus Christianis, à filijs promissionis, à vasis misericordiæ, ab eis qui columnæ & firmamento veritatis fortiter inhærent, vt non circumferantur omni vento doctrinæ. Quid igitur restat, nisi vt illud testimonium sub nomine Ambrosij citatum, & Commentarium illum Pelagianisticum, vnde idem testimonium depromitur, in posterum spernamus, & à Beatissimo Ambrosio suspicionem Pelagianæ hæresis propulsemus, qui ex hoc sæculo teste Beatissimo Augustino lib. 1. contra Iulian. cap. 4. antequam Pelagiani ebullirent, exiuit?

4 Sed hic non est omittendum admonere, si hoc testimonium in quo asseritur gehennam peccato Adæ non deberi, Sancti Ambrosij esse rectè probaretur; vt inde colligeretur, infantes cum solo illo peccato morientes, esse liberos à pœna ignis, seu sensus (vt Theologi qui hoc testimonium citant, contendunt) parùm aut nihil contra nos vrgere, ipsosque non dissimili argumento conuinci posse, ad ponendum in prędictis paruulis pœnam ignis: quia ipsorum primarij Magistri (vt infra probabimus) apertè docent, peccato in nascentibus ex Adam contracto, gehennam deberi. Omittant igitur in posterum nobis opponere illam authoritatem, cuiuscumque authoris sit, ne eis contrà opponamus authoritatem sui Magistri, & consequenter suam, vndè ipsorum ora obstruamus. (Excogitabunt enim quia vinci nunquam fortè patientur) aliquas de gehenna interpretationes (ad saluandum suam doctrinam, saltem strepitu verborum, ab aperta inconstantia) quæ non minus nobis contra ipsos, quàm ipsis contra nos deseruient.

5 Vt tamen prędictum, quod Ambrosio probauimus supponit testimonium, à Theologis illis

A celebratum; non tantùm ex sola authoris infamatione, aut ex alijs eius assertionibus erroneis solum modo suspectum putetur; examinandum est, an sententia ipsius sapiat Pelagianismum: vel saltem ei faueat; cum dicat. *Mors autem dissolutio corporis est, cum animæ à corpore saparatur; est & alia mors, quæ secunda dicitur, in gehenna: quam non peccato Adæ patimur; sed eius occasione proprijs peccatis acquiritur.* In quibus verbis vigilantissimè cauendæ sunt insidiæ huius Commentarij, ne labitulum præbere in hoc testimonio permittatur dogmati Pelagianistarum de peccato originali; quia tam non explicat, sed implicat illis verbis, vt potiùs horrendæ obscuritati

Cauendus in isto Commentario latens error Pelagianus.

B studere videatur, quã se tegat, ne error in eo facile deprehendatur, & simul ambiguitati, vt omnia saluo Pelagiano dogmate exponere posset. Quid est enim, homines non pati mortem secundam gehennæ, peccato Adæ, sed ex eius occasione proprijs peccatis illam acquirere; nisi id quod postea, in expositione eiusdem capitis dicit: *Condemnationem*, scilicet, *ex peccato Adæ secutam, non esse generalem, neque omnes comprehendere, sed eos tantùm vno Adæ peccato condemnatos esse, & à morte secunda teneri in inferno inferiori, quia in similitudine præuaricationis Adæ peccauerunt.*

6 Nullam igitur agnoscit damnationem ex

C vno Adæ peccato in aliquo, nisi in eo, qui peccat, peccato proprio. Dicit igitur homines proprijs solùm peccatis esse damnatos; additque *ex vno Adæ peccato, seu eius occasione*; tum fortè, quia Adam prius peccando, exemplum posteris dedit, tum certè (vt apertè explicat super cap. 7. *Quia ex Adam, qui prior peccauit, originem trahimus, subiecti proprijs peccatis, quia corpus habemus concupiscentiã, quæ ad peccatum stimulat, corruptum, ex vitio animæ Adæ; ex quo priùs corpus proprium Adæ corruptum fuit, vnde corpora nostra, quæ per originem ex traduce illius corporis descendunt, corrumpuntur, concupiscentiam vt dictum est, trahentia; ad quam* (in-

D *quit*) *concupiscentiam Diabolus accedit, tamquam ad suam legem, & manet quasi in peccato peccatum; quia caro iam peccati est, vt decipiat hominem suggestionibus malis.*

7 Ecce clarè quomodo nullum peccatum Adæ in posteris agnoscit iste author, quod non sit peccatum propriæ actionis, in similitudinem scilicet præuaricationis Adæ commissum, præter peccatum quod in membris habitat, & qua ratione, peccatum propriæ actionis vocat peccatum Adæ, *siue delictum proprium paternum* (vt ipse ibi loquitur) quia scilicet occasione peccati Adæ committitur, ex quo ad nostra corpora, concupiscentia transit, quæ peccatum propriæ actionis parit. Quid igitur mirum est, si iste au-

E thor Pelagianus, consequenter ad suum pestiferum dogma, condemnationem ignis in posteris Adæ, non admittat, propter solum peccatum Adæ, ante peccatum propriæ actionis vniuscuiusque. Nunquid ergo ei succensebimus, quia quem immunem putat ab omni delicto & peccati macula, eum à morte secunda gehennæ liberat? nonne ipse sanctissimus Magister clamat epist. 106. *Quemquam vero immeritum, & nulli obnoxium peccato, si Deus damnare creditur; alienus ab iniquitate non creditur.* Cui concordat illa eius alia sententia libro tertio contra Iulianum capite decimo octauo. *Bonus est Deus, iustus est Deus, potest aliquos sine bonis meritis liberare,*

Deus potest hominem sine meritis saluare, non tamen sine demerito condemnare.

quia bonus est, non potest quemquam sine meritis damnare, quia iustus est.

8 Non ergo hunc Commmentatorem reprehendimus, quia putat innocentes & ab omni peccato immunes, ad pœnas gehennæ à Deo damnari non posse; quod nos cum Beati Augustini inconcussè tenemus, constrepant licet multi, absoluto Dei dominio plaudentes, quos alibi ex proprijs Augustini principijs latissimè impugnauimus: sed eum potius reprehendimus, tum quia ipsum originale peccatum prorsus tollere videtur, prout iam ex eius verbis probauimus, atque adeò in hoc Pelagiano principio fundatus, putat falsò & erroneè, omnes homines esse omninò innocentes ante peccatum propriæ actionis; tum quia dicendo, nulli posterorum Adæ debitam esse mortem secundam gehennæ propter peccatum Adæ ante peccatum propriæ actionis vniuscuiusque (vt in citato testimonio docet) forte euacuare consequenter videtur peccatum originale in paruulis, quos sic à gehennæ obligatione, & per consequens à morte secunda liberat. Quod vt euidentius appareat, duo discutere debemus; primum est, An pœna gehennæ, seu mors secunda gehennæ sit peccato originali, seu habentibus solum originale debita, quod sequenti capite præstabimus: secundum est vtrum negantes eam gehennæ mortem paruulis sine Baptismo morientibus, forte euacuare in eis videantur peccatum originale, quod postea prosequemur.

OSTENDITVR CLARISSIME pœnam gehennæ esse peccato originali debitam.

CAPVT XI.

SEd vt dilucidiùs illud primum in hoc capite prestemus, si tamen diligentius id facere possimus quam iam hucusque fecimus: recordandum est ex Beato Augustino libro 13. de Ciuitat. Dei, capite 2. & serm. 162. de tempore. duplicem esse hominis mortem, vt ex Scripturis Sanctis colligitur. *Nosse enim* (inquit) *debemus, dilectissimi Fratres, duas esse mortes, & duas esse resurrectiones. Dicitur enim mors prima, dicitur & secunda. Porrò primæ mortis duæ sunt partes, vna qua peccatrix anima, per culpam discessit à Creatore suo: altera, qua iudicante Deo exclusa est per pœnam de corpore suo. Mors autem secunda, ipsa est corporis & animæ punitio sempiterna. Per mortem verò secundam, anima solius mali hominis in æternum cum corpore suo cruciatur.* Eodem modo illam duplicem mortem explicat vbi supra de Ciuitate. *Mors igitur*, inquit, *animæ fit cum eam deserit Deus; sicut corporis, cum id deserit anima. Ergo vtriusque rei, id est totius hominis mors est, cum anima à Deo deserta, deserit corpus: Ita enim nec ex Deo viuit ipsa, nec corpus ex ipsa, huiusmodi autem totius hominis mortem, illa sequitur, quam secundam mortem diuinorum eloquiorum appellat authoritas. Hanc Saluator significauit, vbi ait, Eum timete qui habet potestatem, & corpus & animam perdere in gehennam, quod cum antea non fiat, quàm cum anima*

Duplex est mors & resurrectio etiam duplex.

Primæ mortis duæ partes.

A *corpori sic fuerit copulata, vt nulla diremptione separentur: mirum videri potest, quomodo corpus ea morte dicatur occidi, quæ non ab anima deseritur, sed animatum sentiensque cruciatur.* Hæc Sancti August.

2 Quo constituto; videndum est quam mortem meruerit primus homo peccando; an primam, secundum eius prædictas partes: mortem scilicet, tam corporis, quàm animæ; an secundam mortem, an vtramque, primam & secundam. Consulamus igitur de hac celebri difficultate, sapientissimum, sublimissimum, & excellentissimum Ecclesiæ post Apostolos oraculum, Beatissimum dico Augustinum, qui libro
B supra citato de Ciuitat. cap. 12. eandem quæstionem proponit, & soluit sequentibus verbis. *Cum ergo requiritur, quam mortem Deus primis hominibus fuerit comminatus, si ab eo mandatum transgrederetur acceptum, nec obedientiam custodirent: vtrum animæ, an corporis, an totius hominis, an illam, quæ secunda dicitur? Respondendum est, omnes. Prima enim constat ex duabus, vna animæ, altera corporis: secunda, est omnibus tota. Sicut enim vniuersa terra ex multis terris, & vniuersa Ecclesia ex multis constat Ecclesijs: sic vniuersa mors ex omnibus: quoniam prima constat ex duabus, vna animæ, altera corporis: vt sit prima totius hominis mors, cum anima sine Deo & sine corpore ad tempus pœnas luit: secunda vero, vbi anima sine*
C *Deo cum corpore pœnas æternas luit. Quando ergo dixit Deus primo illi homini, quem in Paradiso constituerat, de cibo vetito; Quacumque die ederitis ex eo, morte moriemini; non tantum primæ mortis partem priorem, vbi anima priuatur Deo, nec tantum posteriorem, vbi corpus priuatur anima, nec solùm ipsam totam primam, vbi anima & à Deo, & à corpore separata, punitur: sed quicquid mortis est vsque ad nouissimam, quæ secunda dicitur, & quæ est nulla posterior, comminatio illa complexa est.* Hæc omnia Beati Augustini.

Vtramque mortem meruit Adam suo peccato.

3 Tertio obseruandum est omnes Adæ posteros ex eo per seminalem propagationem descendentes, secluso specialissimo priuilegio pauco-
D rum excellenter Sanctorum, qui toti Ecclesiæ noti sunt, nasci cum obligatione eiusdem pœnæ duplicis mortis, quam Deus comminatus est Adamo, quamque ipse postea peccando incurrit; vt patet ex eodem Sanctissimo Magistro vbi supra de Ciuitat. capite 3. & 14. *Quamobrem*, inquit, *fatendum est primos quidem homines peccatores, ita fuisse morte mulctatos, vt etiam quidquid ex eorum stirpe esset exortum, eadem penâ teneretur obnoxium. Non enim aliud ex eis, quàm quod ipsi fuerunt, nasceretur: pro magnitudine quippe culpæ illius, naturam damnatio mutauit in peius: vt quod pœnaliter præcessit in peccantibus hominibus primis, etiam naturaliter sequeretur in nascentibus cæteris.*
E Et paulo post: *In primo igitur homine per fœminam in progeniem transiturum vniuersum genus humanum fuit, quando illa coniugum copula Diuinam sententiam excepit; & quod homo factus est, non cum crearetur, sed cum peccaret & puniretur, hoc genuit, quantum quidem attinet ad peccati & mortis originem.* & capite illo 14. *Omnes enim fuimus in illo vno, quando omnes fuimus ille vnus, qui per fœminam lapsus est in peccatum, quæ de illo facta est ante peccatum. Nondum erat nobis singillatim creata & distributa forma, in qua singuli viueremus, sed iam natura erat seminalis, ex qua propagaremur, qua scilicet propter peccatum vitiata, & vinculo mortis obstricta, iusteque damnata, non*

Adæ posteri nascuntur cum obligatione pœna duplicis mortis.

August. de Ciuit.

alterius conditionis homo est ex homine nasceretur: ac per hoc à liberi arbitrij malo vsu, series huius calamitatis exorta est, quæ humanum genus, origine deprauatâ, velut radice corruptâ, vsque ad secundæ mortis exitium, quæ non habet finem, solis eis exceptis, qui per gratiam Dei liberantur, miseriarum connexione perducit. Idem habet sermone superiùs citato. *Vtraque ergo* (inquit) *mors omnem hominem tenebat obstrictum; quia naturæ transgreßio vnumquemque peccatis propagat obnoxium.*

Ser. 262. de temp.

4 Nec hîc responderi potest Augustinum velle, omnes nasci de facto, quando nascuntur obnoxios primæ morti, & etiam secundæ; sed si ad ætatem maiorem peruenerint, in qua Deum peccando, peccato propriæ actionis, deserunt. Huic enim euasioni manifestè aduersantur illa verba: *Vt quod pœnaliter præcessit, in peccantibus hominibus primis, etiam naturaliter sequeretur in nascentibus cæteris.* In quibus verbis non intendit Augustinus docere obligationem vtriusque mortis primæ & secundæ sequi posteros Adæ ex necessitate naturæ humanæ secundum se, seu ex principiis eius essentialibus, aut non esse pœnaliter in eis, vtrumque enim in doctrina Augustini & veritatis falsum esset, vt sæpè alias ostendimus sed solùm affirmat obligationem vtriusque mortis, esse in primis parentibus pœnalem, quia eis inflicta est propter peccatum; non autem naturalem; quia cum illa obligatione ab initio conditi non fuerunt, esse verò in eorum posteris, non solùm pœnalem, sed & naturalem, quia cum illa nascitur omnis homo; quo modo loquitur de concupiscentia, libr. 4. contra Iulian. cap. 9. *Ego autem non dico, vt me dicere affirmas, naturale non esse sine quo natura non est: sed dico naturale appellari vitium sine quo nunc natura humana non nascitur; quæ tamen sic instituta non est ab initio:* & libr. 5. contra eundem. cap 5. *Quod autem nunc agitur, naturalem isse libidinem, & ego dico, quia cum illa nascitur omnis homo; & tu multo amplius, qui dicis, quòd cum illa sit conditus primus homo.*

Quædam responsio reijcitur.

dicto cap. 5.

5 Igitur ex supradictis verbis aperte conuincitur, secundum mentem Beati Augustini totum quod præcessit pœnaliter in primis hominibus, & sequenter obligationem vtriusque mortis, primæ & secundæ, esse naturaliter, hoc est, à natiuitate in nascentibus cæteris. Et hoc manifestè significant illa alia verba; *Sed eosdem primos peccatores ita fuisse morte mulctatos, vt etiam quidquid eorum stirpe esset exortum, eadem pœnâ teneretur obnoxium. Non enim aliud ex eis, quam quod ipsi fuerint, nasceretur.* Hocque clarè innuunt alia illa verba suprà citata: *In primo igitur homine* &c. vt consideranti ea, facile patebit. Idèm significant illa verba cap. 14. supra citata, quæ nullum alium sensum admittunt; *Sed iam natura erat seminalis ex qua propagaremur, qua scilicet propter peccatum vitiatâ, & vinculo mortis obstrictâ iustéque damnata, non alterius conditionis homo ex homine nasceretur; ac per hoc, à liberi arbitrij malo vsu series huius calamitatis exorta est, qua humanum genus origine deprecata, velut radice corrupta, vsque ad secundæ mortis exitium, qua non habet finem, solis eis exceptis, qui per gratiam Dei liberantur, miseriarum connexione perducit.* Hæc August. Ergo nullus ex nascentibus qui per gratiam Dei non liberantur, caret secundæ mortis obligatione.

Pœna peccati Adæ ad posteros transiuit eadem quam ipse sibi meruit.

Eiusdē c. 3.

Ex eodem cap. 3.

6 Tandem, totum hoc, obligationem scili-

A cet, non solum primæ mortis, sed etiam secundæ, comitari peccatum originale, probatur liquidissimè ex alijs Augustini verbis cap. 3. supra citato, vbi loquens de peccato originali, subijcit: *A quo peccati vinculo, si per mediatoris Christi gratiam soluuntur infantes: hanc solam mortem perpeti possunt, quæ animam seiungit à corpore, in secundam vero illam, sine fine pœnalem, liberati à peccati obligatione, non transeunt.* Quid clarius, quam habentes solum originale, non liberati à secunda morte, si moriantur; nisi antè per gratiam Christi à peccati originalis vinculo redimantur. Huius autem obligationis omnium eorum, qui peccato originali inficiuntur, ad subeundam pœnam
B æternam, quæ cum secunda morte gehennæ coincidit (vt statim dicemus) si non liberantur, idem Magister rationem reddit lib. 21. de Ciuit. cap. 12. vt supra ostendimus.

Obligatio primæ & secundæ mortis comitatur peccatum Originale. In fine.

7 Accedit ad supra dicta testimonia, authoritas Theologorum quos impugnamus, qui aperte fatentur, gehennam, quæ est secunda mors (vt infra videbimus) deberi peccato, quod est Adamo contrahitur. Quærentes enim, vtrum pueri in statu innocentię nati, fuissent in iustitia confirmati, atque partem negantem amplectantes, illud Beati Gregorij testimonium sibi obiiciunt: *Si Parentem primum nulla peccati putredo corrumperet, nequaquam ex se filios gehennæ generaret.* Ad quod
C respondent, ideò Sanctum Gregorium hoc dixisse, quia si Adam non peccasset, filij eius nascendo non contraherent ab ipso peccatum, quod est causa gehennæ. Quid manifestius hac istorum confessione, qua confitemur peccatum ex Adamo contractum esse causam gehennæ; & ideò verè dictum fuisse à Gregorio, si Adam in sua innocentia durasset ipsum ex se non generaturum filios gehennæ; quia filij eius non nasceretur, tunc ipso insonte manente, cum peccato, quod ex ipso contraherent, quodque est causa gehennæ. Ergo clarè fatentur, Adamo peccante, sicut de facto peccauit, & filios, qui ab ipso peccatum origina-
D le contrahunt, procreante, ipsum generare eos ex se filios gehennæ; ergo negare non possunt peccato originali gehennam deberi. Sed nunc ab alio capite incipiamus.

Idem probatur argumento ad hominem.

IDEM INTENTVM, Videlicet pœnam gehennæ Originali deberi, Ampliùs confirmatur.

CAPVT XII.

E Eadem veritas ex Augustino & Sanctis confirmari potest. Nam certum est in omnes homines, qui non erunt participes resurrectionis primæ, secundum mortem habituram potestatem; vt Augustinus colligit ex illo Apocal. 20. *Beatus & sanctus qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem.* Sed morientes cum solo originali non sunt participes resurrectionis primæ: ipse enim particeps illius resurrectionis est, teste Augustino lib. 20. de Ciuit. cap. 6. & 9. *Qui non solùm à morte, quæ in peccatis est, reuiuiscit; verum etiam in eo quod reuixit, remanebit,* Ergo in morientes cum solo

Qui non erit particeps primæ resurrectionis, erit necessario mortis secundæ obnoxius.

Apoca. cap. 20. ver. 6.

August.

Sicut quidā sine propriis meritis misericorditer ex massa damnationis liberantur, ita in eadem alij iustissimè manent æternis pœnis additi.

originali secunda mors habebit potestatem.

2 Et verè vt ex Aug. colligitur lib. 6. contra Iul. cap. 4. importunè satis contenderetur figulum sicut facit misericorditer multa vasa honoris ex massa damnata, qui sine proprio rectè facto erunt participes secundæ resurrectionis, ac gaudij sensibilis; non posse similiter iustè facere ex eadem massa damnata, multa vasa contumeliæ, qui sine proprio malefacto erunt participes secundæ mortis, siue doloris sensibilis: quia scilicet non liberantur à massa illa, quæ significatur secundum August. lib. 1. operis imperfecti numero 126. cum dicitur: *Ex vno omnes in condemnationem*: quæ certè condemnatio, de qua Scriptura tam sæpè loquitur, concidit cum illa vera morte, de qua Dominus loquebatur, *Mortem non videbit in æternum*: Super quæ verba August. tract. 43. in Ioan. *Cum ergo & moriturus loqueretur quid sibi vult quod ait, Qui sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in æternum: nisi quia videbat Dominus aliam mortem, de qua nos liberare venerat? mortem secundam, mortem æternam, mortem gehennarum, mortem damnationis cum Diabolo & Angelis eius. Ipsa est vera mors* quæ pœna æterna vocatur; quia ad mortem primam, & consequenter ad pœnam temporalem pertinet quicquid anima sine Deo & sine corpore ad tempus, hoc est vsque ad extremum iudicium luit: vt colligitur ex August. libr. 21. de Ciuit. cap. 13. & lib. 13. cap. 2. & 12. & sæpè aliàs. Supradictis congruit illud Augustin. vbi supra, de Ciuit. *& ideò cum dies venerit quo fiet & corporum resurrectio: non ad vitam de monumentis procedent, sed ad iudicium; ad damnationem scilicet, quæ secunda mors dicitur.* Et in Enchir. cap. 92. *Neque enim fatigare nos debet incerta eorum habitudo vel pulchritudo, quorum erit certa & sempiterna damnatio. Nec moueat quomodo in eis erit corpus incorruptibile, si non mori non poterit: Non est enim vera vita, nisi vbi fœliciter viuitur: nec vera incorruptio, nisi vbi salus nullo dolore corrumpitur. Vbi autem infælix mori non finitur; (vt ita dicam) mors ipsa non moritur, & vbi dolor perpetuus non interimit, sed affligit, ipsa corruptio non finitur. Hæc in Sanctis Scripturis secunda mors dicitur*, quam Saluator secundum eundem Augustinum lib. 13. Ciu. cap. 2. significauit quando ait, *Eum timete qui habet potestatem & corpus & animam perdere in gehennam.* vnde reprobi filij perditionis vocantur, quos propterea August. sæpè perditos appellat. *Sola enim gratia* (inquit in Enchirid. cap. 99.) *redemptos discernit à perditis, quos in vnam perditionis concreuerat massam ab origine ducta causa communis.*

Rom. 5.

Ioan. 8.
August.

August.

3 Ex his igitur Scripturarum & Augustini solidissimis principiis manifestissimè constat, Adamum peccando primum illud magnum peccatum quo naturam humanam in deterius mutauit, meruisse sibi vtramque mortem, primam & secundam, omnésque eius posteros, qui ab eo per seminalem propagationem descendunt, quia in eo omnes fuerunt, quando diuinam sententiam suæ damnationis excepit, eidem obligationi vtriusq; mortis, primæ & secundæ (vt verum sit, *ex vno omnes in condemnationem*) ex se nascendo subiacere: imò de facto obnoxios esse: excepto paucorum priuilegio supra memorato, eorum scilicet qui vel in vtero sanctificati sunt, vel qui per mirabilem gratiæ omnipotentis anticipationem, Sancti concipiuntur: quod vltimum soli Beatissimæ Virgini ex supradictis filiis Adam cōtigisse

Rom. 5.
Lege B. Aug. 113. de diuersis astruentem diē passionis S. Cyprian. ab Ecclesia celebrari, non autem

A Ecclesia soli ei, & nulli alteri Conceptionis festum celebrando, significat. Igitur infallibile est infantes Adę posteros, qui ex hac vita sine baptismo discedunt, quia à peccati vinculo per gratiam non liberantur, in mortem illam secundam sine fine pœnalem transire, iuxta obligationem communem in nascentibus contractam, qua perditur corpus & anima in gehennam, secundum Saluatoris dictum supra citatum: eâ enim morte corpus, non ab anima desertum, *sed animatum sentiensque*, (vt rectè supra Augustinus) *cruciatur.*

diō natiuitatis, quia in eo traxit originale peccatū; vt inde minime cunctetur, non solùm natiuitatem Virginis quàm fideles non continuò ab eius obitu (vt patet ex lib. 50. hom. 44. sed post aliquot sæcula Deo disponente celebrare cœperunt, verum & eius Conceptionem, quā Christi Ecclesiā nō statim ab initio, sed tempore à Diuina prouidentia præordinato colere cœpit, ac Dei beneficio iam nullo contradicere audente, festo speciali per orbem Christianū colit, immaculatam prædicare.

4 Nullam enim aliam mortem secundam in Scriptura aut August. aduersarij inuenient, qua B omnes damnati sine fine, siue in æternum, puniente: vt colligitur ex illo Euangelij loco, & patet ex Apoc. Ioan. in qua sola, ni fallor, definitur, quid sit secunda mors, quam omnes damnati, seu qui non fuerint in lib. vitæ, siue qui non erunt participes primæ resurrectionis patientur post iudicium: *& Infernus* (inquit cap. 20. Apocal.) *& mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors secunda.* & cap. 21. *In stagno ardenti igne & sulphure; quod est mors secunda.* Stagnum ignis vocatur mors secunda, quia causat mortem secundam, illam scilicet punitionem æternam corporis & animæ: vbi causa vocatur nomine effectus, stagnum mors, de qua morte Augustinus in Enchir. loco supra citato, *Vbi autem* (ait) *infelix* C *mori non finitur: vt ita dicam mors ipsa non moritur: & vbi dolor perpetuus non interimit, sed affligit; ipsa corruptio non finitur. Hæc in scripturis sanctis secunda mors dicitur. Nec prima tamen mors, quâ suum corpus anima relinquere cogitur, nec secunda, qua pœnale corpus animam relinquere non permittitur, homini accidisset, si nemo peccasset.* Et libr. 21. de Ciuit. cap. 3. *Non enim nulla, sed sempiterna mors erit, quando nec viuere anima poterit, Deum non habendo; nec doloribus corporis carere, moriendo. Prima mors animam nolentem pellit de corpore; secunda mors animam nolentem tenet in corpore: ab vtraque tamen morte communiteer id habetur, vt quod non vult anima, de suo corpore patiatur.* & lib. 19. cap. 28. *Eorum autem qui non* D *pertinent ad istam ciuitatem Dei, erit è contrario miseria sempiterna, quæ etiam secunda mors dicitur: quia nec anima ibi viuere dicenda est, quæ à Dei vita aliena erit: nec corpus, quod æternis doloribus subiacebit. Ac per hoc ideo durior ista secunda mors erit, quia finiri morte non poterit.* & lib. 13. cap. 2. *Verum in damnatione nouissima, quamuis homo sentire non desinat; tamen quia sensus ipse, nec voluptate suauis, nec quiete salubris, sed dolore pœnalis est, merito mors est potius appellata, quam vita: ideo autem secunda, quia post illam primam est, qua fit cohærentium diremptio naturarum, siue Dei & animæ, siue animæ & corporis.*

Nullā esse aliam secundam mortem præter stagnum ignis æterni, probatur ex scr. & Augustino.
cap. 92.
cap. 93.

5 Admittatur ergo (vt verificetur *Ex vno* E *omnes in condemnationem*, paruulos sine liberatione à vinculo originalis decendentes cruciari atque perdi post iudicium, morte secundâ; & consequenter gehennâ, aliam mortem secundam sacræ litteræ & Augustinus non agnoscunt; aut animose atque apertè prædicetur, contra supradictum illud, ab his tamen admissum, Adam videlicet ex se filios gehennæ generare, eos non solum à morte secunda, sed etiam à morte prima totius hominis qua anima Deum deserens, non solum à corpore suo, sed etiam à Deo vitâ suâ pœnaliter separatur, esse omnino immunes. Ista enim ideò verè prima totius hominis vocatur quia illam secundam antecedit.

diuina lege fequuturam. Quod fi femel afferitur, Pelagiana hærefis triumphabit, quæ nullã damnationem in paruulis admittebat. Quis igitur tantæ euidentiæ, tanta authoritatum ac rationum conteftatione munitæ, in pofterum contradicet; nifi qui procliuior erit quærere potius quid contra ea refpondeat, quæ eius coniecturæ, in quam femel irruit, obijciuntur; quàm retractare id, quod retractandum effe tam efficaciter probari videtur.

INDAGATVR AN ILLE COMMENTARIUS pœnam gehennæ Originali deberi negans, omnéfque in hoc illum fequentes, euacuent forte Originale? aliæque opiniones apud quofdam celebres, difcutiuntur.

CAPVT XIII.

An qui pœnam fenfibilē cruciatus æterni negant originali peccato deberi, ipsū peccatum orig. prorfus euacuare cōuincātur.

HOc igitur primo ex duobus, quæ fuperius promifimus, ftabilito ac retento; Secundum, quod difceptare polliciti fumus; nunc venit difcutiendum, an qui fcilicet paruulos fine baptifmo morientes, cruciari morte fecunda gehennæ negat (vt fuprà dictus Commentarius, ac multi poft eum negant:) euacuet forte confequenter in eis, velit nolit, peccatum originale; quod fic breuiter inueftigari poteft. In fupradictis copiosè fatis oftendimus mortem fecundã ex Diuina iuftitia effe debitam peccato originali, ac per confequens, illam mortem deberi omnibus, qui in eo peccato ex hac vita decedunt: fimulque probauimus facras paginas & beatiffimum Auguftinum, nullam aliam mortem fecundam agnofcere, nifi perpetuum cruciatum animæ fimul & corporis in gehenna: iudicet ergo lector, an qui negat paruulos ex hac vita fine liberatione gratiæ exeuntes, ad cruciatum gehennæ peruenire; velit nolit, etiam neget mortem fecundam effe eis debitam; & per confequens, an non euacuare forte in eis videatur originale; quod fine tali debito, feu merito, fecundum fupradicta fcripturarum & Auguft. (vt arbitror) folidiffima principia, in nemine reperiri poteft.

S. Profp. 2 Confirmatur. Nam quamuis Semi-Pelagiani peccatum originale, cum Ecclefia fatebantur, merito idipfum à Sancto Profpero euacuare cenfebantur (in Epift. ad Demetri. §. *Sed hoc eos* & libr. 1. de vocat. genti. cap. 42. & fæpe aliàs) quia læfionem naturæ, quĩ eft effectus qui ad illud peccatum fecundum fcripturas fecutus eft, negabant; quam etiam læfionem ideo ipfi Pelagiani negabant, ne confequenter inde peccatum originale fateri cogerentur; tefte Sancto Leone Epiftol. 85. alias 86. An non ergo fimili modo, qui mortem fecundam (quæ cum pœna æterna reprobi coincidit; quæque ad originale, ex Diuina ordinatione fequitur) in paruulis, qui hinc fine liberatione gratiæ ad aliam vitã tranfeunt, non fateatur, velit nolit, cõuinci forte videatur, in eis euacuate peccatum originale? Quæ fane confequentia Pelagianos ipfos non latuit vt patet ex Iulian. apud Auguft. lib. 2. operis imperfecti circa medium num. 95. 97. & 99. vbi contendit, ad hominẽ quafi argumentando, Auguftinum euacuare in paruulis peccatum originale, quia fcribit lib. 2. de nuptijs & concupifcentia cap. 27. Super illa Apoftoli verba, *multò magis*

A *abundauit. Quid eft multo magis abundauit: nifi quia omnes qui per Chriftum liberantur, temporaliter propter Adamum moriuntur: propter ipfum autem Chriftum fine fine victuri funt?* contendit (inquit) Iulian. ex illis Auguftini verbis fraudulenter intellectis, ipfum euacuare originale, quia non dicit ibi, eos qui per Chriftum liberantur, fempiternè, aut morte fecunda, fed morte temporali mori. Tu (inquit) *Iulianus per hoc peccatum tuum, id eft, traducis, vnam dicis, an duas tranfiffe mortes. Si vnam, & corporalem, vt hîc confeffus es, conftat gratiam Chrifti antecellere peccato primi hominis, & iam nafcitur nemo peccator,* B *quia, ficut fupra dixifti, regnum peccati eft, vt in fecundam homo mortem, id eft, in pœnam perpetuam, præcipitetur.* Cui Auguftinus refpondet. *Ego dixi vna refurrectione beatorum, ambas mortes tolli; & iftam, ne fit anima fine corpore fuo; & illam, ne aggrauetur vel affligatur anima, etiam corpore fuo.* Ex quibus tum Auguftini, cum Iuliani verbis conftare videtur, fuiffe indubitatum, eum qui pœnam mortis fecundæ, fiue gehennæ peccato originali negaret: conuinci quod peccatum originale euacuet.

Rom. 5. 15. August.

Num. illo 99.

Vide fupra num. 100.

Idem fatetur tandem quidã grauis autor modernus, & argumẽto ad hominẽ probatur.

3 Quod fane quidam modernus Scholafticus, vir non folum inter modernos non infimæ claffis, C fed de vniuerfa Ecclefia bene meritus, qui prædictos paruulos alibi cum cæteris Scholafticis à gehenna liberos manifeftè facit propter fupra citatas authoritates Pontificis Innocẽtij, & illius Commentarij in Epiftolam ad Roman. fuæ ac fuorum fententiæ immemor, vel fuam fortè corrigens: aperte fatetur; affirmat enim authorem quæftionum veteris ac noui teftamenti euacuare peccatum originale, quia in illis quæftionibus docet paruulos Sodomorum, qui in illo incendio perierunt in fubuerfione Sodomæ, liberos fuiffe à gehenna. Verba illius moderni, loquentis de authore illarum quæftionum, funt hæc, *qu.* 13. *dicit paruulos filios qui vnà cum parentibus perie*D*runt in fubuerfione Sodomæ, liberos effe à gehenna; ac per hoc negat ifte peccatum originis.* Quid clarius? an non idem concedere teneantur Theologi illi qui explicant teftimonium Sancti Gregorij fupra citatum, *Adam non generaturum fuiffe filios gehennæ, fi ipfum nulla peccati putredo corrumperet: quia non nafcerentur* (inquiunt) *in illo ftatu homines cum peccato ab Adamo contracto, quod eft caufa gehennæ*? Quia fi paruuli morientes fine baptifmo futuri funt immunes à gehenna; quomodo nafcuntur filij gehennæ? Quomodo nafcuntur cum peccato originali, quod eft, etiam fecundum ipfos, caufa gehennæ; quodque confequenter ipfum habentes, filios gehennæ facit?

Ex fupradictis quorundam Theologorum fatis commnia principia taxantur.

4 An non igitur corruere forte videantur hinc, quædam ædificia aliarum fufpicionũ, quæ in qui-E bufdã fcholis celebria fient, quæq; fuper hoc fragili, ac iam fortè fracto fundamẽto, fuperioribus fæculis, à quibufdam authoribus erecta funt? *vt, quod fit limbus ab Inferno diftinctus, quò morientes cum folo originali defcendunt, vbi nullam fenfus pœnam perpetiuntur. Quod impoffibile in aliquo reperiri veniale peccatum cum folo originali, fine peccato actuali mortali; ne veniale femper maneat impunitum, quia in Limbo puerorum non eft pœna fenfus, quæ veniali debetur; nec ad Infernum quifquam detruditur fine peccato actuali mortali. Et inde fieri, primum peccatum ad vfum rationis peruenientis, non poffe effe veniale, fed mortale, tenerique vnumquemque ad vfum rationis peruenientem, fub pœna peccati mortalis, ftatim fe conuertere ad Deum.*

An non ita, aduerso illo fundamento immunitatis paruulorum à gehenna, si id sufficienter euersum esse probauim⁹, considere forte conuincantur? & an non consequenter cauendũ sit ne inde peccatum originale in paruulis forte conuincatur euacuari, teste supradicto moderno, qui hoc de liberantibus paruulos à gehenna, indubitanter affirmat? præterquàm quod ea, quæ à quibusdam modernis de illo præcepto primi instãtis vsus rationis dicuntur vehementi fortè suspicione euacuandi veram Christi gratiã non carrere secundum August. si eius principijs credatur, alibi fusè ostendim⁹.

DESTRVITVR SENTENTIA tristitiam à prædictis paruulis excludens, suadeturque illos necessario passuros tristitiam, etiamsi nullam ignis pœnam eos pati fingeremus.

CAPVT IV.

Corpore dolente necesse est & animã dolore.

1 EX supradictis manifestè sequitur, paruulos sine baptismo moriẽtes passuros animæ dolorem, si enim ex adductis à nobis hactenus clarè constat, illos passuros dolorẽ corporis in gehenna, post iudiciũ, quis negare poterit eos passuros animæ dolorẽ? Quæ corpore dolẽte, non dolore non potest, vt sæpe scribit Sãctus August. præcipuè libr. 21. de ciuit. cap. 3. *Si autem, inquit, consideremus diligentius, dolor, qui dicitur corporis, magis ad animam pertinet. Animæ enim est dolere, non corporis, etiam quando ei dolendi causa existit à corpore, cum in eo loco dolet, vbi læditur corpus: sicut ergo dicimus corpora sentientia, & viuentia, cum ab anima sit corporis sensus & vita; ita & corpora dicimus dolentia, cum dolor corporis nisi ab anima esse non possit. Dolet itaque anima cum corpore, in eo loco eius, vbi aliquid contingit, vt doleat, dolet & sola, quamuis sit in corpore, cum aliqua causa, etiam inuisibili tristis est ipsa, corpore incolumi. Dolet etiam non in corpore constituta, nam vtique dolebat Diues apud Inferos quando dicebat, crucior in hac flamma. Corpus autem nec exanime dolet, nec animatum sine anima dolet.* Et super Psal. 87. In princ. enarrat. *Non enim vel ipse qui dicitur corporis dolor, potest esse sine anima, quem inneuitabiliter imminentem præcedit mæstitia, quæ solius animæ dolor est. Dolore ergo anima etiam non dolente corpore potest, dolore autem corpus sine anima non potest.* Ita ibi August. Quid igitur certius quàm animas vnitas corporibus, quæ in æternorum ignium durant tormentis, simul cum suis corporib⁹ hoc experientes, dolore, & æternitatem tormentũ cogitantes, nũquam finiendã, magnã mæstitiã, quæ solius animæ dolor est, cruciari?

Infantes cum solo orig. peccato morientes aliquam passuros tristitiam necesse est etiã si nullũ ignis cruciatum sentirent.

2 Sed esto Infantes illi nullum post iudiciũ, dolorem paterentur æternum, vel internum à gehenna, vel ab oribili aspectu tenebrosi carceris ignei, aut à truculento Dæmonum conspectu, siue ab aprehẽsione perpetuæ seruitutis in qua sub Dæmonis potestate serui tenentur; siue ex consideratione æternitatis tormentorũ: probatur ex Diuo Augustino illos ex sola amissione regni Cœlorũ, siue vitæ æternæ passuros, ingentem tristitiam, quæ est solius animæ dolor & eos ac tristitia carere non posse. *Quid igitur*, inquit idem Augustinus lib. 6. contra Iulian cap. 4. tractans de iisdem paruulis, *eum offenderunt, quos pariter innocentes, mundos, à se ad imaginem suam creatos, inumerabiles ab isto numere alienat, nec eorum voluntatem huius ineffabilis præuenit beneficij largitate separans tot imagines, suas à regno suo? Si hoc eis non erit malum non ergo amabunt regnum Dei tot innocentes imagines Dei. Si autem amabunt, & tantùm amabunt, quantum innocentes amare debent regnum eius, à quo ad ipsius imaginem creantur nihilne mali de hac ipsa separatione patientur?* nihil ne mali; hoc est, quasi diceret nihilne doloris, iuxta ea quæ habet libr. 13. ciuit. cap. 2. *An quia vita qualiscumque aliquod bonum est, dolor antem malum: ideò nec viuere corpus dicendum est, in quo anima non viuendi causa est, sed dolendi?*

3 Item sermon. 14. de verbis Apostoli, loquens de eisdem paruulis, probansque contrà Pelagianos, eos necessariò tristari, ac sic insigniter puniri, etiamsi nullam iacturam paterentur ob baptismũ non acceptum, quàm non admiti ad regnum cœlorum, vt Pelagiani dogmatizabant; sic scribit, *Nam & qui exulant, inquit, viuunt si sani sunt; in doloribus non sunt, nec torquentur, non carceris tenebris affliguntur, hæc illis sola pœna est, non esse in patria. Si amatur patria, magna pœna: si autem non amatur patria, peior est cordis pœna. Paruum malum est in hominis corde, qui societatem non quærit sanctorum, qui non desiderat regnum Cœlorum; si non desiderat, pœna est de peruersitate: si autem desiderat, pœna est de fraudata charitate.* In quibus locis supponit beatissimus Magister tanquam indubitatum, infantes illos amare regnum cœlorum, siue beatitudinem, ne alias peruersæ naturæ conuincantur, tristarìque necessariò, quia à requam amant in æternum separantur.

Naturaliter in est homini appetitus beatitudinis.

4 Cuius ratiocinationis vis, vt pleniùs intelligatur, admonendum est, inesse homini naturaliter appetitum, seu voluntatẽ beatitudinis. Lege de hoc eundem lib. 4. contra Iulian. cap. 3. *Neque enim omnes homines*, inquit ipse ibidem *naturali instinctu immortales & beati esse vellemus, nisi esse possemus.* Et lib. 13. de Trinit. à cap. 4. vsque ad decimum, in Enchir. cap. 25. libr. 10. Confessionum, cap. 20. libr. 1. de libero arbit. cap. 14. de natuta & gratia cap. 46. de morib⁹ Ecclesiæ Catholicæ cap. 3. & sæpissime in libris de Ciuit. Dei, maxime libro 14. cap. 15. vbi scribit *naturam humanam naturaliter expetere, vt mori falli & offendi omnino non possit, eique sit certum, ita semper futurum*, hoc est, beatitudinem appetere. August.

Gẽtiles Philosophi idem agnouerunt.

5 Hancque veritatem tam sibi persuasam, ipsi Philosophi gẽtiles habuerũt, vt *Cicero qui ex secta Academicorũ fuit, quibus omnia dubia fuerũt*, vt rectè notauit August. vbi supra de Trin. cap. 4. *cum vellet in Hortẽtio dialogo ab aliqua re certa, de qua nullus ambigeret, sumere suæ disputationis exordiũ*, asserere nõ dubitauerit, *beati certè, inquit, omnes esse volumus*, & hunc beatitudinis appetitũ esse à natura hominis inamissibilẽ, etiam ex peccato, docet idẽ Author in Enchi. c. 25. illis verbis, *Quæ tamẽ natura in malis suis nõ potuit amittere beatitudinis appetitũ*, & lib. 22. ciuit. cap. 30. *Sicut enim prima immortalitas fuit, quam peccando Adã perdidit, posse nõ mori, nouissima erit, non posse mori: ita primũ liberum arbitriũ, posse non peccare, nouissimũ, non posse peccare. Sic enim erit inamissibilis volũtas pietatis & æquitatis, quomodo est fælicitatis nã vtiq; peccãdo, nec pietatẽ, nec fælicitatẽ tenuimus volũtatem vero felicitatis, perdita felicit. perdidimus;*

Non adipisci bonum concupitum infert necessario tristitiam.

6 Quibus sic prænotatis; probatur manifestè rationes Augustini esse efficacissimas ad conuincendũ in prædictis paruulis futuram tristitiam ob amissionem regni Cœlorum. Illarum enim rationũ vis in hoc consistit. Prædicti paruuli amant beatitudinẽ naturaliter, habéntque eius appetitũ inamissabiliter; vt ex supradictis constat, & patet in sceleratissimis peccatoribus, in quibus horrẽda crimina talem appetitum non dolent; quod etiã Ethnici Philosophi penetrauerunt, qui hunc appetitũ naturaliter inesse omni homini docuerunt: ergo cum per sententiã iudicis vniuersalis, certo illis paruulis constiterit, se in æternum ad beatitudinem Sanctorum non peruenturos & experiẽtia cognoscãt se nullam beatitudinẽ habere, ingenti tristitia afficientur. *Qui enim appetit quod adipisci non potest cruciatur*: vt rectè notauit idem Magister in lib. de moribus Ecclesiæ Cathol. cap. 3. quia vt ipse scribit libr. 21. de ciuit. cap. 3. *frustrata cupiditas, siue non perueniendo, quò tẽdebat, siue amittendo, quò peruenerat, vertitur in dolorem.*

7 Et hæc ratio, procul dubio, suppositis his quæ fide sunt certa, & aliis quæ lumine naturæ sunt nota, manifestè conuincit, vt mirum videri possit, affectum ad propriam coniecturã in aliquo tantũ præualuisse, vt à tam manifesta veritate amplectenda, eum impediret. Et quidem, si infantes baptizati ex hac vita decedẽtes, vehemẽter gaudẽt, vidẽtes se frui beatifico bono, quod naturaliter appetunt: nescio quomodo credibile esset, infantes sine baptismo morientes, non horrẽdè tristari, videntes se in æternũ exclusos à bono beatifico, quod naturaliter amant: nisi quis vellet de nouo fingere (contra istos etiam Theologos quibuscũ disputamus, qui non hoc, sed contrarium dicunt) eosdem infantes omninò futuros in anima & corpore stupidos, sine aliquo sensu, quales si fuissent; cur in vniuersali iudicio ad audiendam iudicis sententiã apparent? & quare vniuersale rectè vocaretur illud iudicium, si ab eo aliquod genus hominum exciperetur.

8 Tandem, ista sententia, quæ paruulis illis quietẽ ab omni dolore promittit, eos liberat à gehenna? atque adeò (teste supradicto moderno, illisque Theologis testib⁹, qui minus consequẽter ad sua principia, quàm ad Scripturas, fatẽtur Adamum generare filios gehennæ, eos, qui ab eo peccatum contrahunt) peccatum originale in eisdem paruulis euacuare videtur.

SATISFIT AVTHORITATIbus Nazianzeni & Pontificis Innocentij.

CAPVT XV.

Gregor. Nazianz. quem pro se adducunt, nullatenus fauet aduersarijs.

1 AD authoritatem illã Gregorij Nazianzeni, dicendũ, nihil in ea reperiri posse, quod Theologis illis faueat, vt patebit cuicũque eam mediocri attentione legẽti. Ibi enim quæstionem ex alterius persona sibi dissoluendam proponit, *An baptismi appetitio pro baptismo ducenda sit?* quam vt distinctè terminet, enumerat tria genera hominum, qui baptismũ nõ consequuntur; quorum primi baptismum non suscipiunt, quia eum aspernuntur; secundi eum differunt, quamquam non contemnendo, pro-

A pter socordiam, & ad explendas libidines; postremi, qui in tertio genere positi sunt, baptismũ non assequuntur, quia eũ accipere non possunt vel propter infantiam, vel propter inopinatũ & violentum casum; quo efficitur (inquit) *vt ne cupientibus quidem, baptismũ consequi liceat.* Hanc inter supradictos differentiam docet iste Sanctus quod primi non solum aliorum scelerum pœnas pendent, sed baptismi contempti; Secundi, etiam pœnas luent, quia baptismum omiserunt, sed leuiores, quia non ob contemptum, sicut primi, eo caruerunt; postremi (in quibus sunt infantes, qui à baptismo propter ignorantiam, vt ait, excidunt, & adulti, qui cu-

B pientes baptismũ accipere, eum suscipere non possunt, quia inopinatò est erepta facultas eũ suscipiendi (*nec cœlesti gloria, nec supplicijs à iusto iudice afficientur.* hoc est, Illi, qui cupiunt baptismũ accipere, propter hoc suum desideriũ, cum baptismũ effectu non susceperint, ad cœlum, siue ad gloriam non admittentur (*quia, quemamodum* (inquit) *qui animo tantum & voluntate, non autem reipsa cædem perpetrauit non cædis damnandus est*, Sic ille qui baptismũ citra baptismi susceptionẽ expetiuit, nõ vim baptismi obtinet) nec infantibus imputabitur ad supplicium, carentia baptismi, quia non improbi-

C tate sua, illo caruerunt, sicut primi & secundi. Hac ergo ratione affirmat illos postremi generis, qui cupientes baptismum, quem re ipsa nõ suspiciunt, cœlesti gloria non afficiendos, & ex eorundẽ postremorũ numero, paruulos ignorantes baptismum, supplicio non afficiendos. Nihil igitur iste sanctus Doctor hic tractat, aut determinat de nostra controuersia: an Infantes scilicet propter originale in quo moriuntur supplicio afficiẽtur propter omissionẽ baptismi sicut primi illi & secundi, ea de causa supplicio afficiẽtur, propter scilicet baptismi omissionẽ.

Cur non in votum habeant.

2 Et hunc esse appertũ sensum illius Doctoris, constat ex ratione quam ibi subiicit, cur Infantes, & illi alij baptismum cupientes, non

D afficientur supplicio; *quia hanc iacturam*, inquit, *passi potiùs fuerint, quàm fecerint*: vbi significare non potest per *iacturam* quam non fecerunt, sed patientur, peccatũ originale, quod ipsi secundùm fidem in Adam commiserunt, atque adeò fecerunt: sed significat per illam iacturam, carentiam, seu omissionem baptismi, quam patiuntur & non fecerunt; sicut primi & secundi, illam improbitatem contemptus, & stultitiæ potius fecerunt, quam passi sunt. Potuissem patrum laborare de ista Nazianzeni authoritate explicanda; deferẽdo adhuc tantùm eidẽ Sancto Doctori, quantùm isti moderni ei deferunt;

E qui hanc ipsam eius authoritatem alibi parui pendunt; quòd in ea apertè negari videatur solum votum, seu desiderium baptismi, sine reali eius susceptione, aliquando sufficere ad primã gratiam, remissionem originalis, imò & ad gloriam obtinendam, ei, quin extremis est, nec baptismum potest re ipsa suscipere. Ista enim Nazianzeni authoritas, in hoc nullã cõmodam explicationẽ admittit; vnde potiùs à prędictis reijcitur, quàm cõtraria sententia, de voti aliquando sufficientia, maximè post Trid. deferatur. Non ergo possunt negare illi Theologi, sed potius fatẽtur, in tertio illo genere non baptizatorũ, quos Naziãzenus ibi recenset, contineri adultos, qui Sacramentũ baptismi non cõsequuntur, quamuis illud conesqui cupiunt.

3 Aduertant

3 Aduertant igitur, sic se contendere dari aliquos, non solum infantes, sed etiam adultos, qui nec cœlesti præmio, nec supplicio à iusto iudice afficientur; quia hoc de tertio illo genere Nazianzenus affirmat. Quid ergo, quæso, isti adulti, medij inter supplicium & gloriam, eos autores offenderunt, vt eis non fabricarent Paradisum terrestrem; sicut Infantibus talem Paradisum ædificauerunt? Sed hactenus credo fuisse in Ecclesia portentum inauditum, ac insigne paradoxum, asserere aliquem adultum futurum post iudicium, qui nec cœlesti gloria, nec supplicio afficietur. Necesse igitur est Nazianzenum dixisse, contentos in tertio illo genere, nec cœlesti gloria, nec supplicio afficiendos, in sensu à nobis supra explicato.

Satisfit authoritati Innocentij Papæ.

4 Ad authoritatem Pontificis Innocentij dicendum, ipsum rectè respondisse in capitulo *Maiores*, ad quæstionem sibi propositam; originale videlicet per baptismum dimitti non posse adultis dormientibus, vel amentibus, qui baptismo non consenserint, & cum originali simul habent mortale actuale, eius tamen secundam rationem ad hoc probandum, non esse satis efficacem, sed tantùm superficialem, vt bene glossa ibidem notat, atque adeò tantùm abesse putamus, Pōtificem voluisse in prædicta ratione aliquid definire; vt potius certum sit, ipsum nihil definire ibi cōtra nostram sententiā. Hoc enim modo secūdam rationem ibi proponit, non asserendo, sed quasi disputando: *præterea pœna originalis peccati est carentia visionis Dei; actualis vero pœna peccati est gehennæ perpetuæ cruciatus: vnde si dimitteretur alicui primum, altero non dimisso, talis non careret visione Dei propter originale dimissum; & cruciaretur in gehenna perpetuò propter reatum criminis actualis. Sed hæc tanquam incompossibilia sese minimè patiuntur, imò sibi mutuò aduersantur.*

5 In qua ratione, rectè dicitur pœnam peccati originalis esse carentiam visionis Dei; sed non solùm esse eius pœnam hanc carentiam, cum beato Augustino contendimus; in quo pontifex nobis non aduersatur, qui nihil de hoc determinat. Sicut verè affirmantibus præter cruciatum gehennæ, carentiam visionis Dei, mortali actuali deberi; nihil ipse aduersatur, quamuis ibi solùm dicat, eidem actuali cruciatum gehennæ deberi. Proinde eam rationem cum glossa ibidem, superficialem putamus: in reprobo enim fideli, sine aliqua incompatibilitate videmus originale per baptismum dimissum, siue ablatum, & peccatū actuale mortale, quod post commisit, cruciatu gehennæ, & simul carentia visionis Dei punitum. Sic etiam in adulto dormiente vel amante, si per impossibile, non dimisso actuali, ab eo originale tolleretur; actuale vtraque pœna, gehennæ scilicet cruciatu, & carentia Diuinæ visionis in perpetuum puniretur, si in eodem actuali vitam finiret.

EXAMINATVR AVTHORITAS illa beati Augustini ex lib. 3. de lib. arbit. ostenditurque, magis ex ea impugnari, quā iuuari istorum modernorum opinionem.

CAPVT XVI.

Quidam locus Augustini quem opponunt aduersarij potius ipsis refragatur quā fauet.

1 AD nostrum sanctissimum & sapientissimum Magistrum veniamus, cuius verba in illo lib. 3. de lib. arbit. cap. 23. hic subijcere placet, vt eorum genuinum sensum, ea scribendo, & legendo, diligentius inquiramus: *Dicunt imperiti*, ait, *Quid opus erat, vt nasceretur, qui antequam iniret vllum vitæ meritum, excessit è vita? aut, Qualis in futuro iudicio deputabitur, cui nec inter iustos locus est, quoniam nihil rectè fecit, neque inter malos, quoniam nihil peccauit? Quibus respondetur, Ad vniuersitatis complexum, & totius creaturæ, vel per locos, vel per tempora ordinatissimam connexionem, non posse superfluò creari qualemcumque hominem, vbi folium arboris nullum superfluò creatur: sed sanè superfluò quæri de meritis eius, qui nihil meruerit. Non enim metuendum est, ne vita esse potuerit media quædam, inter rectè factum, atque peccatum, & sententia Iudicis media esse non possit inter præmium, atque supplicium.*

2 Ad hanc authoritatem dicendum, eos modernos frustra laborare, qui ex ea contendunt Augustinum trahere in sententiā Scholasticorum, de paruulis sine baptismo morientibus; vt patet ex communi eorundem Scholasticorum opinione qui se in ea ab Augustino deficere fatentur, & constat etiam ex tam multis principijs, hactenus à nobis adductis, vnde clarè demonstrauimus, eum esse contrariæ sententiæ, ita vt putet dubitari non licere paruulos illos post Iudicium puniendos fore, morte secunda, ac consequenter pœnâ ignis; quia secundum Scripturas, mors secunda est stagnum ignis. Vnde si apertè doceret in illo lib. 3. de libero arb. eos esse immunes à pœna ignis, ei postea in libris retractationum opus non esset illud retractare, cum in illo serm. 14. de verbis Apostoli, & in tot alijs libris à nobis superiùs citatis, post libros de lib. arbit. & ante libros retractationum scriptis, contrarium manifeste docendo, illud primum retractare, & improbare satis se declarasset.

3 Sed esto, gratis admitteremus Augustinum in eo libro fixè docuisse, sententiam iudicis esse mediam, de paruulis sine baptismo decedentibus, ita, vt sicut nec præmio gloriæ, sic nec pœna ignis, sed sola damni pœna afficiantur; & eum ibi hoc definijsse, vt isti moderni volunt: An non inde forte sequeretur, eosdem paruulos, vt sic à Dei visione tantùm exclusos, secundum Augustini sententiam, esse damnationis expertes; atque adeò solam à Dei visione exclusionem, non posse dici paruulorum damnationem? quia Epist. 28. Augustinus apertè testatur, sed in illo lib. 3. nihil de præfatorum paruulorum damnatione dixisse. *Nam & de baptismo paruulorum* (inquit in eadem epist.) *non quidem sufficienter, sed quantum illi operi satis esse videbatur, vtcumque respondi, quod etiam nescientibus, & fidem suam nondum habentibus, prodest: non tamen de damnatione eorum paruulorum qui sine illo ex hac vita emigrant, tunc ali-* *August.*

quid dicendum putaui, quia non quod nunc agitur agebatur.

4 Si ergo nihil de paruulorum ſine baptiſmo emigrantium damnatione in illo libro dixit, vt ipſe apertè in citato teſtimonio docet, & tamen ſecundum iſtos modernos, in eodem libro dixit paruulos illos, ſicut à pœna ſenſibili ignis liberos, ita & à præmio, ſiue à viſione Dei excludendos fore: quomodo illorum damnatio in ſola excluſione à Dei viſione conſiſtere poterit? Si enim Auguſtinus ibi nihil dixit, vt ipſemet affirmat, de eorum damnatione, & tamen ibi dixit (vt iſti aiunt) de eorum à regno excluſione; an non hinc colligere licebit ipſum omnino ſenſiſſe paruulorum excluſionem non eſſe eorum damnationem? aliàs falsò aſſereret, ſi putaret excluſionem eſſe damnationẽ, ſe nihil dixiſſe de eorum damnatione, cum dixerit (ſecundum iſtos) de eorum à regno excluſione. An indè etiam ſequetur, Auguſtino teſte, omnes affirmantes paruulos illos nihil pœnale habituros præter excluſionem à Dei viſione, euacuare in eis damnationem? quia eis, ſi conſequenter loqui vellent, negare tenẽtur mortem ſecundam, quæ eſt ipſa damnatio, teſte eodem Auguſt. lib. 20. de ciuit. cap. 6. & 9. & ſæpiſſimè aliàs, vt infrà videbimus. An igitur qui illam opinionem beato Auguſtino ſupponunt, ipſum in illo lib. 3. vel negaſſe illorum paruulorum damnationem, vel ſaltem de ea tunc dubitaſſe, dicere conuincantur?

5 Sed audiamus de hoc, ipſummet ſanctiſſimũ Magiſtrum, ab hac inuidia ſe purgantem: cum enim Maſſilienſes id ipſum ei obijcerent: reſpondit eis, de dono perſeu. cap. 12. ſequentibus verbis: *Fruſtra itaque*, inquit, *mihi de illius* (August.) *libri mei vetuſtate præſcribitur, ne agam cauſam, ſicut debeo agere, paruulorum; & inde gratiam Dei non ſecundum merita hominum dari, perſpicuæ veritatis luce conuincam. Si enim quando libros de libero arbitrio laicus Romæ cœpi, & in Aphrica presbiter explicaui adhuc de damnatione paruulorum non renaſcentium, & de naſcentium liberatione dubitarem, nemo vt opinor eſſet tam iniuſtus, atque inuidus, qui me proficere prohiberet, atque in hac dubitatione remanendum mihi eſſe iudicaret: cum verò rectiùs poſſit intelligi, non me propterea de hac re dubitaſſe credi oportere; quia contra quos mea dirigebatur intentio, ſic mihi viſi ſunt refellendi, vt ſiue pœna eſſet peccati originalis in paruulis, quod veritas habet; ſiue non eſſet, quod nonnulli errantes opinantur: nullo modo tamen, quam Manichæorum error inducit, duarum naturarum, boni ſcilicet, & mali permixtio crederetur, abſit vt cauſam paruulorum ſic relinquamus, vt eſſe nobis dicamus incertum, vtrum in Chriſto regenerati ſi moriantur paruuli, tranſeant in æternam ſalutem, non regenerati autem tranſeant in mortem ſecundam, quoniam quod ſcriptum eſt, Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines tranſiit, aliter rectè intelligi* (Rom. 5.) *non poteſt, nec à morte perpetua, quæ iuſtiſſimè eſt retributa peccato, liberat quemquam puſillorum atque magnorum, niſi ille, qui propter remittenda & originalia, & propria noſtra peccata mortuus eſt, ſine vllo originali, propriòue peccato.* Hucuſque ſanctiſſimus Doctor.

6 Habemus igitur ibi manifeſtam beati Auguſtini proteſtationem poſt libros retractationum ſcriptam, qua proteſtatur ſe in libris de liber. arbitr. de illorum paruulorum damnatione minimè dubitaſſe, & nulli licere du-
A bitare, an paruuli, qui ex hac vita ſine liberatione emigrant, tranſeant in mortem ſecundam; quam eſſe punitionem ſempiternam, qua anima cum corpore ſuo in gehennæ igne æternaliter cruciatur, ex eodem Auguſtino latiſſimè ſuperiùs oſtendimus, & inferiùs rurſum repetemus. Quid igitur prodeſt quibuſdam Modernis, illam Auguſtini authoritatem ex libris de liberi arbitrij ipſi Auguſtini eiuſque manifeſtiſſimæ ſententiæ, tanquam magnũ aliquid; & ab eo, vt glorientur numquam retractatum, opponere, cum indè ipſi potius comprimantur, quàm ſubleuentur, & quâ ampliùs feriantur, ac nudentur? Ex occaſione enim il-
B lius authoritatis, coacti ſumus requirere in Auguſtino illa alia loca, in quibus affirmat ſe in eo libro nihil de damnatione illorũ paruulorum tractaſſe, vndè ſequi videtur, excluſionem à Dei viſione, quam Auguſtinus eiſdem paruulis ibi, ſecundum hos modernos, tribuit, non poſſe eſſe ſecundum ipſum, paruulorum damnationem. Præterea, ex eadem occaſione incidimus in illam apertam proteſtationem ab Auguſtino in fine vitæ factam, qua firmiter proteſtatur & credit paruulos nõ regeneratos, ſi ſic moriantur, tranſire in mortem ſecundam. Quid autem ſit mors ſecunda, Scriptura ſancta conſulta reſpondet eſſe ſtagnum ignis, in (Apocal. 20. 14. 21. 8.)
C quod paruulos non regeneratos ex hac vita decedentes tranſire tam perſuaſum eſt Auguſtino (vt ex illo loco clarè colligi poteſt) quàm paruulos in Chriſto regeneratos ex eadem vita decedentes tranſire in vitam æternam, quod infaillibili fide idem Sanctus Doctor cum Eccleſia credebat; verba enim ipſius in eo loco ſunt: *Abſit, vt cauſam paruulorum ſic relinquamus, vt eſſe nobis dicamus incertum, vtrum in Chriſto regenerati, ſi moriantur paruuli, tranſeant in æternam ſalutem, non regenerati autem tranſeant in mortem ſecundam.*

D *REFELLITVR QVAEDAM OBiectio, indagaturque genuinus illorum verborum beati Auguſtini ſenſus.*

CAPVT XVII.

1 SEd adhuc ſupradictus Auguſt. locus multum vrgere videtur, quia ipſe affirmat non eſſe metuendum, ſi vita poteſt eſſe media inter rectè factum & peccatum, ſententiam iudicis, mediam eſſe non poſſe inter præmium, atque ſupplicium: ſed vita illorum paruulorum, ex hoc ſæculo emigrantium, eſt media inter rectè (Supradictus locus ex Aug. amplius enucleatur.)
E factum, & peccatum, vt ibi rectè factum, & peccatum accipiuntur (ibi enim intelliguntur rectè factum & peccatum pro actionibus proprijs meritorijs vel demeritorijs paruulorum) vt patet ex illis verbis: *Quid opus erat, vt naſceretur, qui antequam iniret vllum vitæ meritum,* &c. & ex illis alijs, *ſuperfluò quæri de meritis eius, qui nihil meruerit,* ergo vel illa Auguſtini reſponſio, falſa eſt, quod admittere diſcipulo eius indignum eſſet, vel ſententia iudicis de eiſdem paruulis, ſecundum ipſum, media eſſe debet inter præmium & ſupplicium, ità vt ſicut nec prẹmio eos afficiat, ſic nec ſupplicio, quod non de ſupplicio excluſionis, ſed ignis intelligi debet.

2 Contra tamen non minùs moleſtè obijci

potest, supradictam nostram disputationem A huic sensui vehementer obstare; nam si August. ibi firmiter asseruit (vt isti moderni contendunt) paruulos sine baptismo morientes, afficiendos fore nullo supplicio, nullaue pœnâ, præter exclusionem à regno seu à Dei visione, cum alibi testetur se nihil de eorum damnatione ibi dixisse, sequetur illam exclusionem, si Augustino credatur, non esse damnationem eorum. Quærendum est igitur ab istis modernis, an non inde sequetur Augustinum in eo loco euacuasse illorum paruulorum damnationem; quam ipse postea firmissimè in suis operibus contra Pelagianos cum Scripturis sanctis defendit? An non etiam fortè similiter sequetur, omnes, qui nihil pœnale in paruulis illis B post iudicium, præter illam exclusionem fatentur, euacuare Augustino teste, in eis damnationem? An igitur tandem, velint, nolint aduersarij, necesse erit fateri beatum Augustinum nihil in eo loco dixisse de illorum paruulorum à regno, seu à visione Dei exclusione; vel de eorum à suppliciis pro originali peccato, exemptione?

Contra Manichæos scripsit August. libros de lib. arb.

3 Quod vt clarius innotescat obseruandum est libros de lib. arbit. vt ipse August. narrat. li. 1. retract. c. 9. scriptos fuisse contra Manichæos, qui negabant ex lib. arbit. mali originem duci, indè contendentes Deum esse culpandum, & C naturam quandam mali Deo coæternam esse introducendam & admittendam, propter quod in vnoquoque homine duas permixtas esse substantias boni & mali dogmatizabant, & nullum in paruulis dari peccatum originale, atque adeò baptisma esse superfluum: vt refert August. de bon. perseu. cap. 11. & in lib. de hæresi ad Quoduultdeum, hæresi 46. vnde in istis suis execrandis principiis fundati conabantur probare suum pestiferum errorem de illo detestãdo mali principio, Deo coæterno, ex moribus, & aliis miseriis, ac incommodis paruulorum, quæ eis euenire dicebant, ab illo mali principio propter illam commixtionem duarum naturarum, vt testatur August. lib. 6. contra Iul. c. 9. D

4 Contra ista igitur Manichæorum venena, disputat. August. in illis libris de li. arbit. suscepta est, contra quos agendum erat, non Scripturis, quas in authoritate minimè habebant, sed rationibus, quæ sufficientes viderentur (etiamsi verum esset ex lib. arbit. mali originem non duci) ad ostendendum eorum rationes, vel esse omninò falsas, vel inefficaces ad ipsorũ intentum comprobandum, Deum scilicet esse culpandum, & principium illud mali coæternum Deo, introducẽdum. Quæ omnia ex beato Augustino colliguntur de dono perseu. cap. 11. *Cur autem*, inquit, *causam paruulorum ad exemplum maiorum, sicut scribitis, non patiuntur afferri* E *homines, qui contra Pelagianos non dubitant esse peccatum originale, quod per vnum hominem intrauit in mundum, & ex vno omnes isse in condemnationem? quod & Manichæi non accipiunt, qui non solum omnes veteris instrumenti Scripturas in nulla authoritate habent, verùm etiam eas, quæ ad nouum pertinent testamentum sic accipiunt, vt suo quodam priuilegio, imo sacrilegio, quod volunt, sumant, quod nolunt, reijciant. Contra quos agebam in libris de libero arbitrio, vnde isti nobis præscribendum putant, ideò quæstiones operosissimas incidentes enucleate soluere nolui, ne nimirum longum opus esset, vbi me aduersus tam peruersos testimoniorum Diuinorum hostes, non adiuuabat authoritas, & poteram, sicut feci, quodlibet horum verum esset, quæ non definitè interponebam, certâ tamen ratione concludere, in omnibus Deum esse laudandum, sine vlla necessitate credendi duas, sicut illi volunt, coæternas boni & mali permixtas esse substantias.*

5 Rectissimè igitur & sapientissimè respondet Augustinus, illi calumniæ istorum Manichæorum, qui ad culpandum Deum obiiciebant, superfluò creari paruulos illos, qui antequam ineant vllum vitæ meritum, excedunt è vita; & quibus idcirco, vt dicebant, locus esse non potest, nec cum iustis, quia nihil boni fecerunt; nec cum malis, quia nihil etiam peccauerunt: rectissimè inquam respondet *non esse metuendum ne vita esse potuerit media, inter rectè factum & peccatum, & sententia Iudicis media esse non possit, inter præmium atque supplicium.* In qua responsione attentè ponderandum est, sanctissimum Magistrum noluisse expedire eam Manichæorum obiectionem, dicendo paruulos, qui moriuntur sine baptismo, ire in damnationem, ac consequenter esse cum malis; quamuis pœnis disparibus puniantur: illi pro solis alienis peccatis, isti semper pro propriis: paruulos verò qui baptizantur consequi salutem; ac consequenter esse cum iustis adultis. quamuis aliter gloriam consequantur, quàm illi, per modum scilicet solius misericordiæ & non mercedis, sicut illi. Quid enim ipse tali responsione efficeret apud tam peruersos, qui nihil de peccato originali, aut de baptismi gratia credebant: quique consequenter nihil commodi, vel incommodi ex alieno facto, siue Adami peccantis, siue ministri baptizantis, paruulos reportare volebant? Sola enim opera propriæ actionis homini imputari, vel ad bonum vel ad malum credebant: vt ex illa eorum obiectione de paruulis, clarè patet. *Supra; initio c. 16.*

6 Quibus propterea respondet Augustinus, eorum rationem non conuincere Deum culpari deberi vt superfluè operantem, quamuis creet illos paruulos: quia si ipsorũ vita est media inter propriam actionem merẽdi, & demerendi; eius sentẽtia potest esse media, vt nec tribuat eis gloriam pro illa vita propria & media, tanquam mercedem (quæ correspondere debet propriæ actioni bonæ quæque ibi ab Augustino vocatur præmium) nec etiam infligat eis pro eadem vita propria & media punitionem, de merito propriæ actionis debitam, quam ibi significat per suplicium. In hac igitur responsione determinare nolebat, quid paruuli morientes, siue baptizati, siue non baptizati, de facto habituri essent, gloriæ vel pœnæ, pro factis alienis, aut primi parentis eos vitiantis, aut ministri eos regenerantis, hoc enim dependebat à principiis, quæ Manichæi non admittebant, quæque ideò tunc intempestiuum fuisset enucleare: nec etiam illud tunc ab eo quæsitum fuit, aut ipse sibi soluendum proposuit; sed in quo loco futuri essent, quando nec cum iustis, nec cum malis futuri esse possent, qui nihil boni aut mali fecerunt? Ad quod respondere sufficiebat, si ipsorum vita propria media erat, vt Manichæi obiiciebant) inter actiones bonas & malas, sententiam Iudicis mediam esse posse, vt nec eos propter illam vitam collocet cum bonis, vt honorentur coronâ gloriæ, siue mercede, quæ bonis adultis datur; nec cum malis, vt

torqueantur valdè atrocibus, ac vehementer intensis ingis flammis, sicut ipsi mali maiores, seu adulti.

7 Ex quo non sequitur Augustinum, eâ responsione determinasse, paruulos morientes si non baptizantur, quorum vita est media inter actiones proprias bonas, ac malas non futuros cum malis; solùm enim ex ea solutione inferri potest, illos paruulos secundum Augustinum non futuros cum malis, eo modo, quo mali, in pœnis videlicet atrocibus propter propria demerita, quod ibi per supplicium significatur. Sicut, ex eadem solutione, de paruulis baptizatis, quorum vita est media inter actiones proprias bonas & malas, non sequitur, illos non futuros cum iustis; sed solùm non futuros cum eis, eo modo quo ipsi iusti maiores; hoc est, fruendo gloriâ, tanquam coronâ, & mercede propriæ actionis, vt ibi per præmium significatur.

8 Vel dicendum est, Augustinum in illis verbis (*inter præmium & supplicium*) significare per præmium, vitam æternam, siue consideretur per modum mercedis & coronæ iustitiæ, siue per modum solius misericordiæ; & significare per supplicium, mortem secundam, seu damnationem æternam; sensumque eius ibi esse, sententiam Iudicis de paruulis posse esse mediam, vt nec ad gloriam nec ad damnationem eos mittat, sed ad aliquem alium medium locum inter beatitudinem & miseriam; si eorum vita ita est media inter rectè factum & peccatum, vt nihil habeat boni, vel mali, meritorij aut demeritorii, ex opere proprio, aut alieno rectè facti vel peccati, sicut Manichæi credebant omnes paruulos ita esse medios, vt nihil meritorium, vel demeritorium haberent ex se, vel ex Adamo peccâte, aut ministro baptizâte.

9 Constat ergo Augustinum nihil in ea responsione determinasse, de pœnis peccati originalis in paruulis, ex hac vita cum eo emigrantibus, aut de eorumdem pro originali, damnatione, à qua tunc quæstione consultò abstinuit, vt ipse testatur in illa Epistola 28. Vndè quid Scholasticos hos locus ille iuuat, non video. Proindè, non de antiquitatis, aut Patrum patrocinio sibi posterum blandiantur, qui potiùs eis manifestè refragantur, docentes ex Scripturis sanctis, mortem illam, quæ à Deo fuerat comminata Adamo in quo omnes erant non tantùm ipsam primam, vbi anima & à Deo & à corpore separata punitur, sed quidquid mortis est, vsque ad nouissimam, quæ secunda dicitur, complecti. Iidem enim sancti Patres mortem secundam esse stagnum ignis ex Scripturis didicerunt: qui similiter damnationem illam æternam vltimam scilicet vniuscuiusque ac totalem, in quam ex vno, secundum Paulum prædicant ire omnes, non aliam nouerunt quàm eandem mortem secundam, vt iam vidimus, & infrà latiùs ostendemus.

ALIA ADVERSARIORVM ARGVmenta refelluntur, quæ omnia eò tendunt, vt prædicti paruuli ab omni molestia liberentur, atque adeò à gehenna.

CAPVT XVIII.

1 Frustrà igitur nonnulli magni licet Theologi, cruciatus illorum paruulorum humano miserantur affectu, dura quæque molliendo, & philosophicis rationibus innixi, omnia eorum in leniorem partem flectendo, cum stupendum illud beatissimi Augustini ingeniũ (misteria fidei nostræ in Sanctis Scripturis penetrando, omnibus mortalium ingeniis, post authores Canonicos, longissimè præferendũ) suis ingeniis anteponere meritò debuissent. Vnde reiiciendum est, id quod dicunt, *paruulos non tristari, ob amissionem beatitudinis quia scient se ad eam numquam habuisse proportionem, cum nec habuerint gratiam, nec in via vsum arbitrij, quare*, inquiunt, *inordinatum esset si dolerent se illud bonum non habere, quod numquam potuerant adipisci: sicut inordinatum esse si aliquis rusticus doleret se regnum non adipisci.* *Refelluntur quædam argumenta negantium pœnam sensus non regeneratis paruulis deberi.*

2 Ista enim frustrà dicuntur, quia quamuis paruuli illi in se non habuerint proportionẽ ad beatitudinem, habuerunt tamen eam in primo parente, cum gratia fuisset ipsi pro se & suis posteris donata. Vnde cum ipsi ad beatitudinẽ quam, naturaliter amant, creantur, quam Adamum sibi ipsi & eis perdidisse scient, prorsus tristabuntur: idemque rustico, quantum ad inclinationem naturæ, seruata proportione, contigisset, quoties de regno opulentissimo cogitaret, quod non in se, sed in auo, aut proauo perdidisset. *In quo habuerint paruuli eiusmodi proportionem aut libertatem ad obtinendũ regnum cælorum.*

3 Nec minus improbandum est illud aliud quod affirmatur, *ideò paruulos non tristari, quòd non cognoscent se ad beatitudinem ordinatos, cum id nonnisi per fidem cognosci possit, & ipsi fidem numquam habuerint.* Eodem enim argumento probarent adultos infideles, qui in sua infidelitate moriuntur, non habituros notitiam in iudicio de Christo Deo homine, iudice viuorum & mortuorum, vel de beatis, aut de amissione regni cœlorum, nullamque sic tristitiam habituros de suo exilio. Quæ omnia Scripturis sanctis aduersari videntur; *videbunt in iudicio impij in quem pupugerunt; plangentque se super eum; Hi sunt, quos aliquando habuimus in derisum, &c. nos insensati vitam illorum, æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore; ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est*, Audient igitur omnes Impij, qui in sinistra erunt, siue pusilli, siue magni, & intelligent vocem Domini Iudicis vniuersalis sententiam proferentis. *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius*: & simul ad iustos, qui in dextra erunt, dicentis, *Venite benedicti patris mei percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Zachar. 12. Sapient. 5.

4 Cognoscent ergo omnes, vt vniuersalis sententiæ æquitas neminem lateat, pro existentibus in sinistra, propter peccata, vel quæ originaliter traxerunt, vel quæ malis moribus commiserunt, pœnas æternas esse, & pro existentibus in dextra, vitam æternam esse præparatam, atque adeò completo illo iudicio, duas ciuitates peruenire ad suos fines, vnam Christi, alteram Diaboli, vnam bonorum, alteram malorum, finemque ciuitatis Christi, siue bonorum, esse vitam æternam, quod est summum bonum, vt notauit Augustinus libro decimo nono de ciuitate capite quarto, finem autem malorum, siue ciuitatis Diaboli, esse mortem æternam, quæ summũ malum est, cuius ciuitatis omnes inhabitatores, siue adulti, siue paruuli, quia aliam ciuitatem, quam na- *Post vniuersale iudicium futuræ sunt tantum duæ ciuitates, Christi nimirum & diaboli.*

turaliter amant, perdiderunt, in æternum ſine A consolatione triſtabuntur.

Inaniter aſſeritur huiuſmodi paruulos ſpeciali Dei prouidentiâ ab omni triſtitia conſeruari immunes.

5 Ad eos, qui ad prouidentiam Dei particularem recurrunt, quæ, inquiunt, paruulos triſtari non permittet, non eſt opus reſpondere, cum ipſi pro libito ſine alia probatione velint potius prouidentiam Dei ſententiæ Scholaſticorum communi accommodare, ne eis contradicere videantur, quàm veram Dei prouidentiam de iſtorum paruulorum pœnis in theſauris ſapientiæ Auguſtini inueſtigare. Quamquam iſti excuſabiliores videantur, quia de hoc nihil affirmant, alijs, qui & Auguſtini ſententiam falſitatis accuſant, & oppoſitæ ſententiæ intrepidè adhærent illiſque in hoc gratulandũ eſſe cenſe- B mus, quòd viderunt atque iudicauerunt rationes ſuorum Commagiſtrorum eſſe omninò inefficaces, aliàs ipſi ad illam particularem prouidentiam excogitandam minimè recurrerent.

Contra multos Theologos vnus ſufficit Auguſtinus.

6 Ad id quod de anthoritate prædictorum Theologorum obijcitur, Reſpondeo, vnum beatum Auguſtinum mihi ſufficere pro eis omnibus, imò ſupra eos omnes, ad ipſum confugio, ad ipſum ab omnibus, qui aliud in hac controuerſia ſentiunt, prouoco: dant veniam aduerſarij. Ego incomparabiliter magis credo ei vni, in puriſſimis Sanctarum Scripturarum fontibus, atque in abditiſſimis naturæ finibus ſuo diuinitùs aureo ingenio veritatem indaganti, C & ex eis ſuum intentum colligenti ac aſſerenti, quàm ingenti Theologorum multitudini qui ſe ei opponere vellent, qui ſi omnes ſeſe in facies verterent, & quidquid animis ac arte valerent, collatis ſimul viribus, contraherent vnum ex libris, quos ipſe ſcripſit, verbi gratia de corrept. & gratia, aut de gratia & libero arbitrio, aut prædeſtinatione Sanctor. aut de bono perſeu. aut contra Secundinum, aut vigeſimum ſecundum contra Fauſt. aut decimum nonum ciuitatis Dei, vel alium paris profunditatis atque eruditionis libellum, vehementer mirarer ſi ſe ſcribere poſſe affirmarent. Tali igitur Magiſtro, quem Deus vniuerſæ Eccleſiæ fidei D doctorem ac defenſorem prouidit, fortiter adhærendo, me non ambigo ſecuriùs progreſſurum, quàm ſi eo relicto Philoſophicis, ac Metaphyſicis ſubtilitatibus ſitienter nimis inhiarem, ab eiſque enodationem abſtruſarum in Theologia quæſtionum, (ſicut aduerſariorum nonnulli faciunt) petere non dubitarem.

7 Quod ſi vniuerſam tanti Magiſtri doctrinã longè ſupra aliorum Theologorum literas admiror, atque veneror; cur non eius doctrinam contra Pelagianos toties à ſede Apoſtolica approbatam, & conſequenter eius ſenſum in hac controuerſia, in qua mirabiliter contra eoſdem Pelagianos deſudauit, neglecto aduerſariorum E contrario ſenſu, firmiter amplecterer? maximè cum in ea tam manifeſtè ex Scripturis & conſilijs probetur prædictos paruulos pati in futura vita pœnam carceris, pœnamque ſub Diabolo ſeruitutis; & conſequenter non ſolùm pœnam exilij, ſiue excluſionis à regno Cœlorum, vt prædicti contendunt, ſed etiam inſuper pœnam æternæ triſtitiæ; imò & ſecundæ mortis, & per conſequens ignis æterni, ſiue gehennæ, ſine qua in illis peccatum originale euacuari, iudicetur an fortè neceſſariò ſequatur.

AVTHORITAS DOCTRINAE Beatiſſimi Auguſtini ponderatur, oſtenditurque Scholaſticas opiniones ei præiudicare non poſſe.

CAPVT XIX.

Obiectioni cuidam ſatisfit.

1 Dicetur, ex ſenſus præfatorum autorum in hac controuerſia improbatione, ſequi ipſos iam à quingentis ferè annis damnatum errorem tenuiſſe, & plurimos doctiſſimos viros hoc tempore etiamnum tenere; quo ſemel conceſſo, vlteriùs ſequetur Eccleſiam penè totam in eodem errore fuiſſe. Nam populus Chriſtianus vbique terrarum tenet, quod à ſuis parochis & Epiſcopis docetur: Hi autem docent, quod à Doctoribus in Scholis audiuerunt, vel quod in eorum ſcriptis legerunt; atque Doctores per quingentos annos, & multò fortè ampliùs docuerunt vnanimiter, vel ſaltem communiter, paruulos decedentes ſine baptiſmo, non ſolũ non puniri pœna ignis, ſed nec aliquo dolore ſiue externo, ſiue interno; imò & beatitudinem naturalem habituros; quod ex ijſdem principijs ſequi videtur, vt infrà annotabimus.

2 Ad hoc reſponderi poſſet, quod ſi Eccleſia penè tota in dogma aliquod tamquàm in aliquid fidei conſentiret: credendum eſſet quod ipſa hoc non inaniter crederet, etiamſi Canonicarum Scripturarum hinc expreſſa non proferretur authoritas: vt rectè Auguſt. in ſimili, Epiſt. 99. Quia tamen certum eſt non omnes illos Theologos illam ſententiam tanquam fidem docuiſſe aut propoſuiſſe; cum ex eis nonnulli affirment illos paruulos puniri pœnâ triſtitiæ, alij probabile putent puniri pœnâ ipſius ignis; alij condemnent illam beatitudinem naturalem tamquam Pelagianiſmum: certum etiam erit non ſolùm non Eccleſiam penè totã ſed nullam eius partem notabilem errauiſſe. Vnde Eccleſia penè tota (vt ſupra obijciebatur) errare nequaquam conuincitur. Quod ſi magna Eccleſiæ pars in aliqua obſcura quæſtione, in qua ſaluâ fide qua Chriſtiani ſumus, ignoratur quid verum ſit, hæſitaret, & ſententiam definitiuam ſuſpenderet, aut aliter quàm eſt, humanâ & infirmâ ſuſpicione conijceret: erroris in fide, ſeu criminis hæretici dogmatis certè minimè condemnanda eſſet; aut ſi opinione, quæ vera putaretur, deinde reiectâ, quando falſa detegeretur, oppoſitum ipſa amplecteretur, ſicut Eccleſia noſtra Occidentalis, quæ ſentire ſolebat propaginem animarum, teſte Hieronymo apud Auguſt. Epiſt. 157. à nemine taxanda eſt erroris in fide, quia ea opinione reiecta, nunc ſentit animos de nouo creari, nullâ ductâ ex anima Adæ propagatione.

Paulò poſt initium.

Quandò contingit dici aliquid erroneũ ſine errore in fide.

3 *De quibuſdam enim rebus* (vt rectè Auguſt. lib. 19. de ciuit. cap. 18.) *quas neque ſenſu, neque ratione percepimus, neque nobis per Scripturam canonicam claruerunt, nec per teſtes, quibus non credere abſurdum eſt, in noſtram notitiam peruenerunt, ſiue iuſta reprehenſione dubitamus.* Quis enim neſcit in multis quæſtionibus, ſiue ad obſcuriſſima opera Dei, ſiue ad Scripturarum abditiſſimas latebras pertinentibus, pleroſque ſine iactura fidei, (quia non fallaciter, ſed ſinceriter corrigi parati erant) opinatos fuiſſe quod probabile

putauerunt; in similibus enim quæstionibus si A forte quis à veritate deuiauerit, tamdiù (teste prædicto magistro de vera religione capite sexto) *sustinetur donec aut accusatorem inueniat, aut prauam opinionem pertinaci animositate defendat.* Vnde idem author libro tertio de origin. animæ capite vltimo ad Vincentium Vict. loquens, scribit: *Nam hæc si pertinaciter singula defendantur, tot hæreses facere possunt, quot opiniones esse numerantur:* & paulò infrà. *Absit autem, vt te arbitreris hæc opinando à fide Catholica recessisse, quamuis ea fidei sint aduersa Catholicæ, si coram Deo, cuius in nullius corde oculus fallitur, veraciter te dixisse respicis: non te tibi ipsi esse credulum probari ea quæ dixeris posse, ac studere te semper, etiam propriam sententiam non tueri, si improbabilis detegatur, eo quod sit tibi cordi proprio damnato iudicio meliora magis, & quæ sint veriora sectari. Iste quippe animus etiam in dictis per ignorantiam non Catholicis, ipsa est correctionis præmeditatione, ac præparatione Catholicus:* & libro quarto de Baptis. contra Donat. capite 16. *constituamus,* inquit, *duos aliquos isto modo vnum eorum: verbi gratiâ, id sentire de Christo, quòd Phot. opinatus est, & in eius hæresi baptizari extra Ecclesiæ Catholicæ communionem: alium verò hoc idem sentire, sed in Catholica baptizari, existimantem ipsam esse Catholicam fidem: istum nondum hæreticum dico, nisi manifestata sibi doctrina Catholicæ fidei resistere maluerit, & illud quod tenebat elegerit:* & paulò pòst: *itaque in hoc sola falsa opinio, in illo autem, etiam ipsa diuisio corrigenda est.* Quis ergo de authoribus Catholicis, quos in tot Scripturarum, & Augustini principia vigilanter intentos nou fuisse, iam constat, tam iniquè iudicare præsumet, vt putet alicui eorum defuisse supradictam animi preparationem: quam qui habuit, si temeritate affirmandi, aut libidine contendendi, seu puerili studio aduersarium vincendi; aut animositate se, aut suum magistrum Augustino in Ecclesia, tantæ authoritatis doctori præponendi, aut alio simili modo non excesserit, sola in eo falsa opinio corrigenda videtur, vt ex eodem Augustino sæpissimè colligere licet.

Quanta sit Augustini apud Ecclesiam authoritas.

4 Nulla igitur vestutas Scholasticarum opinionum, quantùmcumque inter earum defensores propagatarum, atque etiam ab Ecclesia toleratarum, quæ similes opinantes in dubiis aut obscuris tolerare solet, quoúsque multis hinc atque hinc disputationibus, aut peritorum collationibus, veritas eliquetur ac declaretur. Nulla, inquam, talis vetustas Ecclesiam impedire potest, vt in eisdem opinionibus examinare non possit, an fortè à veritate deuiauerint, vt ex iis quæ habet Augustinus libro secundo de baptismo contra Donat. capite tertio & quarto colligitur. Non ergo terreant aliqui Ecclesiam, (vt quidam similibus ratiunculis in alia quæstione terrere videntur) ab improbatione quarundam opinionum, quæ certissimè beatissimo August. contrariæ reperientur, quantùmcunque ab eis prædictæ opiniones irreprehensibiles putantur, ob temporis quo ab earum fautoribus defensæ sunt, diuturnitatem, aut fortè ob authorum earundem opinionum à sede Apostolica laudationem. Quis enim istorum Theologorum, aut quæ eorum doctrina beatissimo August. aut eius doctrinæ, in his duobus, etiam de longinquo, comparari queat? Doctrinam enim Augustini ante mille annos Ecclesiæ Romanæ sanctissimi ac doctissimi Pontifices admirati sunt, mirisque laudibus sublimarunt. Innocentius, Zozimus, Bonifacius, Cælestinus, Sixtus, magnus Leo, magnus Gregorius, Ioannes, Hormisda. Ex quibus aliqui testantur ex statutis suorum prædecessorum Romanam Ecclesiam, eam seruare & sequi; & partem eius suam fecisse, ex qua tot definitiones, infallibilis deinde authoritatis, verbatim desumpsit.

Quantum præcellat Augustini doctrina cæterorum libris & doctrinis.

5 Nec eidem doctrinæ aduersarius ipse, quantumcunque inuidus, obiicere potest prædictos Pontifices ob affectum aliquem patriæ, cognationis, aut alterius similis respectus, in partem Augustini propensos fuisse, propter quod Gelasium, quia Afer fuit, omisi, B atque breuitati studens, alios posteriorum sæculorum Pontifices, quos citare possem, qui Augustinum summis efferebant laudibus. Quis igitur non videat, multum interesse inter sedem Apostilicam, aliquem authorem ac doctrinam eius laudantem, & in Ecclesia legi non solùm permittentem, sed & suadentem; & inter eandem sedem non solùm Authorem aliquem, ac eius doctrinam laudantem; sed & declarantem contra hæreticos, eam doctrinam vel partem eius, suam esse, Romanamque Ecclesiam ex statuto summorum Pontificum eam sequi ac seruare; quam Ecclesiam credimus falli, aut errare non posse? C Quis autem auderet affirmare omnia opuscula patrum quæ Gelasius Papa in Concilio septuaginta Episcoporum, non solùm laudat, sed & legenda Ecclesiæ vniuersæ proponit, nihil à vero alienum continere, cum constet aliqua in aliquibus ex eis esse, quæ Ecclesia non recipit, sed respuit? quale est illud apud Sanctissimum Cyprianum de rebaptizandis hæreticis. Aut quis sanæ fidei crederet Pontificem Zosimum approbasse venenosa dogmata Cælestij, quia, teste Augustino libro secundo. ad Bonifac. capite tertio libellum in quo illa fidei venena continebantur, Catholicum esse dixit? quam Papæ Zosimi de libello Cælestij locutionem, non fuisse dogmatum D Cælestij approbationem, rectè ibidem Augustinus notauit verbis subsequentibus. *Tot enim,* inquit, *& tantis inter Apostolicam sedem & Afros Episcopos currentibus & recurrentibus Scriptis Ecclesiasticis, etiam gestis de hac causa apud illam sedem, Cælestio præsente & respondente, confectis: quænam tandem Epistola venerandæ memoriæ Papæ Zosimi, quæ interlocutio repetitur, vbi præceperit credi oportere sine vllo vitio peccati originalis hominem nasci? nusquam prorsus hoc dixit, nusquam omninò conscripsit: sed cum hoc Cælestius in suo libello posuisset inter illa dumtaxat de quibus se adhuc dubitare & instrui velle confessus est; in homine accerrimi* E *ingenij, qui profectò si corrigeretur plurimis profuisset, voluntas emendationis, non falsitas dogmatis approbata est; & propterea libellus eius Catholicus dictus est, quia & hoc Catholicæ mentis est, si qua aliter sapit quam veritas exigit, non ea certissimè definire, sed detecta ac demonstrata respuere. Non enim Hæreticis, sed Catholicis Apostolus loquebatur, vbi ait, Quotquot ergo perfecti, hoc sapiamus, & si quid aliter sapitur, id quoque Deus vobis reuelabit.* Philip. 3. 15.

Qualiter approbet Ecclesia aliquam doctrinam.

6 Nullo ergo modo intendit Ecclesia alicuius scriptoris doctrinam, quæ post confirmatum canonem scripta est (vt August. vbi suprà contra Donatist. loquitur) tantùm laudando, ac generaliter extra iudicium approbando, sic fir-

mare, vt de illa omninò dubitari, aut disceptari non possit, aut vt nemini liceat eam expendere per diligentem inquisitionem, vt, si fortè in aliquo à vero deuiasse dignoscatur aut deprehendatur, in hoc reijciatur: sed intendit suis encomijs scriptorem honorare quia fortè eruditionē Catholicam suis scriptis iuuat: aut declarare ipsa scripta (si præcipuè cum submissione ad Ecclesiam, vel à persona Catholica & non suspecta in lucem exeant) ex voluntate & intentione Catholici pectoris esse edita, quantùm ex verbis submissionis, aut ex ipso scripti contextu, non minutiùs, sed secundum probabilem modum discusso, colligere licet; aut esse omninò erudita, simulque acceptabilia, quamdiu certius aliquid, vel saltem certum, ex documento certæ authoritatis, aut perspicuæ rationis, non elucescit. Non enim per solam laudem (vt dictum est) fixè determinat scripta ab ea laudata, si minutiùs excutiantur, quantùm excuti secundùm Scripturas, ac manifestas rationes possunt, nihil falsi continere. Quamquam igitur Sedes Apostolica doctrinam alicuius tractatoris, Augustino prioris aut posterioris, magnis laudibus efferret: perperam indè inferretur eandem Sedem approbare, id quod in eadem doctrina contrarium fortè detegeretur doctrinæ illi Augustini, ab eadem Sede contra hæreticos firmatæ. Nisi quis insulsè, imò & erroneè, vellet dicere eandem sanctam Sedem se ipsam in authoritate firmandi doctrinam superare, ac consequenter suam authoritatem destruere, ipsam posse. Quid enim aliud affirmaretur, si vnus Pontifex doctrinam firmare diceretur, doctrinæ Augustini ab alijs Pontificibus indissolubiliter firmatæ, contrariam?

ALIVD CELEBRE PRINCIPIVM reijcitur, examinaturque, an sit de Pelagianismo suspectum.

CAPVT XX.

1. AD Theologos illos, qui in hac paruulorum causa, de eorum post hanc vitam pœnis, à iudicio beatissimi Augustini ad tribunal Peripateticum, & iudicem Aristotelem appellant, ex ipso allegantes 3 Ethic. capite sexto nullum esse dignum vituperio, seu increpatione, & consequenter nec aliqua pœnâ sensibili, (quia talis pœna rationem quodammodò habet vituperij) nisi propter illa quæ in sua sunt potestate; quale arbitrantur non esse peccatum originale paruulorum, quod ex Adamo ad eos transit.

Philosophici gentiles in rebus fidei sunt inepti iudices.

2 Respondeo, Augustinum & Ecclesiam non solùm in quæstione de pœnis originalis peccati, sed & in quæstione de ipso originali, causâ iamdudùm casuros fuisse (non quia in illis quæstionibus veræ rationi, aut veraci philosophiæ aduersantur) si tribunali Aristotelis, vel alterius Philosophi gentilis se sisterent, vbi à peccato, quod nullum alicuius ante actionem propriæ voluntatis agnoscerent, vel à vituperatione propter id, quod nobiscum nasci diceretur, totum genus humanum absoluerent: vt patet ex Aristotele loco citato, qui ibidem concludit *vt virtutem ita & vitium esse in nobis*; siue in nostra potestate, *seu vt boni & mali simus, & qui natura deformes sunt, eos neminem reprehendere.* Quam doctrinam sequitur Cicero libro tertio de natura Deorum, sub finem. *Virtutem*, inquit, *nemo vnquam Deo acceptam retulit; nimirùm rectè propter virtutem enim iure laudamur, & in virtute rectè gloriamur; quod non contingeret, si donum à Deo, non à nobis haberemus*: & rursùm eodem lib. *Num quis quòd bonus vir esset, gratias Dijs egit vnquam? At quòd diues, quod honoratus, quòd incolumis, Iouemque optimum maximum ob eas res appellauit, non quod nos iustos, temperantes, sapientes efficiat, sed quod saluos, incolumes, opulentos, copiosos.* Idemque de vitio consequenter docere tenetur, hoc est, uon esse vitium, nisi in nostra potestate sit, quia propter id iure vituperamur; quod Aristoteles breuiter complexus est vbi suprà, vt virtutem ita & vitium esse in nobis, seu vt boni, & mali simus esse in nobis, hoc est, in solo nostro libero arbitrio vt Philosophus ille gentilis ibi omninò intellexit, quia gratiam Dei nesciuit.

Pelagianis nō parua fuit errandi occasio quod plus æque Philosophicis rationibus innixerentur ad diuina mysteria explicanda.

Pelagius apud Aug.

3 Super quam Philosophorum doctrinam Pelagiani ædificauerunt suum pestiferum dogmatàm contra gratiam Christi, vt alibi ostendimus, quàm contra peccatum originale, vt patet ex ipso Pelagio, qui apud Augustinum in libro de peccato originali capite 13. vtitur eodem argumento ad destruendum ipsum peccatum originale, quo isti moderni ex Aristotele nunc vtuntur ad negandam pœnam sensibilem eidem peccato debitam. Verba Pelagij apud Augustinum ibidem sunt: *Omne*, inquit, *bonum ac malum, quo vel laudabiles vel vituperabiles sumus, non nobiscum oritur, sed agitur à nobis: capaces enim vtriusque rei, non pleni nascimur, & vt sine virtute, ita & sine vitio procreamur. Atque ante actionem propriæ voluntatis id solum in homine est, quod Deus condidit.* Quibus verbis statim Augustinus subijcit: *Nempè cernitis, in his Pelagij verbis, quod dogma contineatur amborum,* (Pelagij & Celestij) *de paruulis sine vllius vitij ex Adam contagione nascentibus.* Et paulò post: *Si enim, sicut dixit, malum non nobiscum oritur, & sine vitio procreamur, & ante actionem propriæ voluntatis id solum in homine est, quod Deus condidit: profectò peccatum Adæ ipsi soli obfuit, quia nullum in prolem transitum fecit. Non enim peccatum non est malum, aut peccatum non est vitium, aut peccatum Deus condidit.*

Eodem quo Pelagius argumento, suā moderni quidam de paruulorum pœnis dogma suffulciunt.

4 Constat igitur hoc Peripateticum principium quo isti moderni nituntur ad euacuandam sensibilem pœnam originalis (*quia videlicet nullus increpari, aut vituperari, & consequenter pœnâ sensibili puniri secundùm Aristotelem potest, propter id quod in sua numquam fuit potestate*) fuisse Pelagii fundamentum, ad ipsum peccatum originale de medio auferendum. *Omne*, inquit, *bonum ac malum, quo vel laudabiles vel vituperabiles sumus, non nobiscum oritur, sed agitur à nobis.* Quid clarius secundùm Pelagium, quam neminem vituperari posse propter id quod cū eo oritur, sed tantùm propter id quod ab eo agitur, actione scilicet propriæ voluntatis? Ex quo principio inferunt illi moderni vlteriùs, quia certum sentiunt nullum vituperari posse, propter id quod cum eo oritur & non ab eo agitur, actione propriæ voluntatis, siue pro-

pter id quod in sua propria potestate non est, nullum etiam puniri posse pœnâ sensibili (quæ semper vim vituperij habet) propter id, quod cum eo oritur, & non ab eo agitur, actione propriæ voluntatis, siue propter id quod in sua propria potestate non est.

Ex iisdem Philosophorũ principiis, quæ pro se adducunt aduersarij admissis, cauendum ne aliqua contra sidem sequantur.

5 Sed si ad ista Philosophorum ac istorum Theologorum principia aliter respondere non possemus, nisi ostendendo ex simili etiam forma falsum concludi, hoc satis esse duceremus. Ista igitur principia non magis certa apud eosdem Philosophos sunt, quam illa alia, quibus affirmare solet, nemini imputari posse id, quod in propria sua potestate non est, siue, nemini in culpam id esse imputandum quod propria potestate non potest. Quod principium vniuersè, intellectum, vt ipsi intelligebant, & ad paruulos accommodatum, in quorum numquam propria potestate fuit, non esse in originali, euacuat in illis Originale.

6 Sed hoc instandi modo, per aliud scilicet principium, quod fortè non esse aliud dici posset, nunc omisso, ad illud ipsum principium examinandum accedamus. Ex eo igitur principio, si verum erit, vt non solum verum esse post Aristotelem Pelagius, sed & prædicti sentiunt, euidenter sequi videtur, naturam humanam recens natam, siue in paruulo non baptizato, nullo vitio esse vitiatam, vt Pelagius contendebat in illis suprà citatis verbis, *Et vt sine virtute, ita & sine vitio procreamur.* Nemo enim dicet vitium non esse vituperandum, vt indifferenter habendum, vt nec laudetur nec vituperetur, quia vt pulchrè August. lib. 3. de libero arbit. cap. 14. *Ipsa vituperatio, quod soli vitio parata, id est, apta & debita sit, indè traxisse vocabulum creditur vt vituperatio diceretur: vitium autem, vt dicere cæperam, non aliundè malum est, nisi quod naturæ aduersetur eius ipsius rei cuius est vitium*, & paulò infrà: *Quia enim vitium naturæ aduersatur, tantum additur malitiæ vitiorum, quantum naturarum integritati minuitur, cum ergo vituperas vitium, id profectò laudas, cuius integritatem desideras: Cuius autem, nisi naturæ, integritatem? natura enim perfecta, non solùm nullâ vituperatione, sed etiam laude in suo genere, digna est. Quod ergo perfectioni naturæ deesse perspexeris, id vocas vitium, satis tibi eam placere contestans, quam vituperatione imperfectionis eius, velles esse perfectam*: & lib. 12. de Ciuitat. cap. 1. *Cuius enim rectè vituperatur vitium, procul dubio natura laudatur, nam rectè vitij vituperatio est, quod illo dehonestatur natura laudabilis.*

Vituperium soli vitio debetur.

Vituperium omni vitio etiam originali debetur.

7 Si igitur vitio debita est vituperatio; naturæ vitio affectæ seu vitiatæ, in quantùm vitio affectæ seu vitiatæ, debita erit vituperatio: tùm quia vt sic à vitio corrumpitur, teste eodem magistro lib. de moribus Manichæorum capite 5. & 6. *quod verò peruertitur, ordine priuatur, & ad non esse tendit*, tùm quia natura vt vitiata, mala est, vt rectè notauit idem August. lib. 12. de ciuitat. cap. 3. illis verbis: *Quoniam naturæ etiam illæ, quæ ex malæ voluntatis vitio vitiatæ sunt, in quantum vitiatæ sunt, malæ sunt, in quantum autem naturæ sunt, bonæ sunt.* Igitur si vt vitiatæ sunt naturæ, malæ sunt: vt vitiatæ sunt, vituperandæ sunt; quia vituperium illi malo debetur, quod est contra naturam, quale est malum vitij qualiscumque, siue consistat in actone defectuosa, siue in macula, aut habituali defectu ex actione, relicto: vt patet ex vitio peccati originalis, de quo nunc tractamus; quod per actionem illius voluntatis per quam omnes peccauerunt, relictum est ad posteros Adæ transiturum.

Omne vitium nocet naturæ, eiusque ordinem peruertit.

8 Quis enim dicere auderet illud vitium non nocere naturæ nostræ? *nam esse vitium* (inquit Augustinus lib. 12. de Ciuit. cap. 3.) *& non nocere non potest. Sed quid natura nocendo vitia faciunt* (vt rectè idem Author ibidem) *nisi adimunt integritatem, pulchritudinem, salutem, virtutem, & quidquid boni naturæ per vitium detrahi, siue minui consueuit?* Per vitium ergo originalis culpæ aliquid boni naturæ nostræ detractum est; vnde ipsa ab eius, à quo facta est arte discedit, propter quod rectè vituperatur, vt colligitur ex eodem Magistro libro tertio de libero arbitrio c. 14. & 15. Si ergo naturæ vitio affectæ, debita est vituperatio, vt manifestè ex prædictis principijs colligi videtur: an non fortè sequi euidenter videatur, illos qui paruulos non baptizatos à vituperatione, ac consequenter à vitio defendunt, conuinci velint, nolint ad defendendum eosdem paruulos ab originali liberos esse: quod sine errore in fide, vitium esse negari non potest, cum per illud, secumdùm Concilia & Sanctos, natura posterorum Adæ, atque liberum arbitrium manserint vitiata, quæ proptereà medico opus habent, qui ea sanet.

Pœnam sensibilem deberi peccato originis probatur ex sacris litteris & PP.

9 Prætereà, ex prædicta illorum modernorum doctrina apertè sequi fortè videtur, si pœna sensibilis, quia vim vituperij habet, prædictis paruulis non debetur, vt isti moderni sibi certum esse propter Aristotelis authoritatem affirmant, Scripturas Pauli, & Ecclesiæ Concilia esse falsa & fallacia. Sequela probatur, quia Scripturæ illæ & Concilia manifestè clamant, per vnum hominem peccatum intrasse in mundum, & per peccatum mortem in omnes transisse, & corpus esse mortuum propter peccatum, & omnes homines propter peccatum incurrisse mortem, atque mortem corporis esse pœnam peccati, quòd in omnes intrauit. Atqui mors corporis, quæ pœna est, quæque omnibus propter originale debetur, vt prædictæ Scripturæ & Concilia affirmant, est pœna sensibilis, vt experientia ipsa testatur, *quia cum graui sensu adimit sensum*, vt benè August. lib. 13. de ciuitate capite 6. *habet enim mors corporis*, vt scribitur ibidem, *asperum sensum, & contra naturam vis ipsa, qua vtrumque diuellitur, quod fuerat in viuente coniunctum atque consertum, quamdiu moratur, donec omnis adimatur sensus, qui ex ipso inerat animæ carnisque complexu.* Ergo mors illa corporis, cum sensibilis sit, non erit pœna peccati Adæ seu originalis, si vera sunt prædicta principia, & sic Scripturæ & Concilia erunt falsa & fallacia, quod sine cœca impietate concedi non potest. Si ergo ad hæc impietatis abrupta, suprà dicta principia fortè compellunt, an non eorum assertoribus silentij pondus meritò imponendum erit?

Rom. 5.
Rom. 8.

Mors corporis est pœna sensibilis peccati.

SATISFIT MOTIVO PRAEDICTORUM *Theologorum, perstringiturque censura parùm sobria cuiusdam moderni de B. August.*

CAPVT XXI.

Propter id quod in propria potestate non est, potest aliquis dignus esse vituperio.

1 FAlsum ergò est neminem vituperatione dignum esse propter id quod in sua propria potestate non est, vel non fuit, quia si vitium peccati originalis vituperatione dignum est, vt ex supradictis iam constat; paruulus vt illo vitio infectus & vitiatus, in cuius numquam propria potestate fuit non peccasse in Adam, & propterea non fuisse infestum illo vitio, vituperio dignus est. Ingenuè tamen fatendum est, si vitium originalis peccati prorsus naturale fuisset, siue ex necessitate naturæ, nullo modo à voluntate dependens (per quam paruulus peccaret, & consequenter, nec à potestate, cum potestas nihil aliud sit, teste Augustino de Spiritu & litera capite 30. *quàm voluntati adiacens facultas faciendi*) nec illud fore vitium, aut vituperatione dignum, nec vllum consequenter vituperium propter originale, paruulo deberi, *sed quia per vnius voluntatem malam, omnes in eo peccauerunt*, vt scribitur lib. 2. de nup. & concupiscentia capite 5. *quando omnes vnus fuerunt* (quod Aristoteles ac cæteri gentiles Philosophi ignorauerunt, qui putauerunt neminè vituperari deberi propter id quod in eius propria potestate non fuisset: sicut similiter putarunt nemini in culpam aliquid esse imputandum, quod in eius propria potestate non esset, siue quod vitare propria potestate non posset) mirum non est, si omnes infantes, quia cum vitio peccati quod in Adam commiserunt nascuntur, vituperio digni ab Augustini discipulis censentur.

Quomodo peccatū orig. sit voluntarium.

Ad quam solutionem ipse Augustinus semper recurrit, quoties à Pelagianis cogitur ad declarandum quomodo originale, quod nec voluntarium Adæ posteris, nec in eorum potestate esse videatur, peccatum esse possit: vt patet ex libro primo retract. cap. 13. *Et illud,* inquit, *quod in paruulis dicitur originale peccatum, cum adhuc non vtantur libero arbitrio voluntatis, non absurdè vocatur etiam voluntarium, quod expri-mi hominis mala voluntate contractum, factum est quodammodò hæreditarium.* & capite 15. eiusdem libri. *Quod dixi nusquam scilicet nisi in voluntate esse peccatum;* *possunt*, inquit, *Pelagiani pro se dictum putare, propter paruulos, quos ideo negant habere peccatum, quod eis in baptismate remittatur; quia nondùm arbitrio voluntatis vtuntur. Quasi verò peccatum, quod eos ex Adam dicimus originaliter trahere; id est, reatu eius implicatos, & ob hoc pœna obnoxios detineri, vsquam esse potuerit nisi in voluntate, qua voluntate commissum est, quando diuini præcepti facta est transgreßio,* & infrà in eodem capite: *Cur igitur, inquiunt, peccatum dicitur paruulorum, quorum voluntatem non tenetis ream? Respondetur, non eos proprietate voluntatis, sed origine reos teneri. Omnis enim homo terrenus, quid est origine nisi Adā? Porrò autem Adam habebat vtique voluntatem: qua voluntate cum peccasset, peccatum per eum intrauit in mundum.* A & li. 3. cont. Iul. c. 18. eidē Iul. obiicienti Deū probari iniustum, si impossibile aliquid iuberet, Respondet, *Quid de Isaac dicturus es, cui quidquam nec impossibile est imperatum; & tamen perditionis animæ suæ pœnâ ferire tur, si octauo die non circoncideretur? An verò, nec sic tandem respicis illud primitùs in paradiso datum, possibile ac facile fuisse præceptum; quo contempto atque violato, omnes ex vno homine, tanquàm in massa originis, commune illud habere peccatum; & hinc esse iugum graue super filios Adæ, &c.* Et libro primo retract. capite 15. *Et iterùm, inquit, in eo quod dictum est, peccati reum teneri quemquam, quia non fecit, quod facere non potuit summæ iniquitatis & B insaniæ est: Cur ergo; inquiunt, paruuli tenentur rei? Respondetur, quia ex eius origine tenentur, qui non fecit, quod facere potuit, diuinum scilicet seruare mandatum.* & iterùm, ibidem, *Quod autem dixi, illæ animæ quidquid faciunt, si natura non voluntate faciunt, id est si libero ad faciendum & ad non faciendum motu animi carent; si denique his abstinendi ab opere suo potestas nulla conceditur, peccato earum teneri non possumus: propterea non perturbat de paruulis quæstio, quia ex illius origine rei tenentur, qui voluntate peccauit, quando libero ad faciendum & non faciendum motu animi non carebat, eique ab opere malo abstinendi summa potestas erat.* C Supradictum ergo principium illorum Theologorum, paruulum scilicet vituperari, & consequenter puniri sensibili pœnâ non posse, propter id quod in sua propria potestate non est, hoc est propter peccatum primi parentis; quamuis in gymnasio Aristotelico inter gentiles peripateticos magnam vim habere iudicaretur; lectori tamen determinandum relinquo, an in Schola Augustini perpetuo silentio supprimeretur? ne fortè aliàs peccatum originis eiusque pœnas & damnationem per illud euacuari conuinceretur, & sic nullam necessitatem vt Christiani fierent homines habere probaretur, vt bene infert Augustinus in libro de natur. & gra. cap. 1.

Cuiusdam scriptoris moderni iniusta de Augustino censura taxatur.

D 3 Quæ omnia maturè animaduertere debuisset quidam modernus, qui per illud Aristotelicum principium in foueam videat ne fortè ipse potiùs ceciderit, in quam beatissimū Magistrum incidisse, in quadam sua disputatione, significat; vbi nō dubitat ex quibusdam verbis eius non rectè intellectis, vt domino donante alibi ostendemus, asserere eos, qui doctrinam Augustini de peccato originali defenderent, cogi incidere in errorem Pelagij de euacuatione eiusdem peccati originalis. Igitur Augustinus vt Pelagium suis disputationibus caperet, in eiusdem Pelagii retia ipse incautus E venator incidit. O quàm horrendum & nulla ratione ferendum inter Catholicos cōuitium, in sapientissimum Ecclesiæ Magistrum iactatum! An potiùs in ipsam Ecclesiam, quæ beatissimum Augustinum per tot sæcula contra Pelagianos peccatum originale & gratiā Christi negantes, Magistrum mirabilissimum cœlitùs ei ad eam defendendam largitum, attonita suspicit? An fortè in vtrumque? Quod si ita; an sancta Ecclesia, Christi sponsa, si de hoc admoneatur; suam & sui sapientissimi Magistri iniuriam patietur? Nonne licentia obloquendi cuiuscumque scriptoris, aduersus doctrinā beatissimi Augustini contra Pelagianos & Semipelagianos, à Sede Apostolica toties approbatam, atque à calumniis aduersariorum de-

fensam multò vigilantius nunc post tot approbationes compescenda erit, quàm quando illi Sancti Prosper & Hilarius pro defensione eiusdem doctrinæ ad Cælestinum Sanctissimũ & doctissimum Pontificem recurrerunt, qui reprehensoribus doctrinæ Augustini, vt notauit Prosper maleuolentiæ libertatem ademit? quique de eodem Augustino affirmat, ipsum nunquam fuisse saltem sinistræ suspicionis rumore aspersum benèque de eo in commune omnes sensisse; vt potè, qui vbique cunctis & amori & honori fuerit. In eadem ergò sancta Ecclesia, cui nunc non dissimilis Zeli ac eruditionis Pontifex Vrbanus huius nominis octauus per Dei gratiam præsidet, illa sinistræ suspicionis nota Augustino temerè aspersa, ab eo depellatur; illi, qui cunctis honori fuit, quique Ecclesiam ab Apostolis plantatam, tam mirabili suprà omnes alios Doctores, doctrinarum affluentia rigauit, tantus honor tribuantur, vt animositati Philosophicæ liberum non sit doctrinam eius, maximè eam quæ à Sede Apostolica contra hæreticos in iudicio firmata est, præcipiti censurarum, aut impugnationum arietatione impetere. Quantum enim excellentiæ prædictæ doctrinæ detrahi mereretur; tantum Apostolici iudicii firmitati derogari fortè videretur.

IMPVGNATVR SENTENTIA DE beatitudine naturali paruulorum: examinaturque an Pelagiani solam naturalem beatitudinem paruulis promittebant, vt quidam modernus sentit.

CAPVT XXII.

1 AD misericordes & liberales illos Theologos, qui à paruulis illis non solum omnem dolorem tam externum quam internum excludunt, sed eis insuper beatitudinem naturalem tribuunt, nunc perueniamus: primò admonentes, eos videri satis consequenter ad sua, & aliorum Scholasticorum principia loqui: quia qui nulla molestia afficiuntur in anima vel corpore; vel sunt prorsùs stupidi (quod tamen de paruulis illis nullus, ni fallor, hactenus dixit, aut dicere probabiliter potuit) vel verè habẽt quidquid naturaliter exoptant, vel quod necessarium est ad vitam naturalem corporis, & animæ fœliciter peragendam, sine quo illos nulli dolori obnoxios esse impossibile videtur: sed quicquid sit de hoc; breuiter iisdem Theologis opponimus, eorum sententiam ex supradictis iam prostratam manere. Cum enim beatitudo secundum sanctissimum Magistrum libro sexto de ciuit. capite primo, *sit plenitudo omnium rerum exoptandarum*: ridiculè asseritur paruulos sine baptismo morientes, qui non solum interna & sempiterna tristitia ob omissionem regni cœlorum, sed & igne gehennæ in perpetuum cruciabuntur, vt in superioribus ex sacra scriptura & Augustino ostendimus, futuros beatos, beatitudine naturali. Beatitudo enim naturalis, vt perfecta atque plena in suo genere sit, plenitudinem requirit omnium rerum, quæ naturaliter ab homine exoptari possunt.

A 2 Vt autem intelligantur non omnia, sed aliqua ex eis, quæ homines naturaliter exoptãt; recolendum est ex beato Augustino libro decimo nono Ciuitate capite primo. *quatuor esse quædam iuxta Varonem, quæ homines sine magistro, sine vllo doctrinæ adminiculo, sine industria vel arte viuendi, quæ virtus dicitur, & procul dubio discitur, velut naturaliter appetunt; aut voluptatem, qua delectabiliter mouetur corporis sensus, aut quietem, qua fit vt nullam molestiam quisque corporis patiatur; aut vtramque, quam tamen vno nomine voluptatis Epicurus appellat, aut vniuersaliter prima naturæ, in quibus & hæc sunt, & alia, vel in corpore vt membrorum integritas, &* B *salus atque incolumitas eius, vel in animo, vt sunt ea, quæ vel parua vel magna in hominum reperiũtur ingenijs.* Si igitur homo naturaliter expetit salutem incolumitatem corporis, quietemque, qua fit, vt nullam molestiam in corpore patiatur, quomodo asseritur paruulus non baptizatus (qui secunda morte gehennæ post iudicium moritur, quæ animam nolentem tenet in corpore, quod æternis doloribus subiacebit) beatus beatitudine naturali, quæ sine quiete ab omni molestia, & sine incolumitate corporis stare non potest?

Quatuor sunt quæ homines naturaliter appetunt.

3 Præterea, si omnes naturaliter exoptant beatitudinem, & hic appetitus eis inamissibiliter C inest (vt latè in superioribus probauimus) quam beatitudinem consequi non possunt, quamdiù eò non peruenerint (vt habetur lib. 14. ciuit. capite 25. (*vbi mori, falli, offendi omninò non possunt, eisque sit certum ita semper futurum,* hoc est, quamdiù bono incommutabili quod Deus est, *sine vlla molestia non perfruantur, & in eo se in æternum esse mansuros, nec vlla dubitatione cunctentur, nec vllo errore fallantur*, vt rectè Augustinus libro 11. ciuit. capite 13. quomodo infantes sine baptismo morientes beatos futuros beatitudine naturali esse, affirmatur, cum se in Inferno, quò secundum Concilium Florentinum post mortem descendunt, om- D ni beatitudine priuatos videant, cumque in iudicio ex ore iudicis audituri sint, se numquam habituros omni molestia carentem societatem Angelorum, ac hominum beatorum in participatione summi Dei, quæ sola satiat appetitum illum, quem naturaliter habent, vt scribitur libro duodecimo de ciuitate capite 10.

Naturalis paruulorum post mortem beatitudo impugnatur.

4 In illis ergo paruulis naturaliter sequetur summa tristitia, quando videbunt suum naturale desiderium omninò frustratum. Nisi quis velit fingere, illas creaturas rationales, Dei imagines, futuras naturaliter post mortem sine E mente, ac si naturaliter belluinas, aut propter peccatum perdere naturalia (quod de adultis hominibus damnatis, in quibus sunt peccata grauiora, imò & de ipsis dæmonibus, Theologi isti dicere detrectant) aut tandem habituras mentem siue stultam siue sopitam, quod etiam prædicti Theologi non admittunt. Ergò cum sempiterna illa tristitia nulla comparabilis erit naturalis beatitudo.

Naturale desiderum beatitudinis frustratum in eiusmodi paruulis causabit nõ mediocrem tristitiam.

5 Et quidem ipsi gentiles Philosophi qui solam beatitudinem naturalem agnouerunt, sentiebant, eâ neminem beatum esse posse, nisi habendo quod velit, & nihil patiendo quod nolit, vt notauit Augustinus lib. 13. Trinit. c. 7. Lectori igitur iudicandum relinquo, an hæc ratio de puerorum illorum tristitia ob amissio-

Nullus est beatus qui non habet quod vult, & nil patitur quod nõ vult.

nem beatitudinis, quam naturaliter amant, sit A inuictissima ad conuincendos huius naturalis beatitudinis fabricatores, absurditatis. Vnde in hac re diutius immorandum non est. Sed vlterius indagandum, an prædicta absurditas (si eam esse absurditatem satis iam constat) adeo absona sit, vt peruersissimos Pelagianos adiuuet, qui beatitudinem paruulis non baptizatis promittere videbâtur, illa celebri ipsorum definitione, quam refert B. August. Epist. 106. & de gest. Pelagij c. 35. infantes, etiam si non baptizentur, habere vitam æternam.

Cuiusdam moderni opinio de beatitudine naturali proponitur. 6 Quidam ex iunioribus Theologis qui ab istis Scholasticis in hac beatitudine naturali dissentit, vt eam oppugnet, eiusque fortè defen- B sores captos contra hæresim Pelagianam reddat, affirmat Pelagianos eam solam promisisse paruulis non baptizatis; & ita numquam eis promisisse beatitudinem supernaturalem, aut vitam illam æternam, quæ est in clara Dei visione. Quod probat ex August. lib. 5. cont. Iulian. cap. 8. (Alias 11.) vbi eodem August. teste *Pelagiani alienabant paruulos non baptizatos à vita Dei, cum eos alienarent à regno Dei. Quid est autem vita Dei, nisi visio Dei? sed neque ipsum regnum Cœlorum in Scripturis aliud significat nisi fœlicitatem æternam, quæ in Dei visione consistit; iuxta illud, Angeli eorum in Cœlis semper vident faciem Patris mei, qui in Cœlis est;* (Matth. 18.) *& illud, scimus, quia cum apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum secuti est, & illud.* (1. Ioan. 3.) *Hæc est autem vita æterna vt cognoscant te solum Deum verum.* C *Itaque*, inquit iste author, *Pelagiani non vitam æternam simpliciter.* Sed vt August. loquitur in lib. de hæres. ad Quoduult deum ca. 88. *quandam suam vitam æternam infantibus non baptizatis promittebant.* Quæ sententia prædicti moderni si vera esset, apertè, Augustino teste, sequeretur hanc illorum Theologorum de beatitudine naturali sententiã, esse hæresim damnatam, ab omnibus Christianis anathematizandam; quia propositio illa, *Infantes etiam si non baptizentur habere vitam æternam*, in sensu Pelagianorum est ab Ecclesia damnata & ab omnibus anathematizanda, vt testatur August. Epist. 106. & de gest. Pelag. vbi suprà.

7 Alia tamen via probat prædictus modernus illam Scholasticorum opinionem de beatitudine naturali esse, vt ipse loquitur, *ipsammet hæresim Pelagianam. Quia si prædicti*, inquit, *paruuli futuri sunt beati, beatitudine naturali, sequitur eos debere baptizari, vt adoptionem diuinam adepti, admittantur ad regnum cœlorum, non autem quia periculum sit, ne damnentur & pereant. Nihil enim eis adest mali præter carentiam visionis Dei, & nihil eisdem boni deest, nisi visio Dei, hoc est possessio regni cœlestis. Atqui hæc ipsa*, inquit, *est hæresis Pelagiana, nam vt Sanctus Augustinus testatur lib. I. de origine animæ cap. 9. non timebant Pelagiani paruulis damnationem si non baptizarentur, sed à regno exclusionem, vbi damnationem*, inquit, *non intelligis Augustinus exclusionem à regno, sed aliquid aliud, nam si exclusio*, inquit, *esset damnatio, qui exclusionem timebant non baptizatis, damnationem quoque eisdem pariter timuissent.*

OSTENDITVR CLARE CONTRA iam citatem sententiam, ex Augustino, Pelagianos ab initio prædictis paruulis promisisse beatitudinem supernaturalem, & à præfato moderno, non sufficienter probari assertores beatitudinis naturalis paruulorum, introducere Pelagianismum.

CAPVT XXIII.

1 Sed quidquid sit de hac opinione istorum Theologorum de naturali beatitudine paruulorum; an ad hæresim Pelagianam pertineat, quod statim discutiemus: primo probatur falsum esse, Pelagianos numquam promisisse beatitudinem supernaturalem, aut vitam æternam, quæ in Dei visione consistit, paruulis non baptizatis. Augustinus enim, vt hanc Pelagianorũ hæresim refutet, (vitam scilicet æternam paruulis non baptizatis extrà regnum cœlorum dari, & Infantes qui baptizantur, baptizari vt in regnum Cœlorum intrent, non vt vitam æternam accipiant, quam siue baptizarentur siue non, accepturi fuissent) laboriosissimè probat ex Scripturis Sanctis Serm. 14. de verbis Apostoli vitam æternam solùm dari eis, qui in regno cœlorum futuri sunt, imò regnum Cœlorum esse ipsam vitam æternam. Ergo si Pelagiani per vitam æternam intelligebant, solam beatitudinem naturalem, vt iste author vult, friuolè eos Augustinus, ex Scripturis refellere contendit, quia Scripturæ omnes, quas ipse adducit de sola vita supernaturali, quæ in visione Dei consistit, non de naturali loquuntur. Vndè Pelagiani tribuẽtes paruulis illis solam vitam naturalem, siue naturalem tantùm beatitudinem, in qua Dei clara visio minimè D includitur, Augustino facilè respondere possent, se nihil contra Scripturas docere, quæ solis baptizatis vitam æternam promittunt, quia Scripturæ loquuntur de illa vita supernaturali in qua Deus facie ad faciem videtur, quam ipsi paruulis non promittebant, atque adeò Augustino non mendaciter opponere possent, ipsum in sua illa disputatione veluti nugari, quod admittere, verè esset nugari.

Pelagiani ab initio promittebant supernaturalem beatitudinem extra regnum cœlorum pueris sine baptismo decedentibus.

2 Confirmatur. Nam Pelagiani illam vitam æternam paruulis illis promittebant, ad quam possidendam baptizari, ac consequenter in Christum credere, fierique membrum eius, requiritur: Augustinus enim eis in illo sermone obijciebat, ad vitam, quam paruulis pro- E mittebant, sine istis peruenire non posse, & per ista peruenire posse, ergo probè nouerat illos intelligere per vitam illam æternam, solam vitam supernaturalem, seu claram Dei visionem. Infantes enim baptizantur, ac Christiani fiunt, non vt ad aliquem Paradisum terrestrem perueniant, in quo Deum clarè non videant, in quo viuant sine omni molestia, in magno gaudio & fœlicitate naturali, sapienter intelligentes causas omnium rerum naturaliter creatarum, siue creabilium, & Deum vt authorem tantùm earum. Nullus autem hæreticus ne dum Christianus, ni fallor, somniauit fidem

Christianam institutam esse, vt ad similem beatitudinem perueniatur.

Qualis manducatio corporis Christi sit omninò necessaria ad vitam æternam adquirendã.

3 Sed vt præfati moderni argumenta solnamus, eiusque sententiam manifestiùs redarguamus, obseruandum est Pelagium eiúsque discipulos in initio suæ hæresis docuisse paruulis sine baptismo decedentibus (quia sine vllo peccato vt hæretici illi dogmatizabant nascuntur) dari extra regnum cœlorum gaudia vitæ æternæ, qua in Societate Christi ac Sanctorum beati perfruuntur; vt constat ex Pontifice Innocentio in Epistola ad Patres Concilij Mileuitani, qui ibidem affirmat contra prædictos Pelagianos vitam æternam quam paruulis illis promittebant, eis non dari, qui non manducant carnem filij hominis, nec eius sanguinem bibunt. Quo argumento contra eosdem Pelagianos, vsus est ipse Augustinus ante Innoc. lib. 1. de peccat. merit. cap. 20. vndè constat controuersiam fuisse inter Pelagianos, & istos Sanctos de vita æterna, quæ non habetur sine manducatione corporis Christi, hoc est sine participatione vnitatis corporis eius, & societate membrorum eius, quæ acquiritur per baptismum Christi, quam isti Sancti, (vt colligitur ex Augustino lib. 21. ciuit. capite 25. & tract. 26. in Ioann. & ex Innocentio vbi suprà) intelligunt per illam manducationem omninò necessariam ad vitam æternam habendam, quam manducationem siue incorporationem, nemo vnquam iudicauit necessariam ad habendam vitam naturalem æternam extrà regnum Cœlorum. Contra hunc igitur Pelagianorum sensum de vita æterna extra regnum cœlorũ, Augustini locis à nobis proximè citatis, militant argumenta, quibus Pelagiani conuicti, & à primo illo sensu depulsi, prædicare cœperunt dari paruulis beatitudinem non supernaturalem, sed naturalem.

Tandem Pelagiani naturalem tantum beatitudinem extra regnum cœlorum infantibus dandam fore docebant.

4 Quæ omnia manifestissimè ex August. probantur illis verbis quæ habet de prædestinatione Sanctorum capite 13. *Hoc si audirent Pelagiani, non iam laborarent, negando originale peccatum, quærere paruulis extrà regnum Dei: nescio cuius suæ felicitatis locum; maximè quando conuincuntur non eos habere posse vitam æternam, qui non manducauerunt carnem, nec biberunt sanguinem Christi.* Ecce quam clarè docet Pelagianos conuictos de falsitate dogmatis, quo paruulis promittebant beatitudinem, quæ non habetur sine manducatione carnis Christi, hoc est beatitudinem supernaturalem, extrà regnum Cœlorum; recurrere ad beatitudinem naturalem, quam eisdem paruulis tandem tribuebant, quam Augustinus significat per illa verba *nescio cuius suæ felicitatis locum.*

Supradicti moderni fundamenta, insufficientia esse declarantur.

5 Vndè ad ea quæ prædictum Theologum mouebant, dicendum, ipsum, vt videtur, non rectè referre textum aut sensum August. libro sexto contra Iulianum cap. 8. aliàs vndecimo. Non enim testatur ibidem Augustinus Pelagianos alienasse paruulos non baptizatos à vita Dei, quia eos alienabant à regno Dei, talem enim illationem ibi non habet; verba enim eius ibi hæc sunt. *Verùm vos quoque qui eos velut liberos ab omni damnatione esse contenditis, cogitare non vultis, quâ illos domnatione puniatis, alienando à vita Dei, & à regno Dei, tot imagines Dei* Non ergo ibi infert contra Pelagianos, ipsos alienasse paruulos à vita Dei, cum eos, alienarent à regno Dei, vt iste Author scribit. Hoc enim Augustino necesse non fuit, cum ipsi Pelagiani apertè tunc id admitterent, vt patet ex illis verbis, paruulos non baptizatos alienati à vita Dei; quia cõuicti ante ab eodem Magistro, suam sententiam de beatitudine supernaturali extra regnum Cœlorum illis paruulis danda, mutauerant. Vndè admittimus per regnũ cœlorum in Scripturis significari fœlicitatem æternam, quæ in Dei visione consistit (vt August. efficatiùs quam iste modernus probat in illo serm. 14.) & idcirco Pelagianos fuisse absurdissimos, qui paruulis illam fœlicitatem ab initio promittebant cum ijsdem regnum Cœlorum negarent. Per quod potius ex Augustino contrarium huius, quod iste author de beatitudine colligit, inferimus, nunquam enim August. ad conuincendos Pelagianos eis obijceret ex scripturis, vitam æternam, quam paruulis promittebant non dari, neque à Deo promitti in prædictis scripturis, nisi baptizatis & Christi membris, si Pelagiani de beatitudine tantũ naturali loquerentur, aut per vitam æternam, illam solam naturalem fœlicitatem, quàm pòst prædicare cœperunt, tunc intelligerent. Scripturæ enim illæ de ista naturali fœlicitate, à Pelagianis conficta minimè loquuntur. Concedimus igitur Pelagianos, non ab initio suæ hæresis, sed postquàm ab Augustino conuicti ex Scripturis fuerunt, non promisisse paruulis vitam æternam simpliciter, sed æternam & beatam quandam vitam suam, vt Augustinus loquitur in lib. de hæres. vbi suprà.

6 Ad authoritatem illam Augustini ex lib. 1. de origine animæ cap. 9. quæ prædictus author probare contendit, asserentes beatitudinem naturalem paruulorum sine baptismo morientium, incidere in hæresim Pelagianam, dicendum ipsum quoque ibi non videri rectè citasse prædicta Augustini verba, quia fortè vt efficacius, contrà alios modernos concluderet, addere videtur Augustini verbis aliqua sua, quâ additione sublata intentum suum ex Augustini verbis, ibi nequaquàm probare potest: Sic enim argumentatur contra prædictos modernos. *Nam vt Sanctus Augustinus testatur,* inquit, *in lib. de origine animæ cap. 9. non timebant Pelagiani paruulis damnationem, si non baptizarentur, sed à regno exclusionem, vbi,* inquit, *per damnationem, non intelligit Augustinus exclusionem à regno, sed aliquid aliud; nam si exclusio,* inquit, *esset damnatio; qui exclusionem timebant non baptizatis, damnationem quoque eisdem pariter timuissent.* Detrahantur Augustini testimonio illa verba, *sed à regno exclusionem*, & quomodo, quæso, prædictus modernus suum intentum contra illos alios modernos ex Augustino ibi concludet? Verba igitur Augustini in illo cap. 9. ab hoc authore citato sunt: *Veeùm hæc vt volet quisque accipiat, dum tamen de baptismo non præscribatur saluatoris præcepto, huius latronis exemplo: & non baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem regnumque Cœlorum, quietis vel fœlicitatis cuiuslibet, atque vbilibet quasi medium locum. Hoc enim eis hæresis Pelagiana promisit; quæ nec damnationem metuit paruulis, quos nullum putat habere originale peccatum, nec sperat eis regnum Cœlorum, si non perueniat ad baptismatis sacramentum.* Manifestum est ergo in eo Augustini testimonio non haberi illa verba, *à regno exclusionem*, in quibus

est

eſt vis argumenti illius authoris, ad probandū ſecundum mentem Auguſtini, damnationem eſſe aliud diſtinctum ab excluſione, vt quaſi ex verbis Auguſtini concludat contra alios Theologos, qui nihil pœnale in pueris illis præter excluſionem admittunt, eos, nullam in eis admittere damnationem, ac ſic cum Pelagianis prorsùs conuenire.

7. Si quis reſpondeat hunc authorem non intendiſſe ibi Auguſtini teſtimonium ſecundum verba ſed ſecundùm ſenſum, citare; In Auguſtini autem ibi ſententia includitur ſecundum ſenſum illa huius authoris ſententia; Auguſt. enim affirmat Pelagianam hæreſim promiſiſſe illis paruulis medium locum alicuius fœlicitatis inter damnationem & regnum Cœlorum, quia eis, inquit, non metuit damnationem, quos nullum originale peccatum putat habere, nec eis ſperat regnum Cœlorum, cum non perueniant ad baptiſmum. An non autem de eis, qui non metuunt paruulis damnationem, nec eis ſperant regnum Cœlorum, (quod de Pelagianis Auguſtinus ibidem affirmat) verè dici poſſet, eos paruulis non timere damnationem; ſed à regno excluſionem, quod iſte author Auguſtinum de Pelagianis ſcripſiſſe ibi teſtatur? Sed obijci contra hoc poſſit, nec ſic etiam verè defendi, hunc authorem citaſſe Auguſtini ſententiam ſecundùm ſenſum. Quamquam enim Auguſtinus de Pelagianis affirmaret (vt verè affirmare poſſet) eos non ſperaſſe dæmonibus regnum Cœlorum; non rectè inde colligeretur, ipſum de Pelagianis dicere, eos timuiſſe dæmonibus excluſionem à regno Cœlorum: ergo ſimiliter, quamuis Auguſtinus dixerit Pelagianos non ſperaſſe paruulis non baptizatis regnum Cœlorum, non rectè inde colligitur, ipſum de iiſdem Pelagianis dixiſſe, eos timuiſſe paruulis illis excluſionem à regno Cœlorum. Tam enim malè affecti ac peruerſi eſſe poſſent, vt quamuis paruulis ſi non baptizarentur, non ſperaſſent regnum Cœlorum, non eis timuiſſent excluſionem: vnde ſufficienter conſtat, ex primo non inferri neceſſariò ſecundum. Non tamen negamus Pelagianos timuiſſe paruulis excluſionem à regno Cœlorum ſi non baptizarentur; cum ideò eos baptizandos eſſe docuerint, ne excluderentur. Vnde verum eſſe fatemur Pelagianos non timuiſſe paruulus damnationem vt Auguſt. ibidem teſtatur, & timuiſſe eis excluſionem: ſed Auguſtinum, hoc vltimum in illis verbis non dixiſſe, contendimus.

8. Eſto tamen, ipſum vtrumque ibi dixiſſe ingenuè admitteremus; ille author adhuc ſuum intentum contra modernos beatitudinis naturalis defenſores, inde minimè concluderet, quia moderni illi reſpondere ei poſſent, Auguſtinum ibi aſſignaſſe rationem cur Pelagiani non timuiſſent paruulis illis damnationem, quia ſcilicet nullum putant eos habere peccatum: vnde conuincuntur paruulis illis promittere medium locum, inter damnationem & regnum, cum excluſio à regno, ſecundùm ſenſum Pelagianorum, in eis rationem damnationis habere non poſſit; non enim excluſio illa paruulis infertur ſecundum Pelagianos propter peccatum, quo ſecundum eorumdem dogma carent, & ſine quo damnatio iuſta eſſe non poſſet, ſed excluſi ideò ſecundum ipſos manent, quia Dominus ſtatuit regnum Cœlorum, non niſi baptizatis poſſe conferri, teſte Celeſtio apud Auguſtinum in libro de peccat. orig. capite ſexto. At vero (vt dicere præ ſe poſſent moderni illi) quicumque prædicant paruulos non baptizatos, etiam beatos, beatitudine naturali, eſſe excluſos à regno propter originale, quod habent: iſtos minimè conuinci, promittere paruulis illis locum medium inter aliquam ſaltem damnationem & regnum, cum ipſa excluſio ſit eis damnatio, quia ea eis infertur propter peccatum.

DISPVTATVR FVSE AN SENtentia de beatitudine naturali paruulorum aduerſetur fortè Euangelio, & vtrum vehementi ſuſpicione Pelagianiſmi forſan laborare videatur?

CAPVT XXIV.

1. Alijs igitur medijs magis vrgentibus illa ſententia de fœlicitate naturali paruulorum à nobis improbanda erit. Ex medijs ergo quæ hîc ſe nobis offerre poſſent ad probandam prædictam ſententiam eſſe forſan in primis Euangelio contrariam, illud beati Auguſtini ſolidiſſimum videtur, quo vtitur ſerm. 14. de verbis Apoſtoli, vt conuincat paruulos illos non ſolùm non habere vitam æternam extra regnū Cœlorum, ſed & ſempiternam damnationem habituros eſſe, quorum vtrumque prædicti Pelagiani negabant. Quia vniuerſi exercitus viuorum ac mortuorum, erunt ſecundùm Euangelium diſtributi in iudicio vniuerſali, in duas claſſes dexteræ & ſiniſtræ: & omnes qui futuri ſunt in dextera, ibunt in regnum Cœlorum, omnes autem qui in ſiniſtra erunt, ibunt ſecundum Euangelium in ignem æternum, nullus ergo medius locus relinquitur ſecundùm Euangelium inter ignem æternum & cœlum, in quo prædicti paruuli poſſent frui beatitudine naturali. *Nullus*, inquit Auguſtinus ca. 3. *relictus eſt medius locus vbi ponere queas infantes. De viuis & mortuis iudicabitur, alij erunt ad dexteram, alij ad ſiniſtram, non noui aliud. Qui inducis medium, recede de medio: non te offendat, qui dexteram quærit, & te ipſum admonet; Recede de medio, ſed noli in ſiniſtram. Si ergo dextra erit & ſiniſtra & nullum aliū locum in Euangelio nouimus: ecce in dextera regnum Cœlorum eſt, percipite*, inquit, *regnum. Qui ibi non eſt, in ſiniſtra eſt. Quid erit in ſiniſtra? Ite in ignem æternum. In dextra, ad regnum, vtique æternum, in ſiniſtra in ignem æternum. Qui non in dextra, procul dubio in ſiniſtra, ergo qui non in regno, procul dubio in ignem æternum.*

Naturalis infantium beatitudo videtur forte parum conformis Euangelio.

Beatitudinis naturali obſtat expreſſè S Auguſt. vbi ſuprà.

Nullus poſt iudicium futurus eſt medius locus creaturæ rationalis inter ignem & regnum Cœlorum.

2. Vel ergo, iuxta hanc beati Auguſtini inſuperabilem fortè complexionem, infantes illi qui reaſſūptis corporibus dicūtur futuri beati, beatitudine naturali erūt beati nuſquam, quod aſſerere eſſet non ſolùm abſurdum, ſed & ridiculum, vel erunt beati illâ tantùm naturali beatitudine, in cœlum admiſſi ſine baptiſmo, quod dicere ipſi Pelagiani contra expreſſum Chriſti teſtimonium non audebant, vel erunt beati beatitudine naturali in ſempiternis flammis exiſtentes; quod admittere, beatitudinis naturalis fabricatores, chimericum eſſe viderunt,

qui propterea paradisum terrestem illis ædificauerunt, sed fortè contra Euangelium Christi, quod nullum medium locum pro damnatis agnoscit in descriptione vniuersalis iudicij viuorum & mortuorum: vt manifestè illa Augustini ratiocinatio conuincere videtur, quæ semper inuicta fortè manebit, quantumcumque quispiam illam illudere ac vincere suis argumentis conabitur. Cuiuscumque enim parùm solidis syllogismis quibus se Augustinum vincere putaret, ipse iam responsum præparauit, Epist. 174. vbi scribit, *Facile est vt quisque Augustinum vincat, videris vtrum, veritate an clamore?*

Occurritur cuidam responsioni.

3. Dicetur, hanc sententiam de beatitudine naturali paruulorum, saltem non pati suspicionem Pelagianismi; quia non negat prædictos paruulos esse in damnatione, cum omnes esse exclusos à regno propter peccatum affirmet: vndè conuinci non potest quærere illis locum medium alicuius fœlicitatis, aut quietis inter damnationem regnumq; Cœlorum, quod in Pelagianis Augustinus semper tamquam Pelagianismum improbabat. Quasi ista sententia improbanda non esset, licet inuidiâ Pelagianæ hæresis non laboraret; si aliundè Euangelio contrariaretur, vt contrariari ex supradictis fortè colligitur, vel quasi in Pelagianismum incidere non posset, nisi negasset paruulos habere damnationem; Quid si apertè negasset eos habere originale? Nonnè apertè Pelagianismi conuinceretur? Si igitur prædicando eos futuros beatos, & ab omni pœna sensibili immunes, à gehenna eos liberat, nônnè & ab originali eos consequenter liberare fortè conuincitur, (vt doctissimus ille modernus sæpè suprà memoratus clarè fatetur) imò & à damnatione? quia si paruuli illi probantur non habere originale, non esse in patria, quod solum, si beati sunt, pœnale, secundum Theologos modernos habent, nihil habent de ratione damnationis, quod non haberent si in puris naturalibus morerentur. In quo statu, non esse in patria, non fuisset in eis damnatio.

4. Sed sequestratis pàrumper prædictis principijs, indagatur an hæc sententia de beatitudine naturali paruulorum, directè aduersetur eorum damnationi æternæ. Indagandum est igitur an non ille qui liberat paruulos illos ab igne sempiterno, quantumuis asserat exclusos à regno propter peccatum, liberare eos fortè videatur à damnatione de qua Scripturæ loquuntur, de quaque inter Augustinum & Pelagianos quæstio versabatur.

Pœna quam vocant damni est omnibus communis grauis, & molestissima.

5. Quod vt distinctius percipiatur, supponendum est exclusionem à regno, seu alienationem à vita Dei, esse quandam damnationem, seu pœnam omnibus damnatis communem & molestissimam, quia si sola esset, vt notat August. in Enchirid. cap. 112. *tam grandis est pœna, vt ei*, inquit, *nulla possint tormenta, quæ nouimus, comparari, si illa sit æterna, ista sint quamlibet multis sæculis longa.* Nimirum rectè: quia quamuis sola illâ alienatio directè in pœnam infligeretur, ex ea inseparapiliter, tanquam eius effectus, summa tristitia in punito sequeretur, quia à te quam naturaliter amaret separaretur. Propter quod August. Pelagianos vrgebat ad fatendum in paruulis sine baptismo morientibus aliquam damnationem, quia tandem in eis admittebant hanc à vita Dei alienationem, quamuis eam esse damnationem negabant.

6. Non ergo negamus hanc alienationem seu exclusionem esse damnationem, sed eam non esse vltimam aut alicuius totam damnationem, de qua Scripturæ loquuntur, ex Scripturis & August. contendimus. Damnatio enim nouissima, quâ digni sunt omnes, qui in peccato nascuntur, cuiusque debitum omnes certissimè reciperent, si per gratiam à massa perditionis aliqui non liberarentur, quamque Scripturæ, siue pronunciant, siue minantur, in illis locis, *Ex vno omnes in condemnationem, &, Per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, &, Qui non crediderit, condemnabitur*; damnatio inquam illa in Euangelio Christi describitur ac declaratur, qualis futura sit. Iudex enim ad iudicium vniuersale viuorum ac mortuorum venturus, & sententiam pronunciaturus, siue damnationis contra eos qui in libro vitæ scripti non fuerint, siue saluationis & glorificationis pro eis qui in eodem libro scripti reperientur, *duas partes facturus est* (vt Augustinus loquitur) *dextram & sinistram: sinistris dicturus, Ite in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius; dextris dicturus, Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi. Hanc regnum nominat hanc cum Diabolo damnationem. Nullus relictus est medius locus.* Quid clarius? Rom. 5. Marci 16.

7. Manifestissimum est igitur secundùm Augustinum ex verbis Christi Domini, damnationem æternam ad partem tantum sinistræ pertinere, quæ itura est in ignem æternum, ergo nullus qui non erit in sinistra, quique consequenter in ignem æternum per illam sententiã non ibit, damnatus in æternum ab illo vniuersali iudice dici potest, ergo certũ de fide cum sit paruulos illos futuros damnatos (*qui enim non crediderit, condemnabitur*) certum etiam erit, eos tunc non alibi damnatos, quàm in igne æterno, & ideò æternaliter damnatos, quia eò per sententiam iudicis (vbi torquebuntur propter peccatum, vtraque morte, primâ & secundâ dignum, quod in Adam commiserunt) mittentur.

8. Et hanc esse vltimam damnationem Scripturjs notam, & ab eis prædicatam, certissimis documentis ex ijsdem Scripturis & August. depromptis, ampliùs confirmare possumus. Ipse enim libro 20. de ciuitate capite 6. sequentia verba scribit. *Venite enim hora & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint, viuent, id est, in damnationem non venient, quæ secunda mors dicitur.* & capite 9. eiusdem libro. *Et ideo cum dies venerit, quo fiat & corporum resurrectio, non ad vitam de monumentis procedent, sed ad iudicium, ad damnationem scilicet, quæ secunda mors dicitur.* & tract. 43. in Ioan. super illa verba, *Mortem non videbit in æternum: mortem secundam, mortem æternam, mortem gehennarum, mortem damnationis cum Diabolo & Angelis eius.* & de nupt. & concup. lib. 2. cap. 27. *Nec per Moysem lex data regnum potuit mortis auferre, quæ non regnat vtique, nisi per peccatum: regnum porrò eius est, vt hominem mortalem, in secundam etiam, quæ sempiterna est, præcipitet mortem.* Hoc de mortis siue peccati regno rectè explicatur in Enchirid. ca. 26. *Hinc, post peccatum*, ait, *exul effectus, stirpem quoque suam, quam peccando, in se*

Punitio ignis æterni est vltima cuiuscũque peccatoris condemnatio & mors secunda.

tanquam in radice vitiauerat, pœnâ mortis, & damnationis obstrinxit, vt quicquid prolis ex illo & simul damnata, per quam peccauerat coniuge, per carnalem concupiscentiam, in qua inobedientiæ pœna similis retributa est, nasceretur, traheret originale peccatum, quo traheretur per dolores erroresque diuersos, ad illud extremum cum desertoribus Angelis, vitiatoribus, & possessoribus, & consortibus suis, sine fine supplicium. A

9 Vnde rectè August. notat lib. 13. Trin. cap. 15. diabolum inuigilare semper vt redemptos secum trahat ad secundam mortem. *In hac*, inquit, *redemptione tanquam precium pro nobis datus est sanguis Christi, quo accepto diabolus non ditatus est, sed ligatus, vt nos ab eius nexibus solueremur, nec quemquam secum eorum, quos Christus ab omni debito liberos indebitè fuso suo sanguine redemisset peccatorum retibus inuolutum traheret ad secundæ, ac sempiternæ mortis exitium.* Lege cap. 13. lib. de bon. perseu. vndè apertè colligitur damnationem æternam esse mortem secundam. B

Quicunque post iudicium fuerit liber ab igne gehennali, ab omni damnatione æterna liber futurus videtur.

10 Si ergo ex prædictis clarè constat damnationem æternam, de qua Scripturæ loquuntur, esse ignem æternum, seu mortem secundam, quæ ab eisdem Scripturis definitur esse stagnũ ignis, vt habetur c. 20. & 21. Apoc. in quod mittentur omnes qui in libro vitæ scripti non reperientur, vt eadem Scriptura ibidem testatur: An non apertè fortè sequetur eos qui ab igne æterno immunes prædicantur, à damnatione æterna, quam Scripturæ prædicant, quæ est nouissima damnatorum mors, ac malorum finis, consequenter esse liberos, quantumuis dicantur à regno tantùm exclusi, seu à vita Dei alienati, per quod mortem omnibus damnatis communem intelligi non negamus, quia per hoc vitâ priuati, ac consequenter mortui intelliguntur, illa enim sola alienatio numquam mortem vltimam, qua omnes damnati post iudicium moriuntur, reipsâ causat, aut etiam per intellectum constituit, nisi ei addatur aut addi intelligatur cruciatus perennitas. Propter quod præclarè August. lib. 6. de Ciuit. cap. 12. definiens vltimam animæ mortem. *Summa mors animæ*, inquit, *est alienatio à vita Dei in æternitate supplicij.* Imo lib. 13. ciuit. c. 2. & lib. 19. cap. vlt. adhuc expressiùs docet mortem illam secũdam, quæ est totius hominis, & damnatio eius æterna, sine vltima eius pœna, includere alinationem à vita Dei, quæ est mors animæ, & æternum cruciatum dolorum in corpore, qui mors corporis dicitur: quia) vt rectè ipse ibidem) *nec anima ibi viuere dicenda est, quia non viuit ex Deo, seu quæ à vita Dei aliena erit, nec corpus, quod æternis doloribus subiacebit, seu in quo anima non viuendi causa est, sed dolendi.* C D

Inter illa duo nullus erit medius locus pro infantibus.

11 Si igitur supradicta principia solida sunt, iudicet attentè lector, an omnes qui prædictos paruulos prædicant futuros vel in lymbo puerorũ à damnatis adultis separatos, sine aliquo dolore, siue interno siue externo, vel in paradiso aliquo terrestri, cum pleno gaudio & beatitudine naturali, eisdem promittant medium locum inter damnationem æternam, vltimam scilicet Scripturis notam, ac Christo Domino in Euangelijs declaratam, & inter regnum cœlorum; quod Ecclesia & Augustinus in Pelagianis semper execrabantur, qui hoc dogma de beatitudine naturali illorum paruulorum, primò pepererunt, vt constat ex eodem Augustino, maximè libro de prædestinatione Sanct. capite 13. & libro primo de origin. animæ, capite 9. illis verbis. *Et non baptizatis paruulis nemo promittat inter damnationem regnumque cœlorum, quietis vel fœlicitatis cuiuslibet, atque vbilibet, quasi medium lacum. Hoc enim eis hæresis Pelagiana promisit*, & lib. 1. oper. imperf. contra Iulianum. 128. *vt si non in regno eius, certè in loco aliquo secundæ fœlicitatis, quam talibus ædificauit hæresis vestra, teneant sempiternum*, id est, æternitatem, & libro secundo eiusdem operis numero 112. *Vos respondete quid sitis, qui tot imagines Dei, sine vllius peccati merito, separatis à regno Dei; & facitis duas æternas fœlicitates, vnam quæ sit extra regnum Dei*, & libro quarto contra Iulianum capite tertio. *An fortè & istis qui exhibuerunt terrenæ patriæ Babilonicam dilectionem, & virtute ciuili non verâ, sed verisimili dæmonibus, vel humanæ gloriæ seruierunt; Fabricijs videlicet & Regulis & Fabijs & Scipionibus & Camillis cæterisq; talibus, sicut infantibus, qui sine baptismo moriuntur, prouisuri estis aliquem locum inter damnationem, regnumque cœlorum vbi non sint in miseria, sed in beatitudine sempiterna.* Et libro primo oper. imperf. contra eundem Iulianum numero 48. impugnans locum medium vbi infantes esse possent: *Ille verò*, inquit, *quem sperat iudicem rationalis creatura quæ in sanctis eius est & fidelibus, lege nobis vbi præter regnum bonis & supplicium malis, tertium locum præpararit & promiserit non regeneratis innocentibus tuis?* E

12 Videant ergo authores beatitudinis naturalis, si suprà dicta principia satis solida sunt, eamque inter se concatenationem vere habeant, quam habere videntur, an hæc sententia de beatitudine naturali paruulorum obnoxia fortè sit vehementi suspicioni pelagianismi, ex duplici capite; si videlicet directè negare fortè conuincitur paruulos ire in damnationem æternam, vltimam scilicet, Scripturis notam; & si etiam euacuare in eis forsan conuincitur Originale, negando eis eandem damnationem, vt latè in superioribus ex Augustino & Scripturis disputauimus.

CONFERTVR GRAVITAS PECCATI originalis, eiusque pœnarum cum aliorum peccatorum, eorumque pœnarum grauitate, & indagatur an damnatio æterna ei debeatur ratione sui?

CAPVT XXVI.

Peccatum orig. esse omnium peccator. minimũ, eique ratione suæ grauitatis non debei pœnam æternam, qui- dam asserunt.

1 MVltum igitur quidam Magistri alias doctissimi à sensu B. Augustini de peccato originali, deque eius pœnis abhorrere videntur, qui satis confidenter affirmant, *peccatum illud esse omnium peccatorum minimum, minusque veniali, minoremque pœnam ei deberi quàm peccato veniali, & ideò æternam pœnam ei non deberi ratione suæ grauitatis, sed ratione subiecti, scilicet hominis, qui sine gratia inuenitur, per quam solùm fit remissio pœnæ sicuti similiter peccato veniali pœna æterna aliquando debetur, non ratione sui, sed ratione*

conditionis subiecti in quo est, quando scilicet inuenitur in aliquo damnato. Esse autem omnium, peccatorum minimum inde sibi persuadent: quia minimum habet de voluntario; non enim est voluntarium voluntate principij naturæ tantùm, peccatum, autem actuale, etiam veniale, est voluntarium voluntate ipsius in quo est.

2 Nec obstat, inquiunt, quod originale non compatitur secum gratiam; priuatio enim gratiæ siue iustitiæ originalis non habet rationem culpæ, sed pœnæ, nisi in quantum ex voluntate est: vndè vbi minus est de voluntario, minus est de culpa. En quò perduxit tàm imbecille ratiocinationis motiuum authores insigniter graues, vt non dubitauerint affirmare originale esse minus veniali, & consequenter minori pœnâ dignum, & quia viderint veniali, ratione sui pœnam æternam non deberi, vt consequenter loquerentur, originali ratione sui seu suæ grauitatis, damnationem æternam negauerunt.

Prædicta opinio reijcitur. 3 Contra hanc tamen doctrinam objici potest, ex ea sequi, veniale peccatum non solùm esse maius peccatum quàm originale, & maiori pœnâ dignum, sed & posse esse, eâdem regulâ, maius peccatum quàm actuale mortale & maiori pœnâ dignum, consequens videtur esse contra totius Ecclesiæ Catholicæ sensum, ergo &c. Sequela probatur, quia in multis peccatoribus quotidiè reperiuntur peccata venialia ex plenâ deliberatione & scientiâ commissa, atque adeò plenè voluntaria, & peccata actualia mortalia non plenè certè voluntaria, quia ex ignorantia procedunt, vt istimet Theologi de ignorantia disputantes fatentur, & patet ex Augustino libro tertio de libero arbitrio capit. 18. & de natura & gratia capite 67. in quibus locis probat facta quædam per ignorantiam improbanda & corrigenda esse, quamuis non sint plenè voluntaria: quod intelligit ibi per illa verba. *Nec mirandum est quod vel ignorando non habet liberum arbitrium voluntatis ad eligendum, quid rectè faciat*; non enim ibi intelligit hominem ex ignorantia operantem carere omninò lib. arbit. aliàs non diceret factum eius improbandum esse, & misericordiâ imploratâ corrigendum, sed intelligit eatenus esse indispositum atque impeditum ad operandum plenè voluntariè, quatenus ei deest scientia, quæ si adesset, actum culpabilem impediret, & in supradictæ veritatis probationem adhibet illud Pauli: *Qui priùs blasphemus fui, persecutor, & contumeliosus, sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci.* Ergo peccata venalia plenè voluntaria verbi gratia immoderati risus, aut verbi otiosi, aut diuagationis mentalis inter orandum, erunt maiori pœnâ digna, & maiora multis flagitijs, quæ homines ex ignorãtia vincibili quotidiè perpetrare solent, imò & maiora peccatis illis blaspemiæ, contumeliarum, & persecutionis contra Ecclesiam, quæ ibi Paulus enumerat: illa enim venialia magis habent de voluntario quàm ista mortalia, atque adeò magis de ratione peccati habere conuincentur, & consequenter maiori pœnâ digna erunt: vel igitur ista doctrina improbanda est, vel hoc admittendum, quod nullus Catholicus credo dicere audebit.

Veniale peccatum maculat animam. 4 Item inconcussè tenendum est peccatum veniale maculare aliquo modo peccantē quia A ab eo anima, etiam iusti hominis emundatur & abluitur, quod fieri non posset, nisi ei aliqua immunditia adhæreret. Quam veritatem sapientissimè colligit Augustinus tractatu 56. in Ioann. ex illo Euangelij; *Qui lotus est non habet opus, nisi pedes lauare, sed est mundus totus*, vbi per lotionem pedum intelligit emundationem à venialibus. Indèque infert *Ecclesiam in iustis adultis qui hîc demorantur, quamuis munda sit, quoniam iustè viuunt, opus habere, quia laccant terram, vt pedes lauet*, quoniam sine peccato non sunt, quod de veniali intelligi oportet, vt ex contextu ibi clarè colligitur, & quia aliud peccatum cum vita iusta & mundâ compati non potest, B idque ibidem confirmat ex alia illa Scriptura. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus vt dimittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate*: id est, inquit, *vsque ad pedes, quibus conuersamur in terra*; per quod intelligit humanos affectus venialium, sine quibus in hac mortalitate non viuitur: & super eundem locum Apostolicum (*vt emundet nos ab omni iniquitate*) scribit tract. 1. in Epist. 1. Ioann. *non tantum præterita, sed & siqua fortè contraximus ex hac vita, quia non potest homo quamdiù carnem portat non habere vel leuia peccata.* Vnde idem Sanctus Doctor de emundatione iustorum à venialibus tractans tract. 80. in Ioann. super illa C verba: *Iam vos mundi estis*, subijcit. *Quis enim est in hac vita sic mundus, vt non sit magis magisque mundandus? vbi si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus & veritas in nobis non est: si autem confessi fuerimus peccata nostra, fidelis est & iustus qui dimittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate. Mundet itaque mundos, id est, fructuosos, vt tanto sint fructuosiores, quantò fuerint mundiores.*

5 Quibus sic constitutis, opponi potest contra supradictam rationem de voluntario, quod cum peccatum, quò peccatum est, eo ipso fit macula, quæ peccantem maculat, si originale, quia minùs voluntarium est quàm veniale, est D minùs peccatum, consequens videri esse minùs maculans seu minùs idoneum ad maculandum: ergò minùs maculabit animam quàm veniale; sed certissimum est veniale non ita maculare peccantem, vt ab eo simpliciter denominetur maculatus & sordidus, nec reddere ipsum prorsus ac totaliter immundum ac pollutum: ergò peccatum originale non maculat animam simpliciter, nec ipsam reddit totam immundam atque pollutam. Quis autem hoc concedere non formidaret, nisi qui magno præsumptionis laqueo semetipsum innectere nihil curaret? *Orig. peccatū magis maculat animam, quàm veniale.* Cum ergò peccatum originale sit vnum ex pro- E fundissimis arcanis eorum, circa quæ nostra fides versatur, vt ex illo Augustini loco de moribus Ecclesiæ Catholicæ cap. 22. colligitur (*propter antiquum peccatum, quo nihil est ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum secretius*) mirandum est, quali ausu prædicti authores sine Scripturarum aut Sanctorum Patrum authoritate in similes regulas loquendi & sentiendi de eo irruunt, astruendo ipsum esse minimum omnium peccatorum, ad consequenter minus peccato veniali & minori pœna dignum. Quid enim vicinius videtur, aut fortassè tàm consequens, quàm vt credito quod minimum omnium peccatorum sit, & minus veniali ac minori pœnâ dignum, & ideò æternâ damnatione, ratione sui indignum, etiam

peccatum non esse credatur. Non est enim veniale, vt diuinâ fide Ecclesia vniuersa credit, nec mortale actuale quod nobiscum non oritur, sed à nobis agitur; nec esse potest illud originale quod Scripturæ & antiqui Patres prædicant: ergò solùm erit peccatum nomine tenùs ab istis excogitatum. Consequentia euidens videtur, & minor quoad vltimā partem probatur, quia peccato originali, quod Scripturæ & Patres agnoscunt, debetur iustissimè tanquàm pœna non solum mors prima, sed & mors secunda, quæ est stagnum ignis, seu æterna damnatio (vt latissimè cum B. Augustino in superioribus, ex Scripturis diuinis vidimus, & vt de damnatione æterna tota Ecclesia contra Pelagium credit) ergò originale, cui minor pœna debetur quàm veniali, cui ratione sui, tantùm temporalis pœna debetur, erit omninò alienum à peccato originis, de quo Scripturæ & Patres loquuntur.

Refellitur quædam responsio. 6. Dicetur damnationem æternam non deberi originali ratione sui, seu ratione suæ grauitatis, sicut nec veniali, sed ratione subiecti, scilicet hominis, qui sine gratia inuenitur, per quā solam fit remissio pœnæ; quemadmodum similiter veniali aliquando ratione subiecti in reprobo damnato æterna damnatio debetur. Sed contra hoc clamare videntur tonitrua Scripturarum, Conciliorum & Sanctorum; *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines transijt &c.* Quod aliter rectè intelligi non potest, teste B. Aug. de bono perseu. c. 12. nisi inde deducatur, *non regeneratos paruulos, si sic moriantur, transire in mortem secundam, quæ iustißimè est retributa peccato.* Non dixit, subiecto quia non habet gratiam. *Item ex vno omnes in condemnationem*, Et paulò pòst, *per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem*: & iterum: *Nam iudicium quidem ex vno in condemnationem.* Super quæ verba Aug. lib. 1. de peccat. merit. ca. 13. *Nam iudicium quidem ex vno delicto, si non remittitur, id est, originali in condemnationem*, & ibid. c. 12. *Imò vero nos intelligamus Apostolum ac videamus ideò dictum, Iudicium ex vno dilecto in condemnationem, quia sufficeret ad condemnationem, etiamsi non esset in hominibus nisi originale peccatum.*

Peccato orig. ratione sui debetur æterna pœna, non ratione subiecti. 7. Præterea Arausic. & Trident. definiunt originale esse mortem animæ: sed morti animæ ratione sui debetur pœna æterna, ergò & originali; morti enim primæ, qua peccatrix anima discedit à creatore suo, debetur mors secunda quæ est vltimum eius supplicium, vt ex ijs quæ ex Scripturis & PP. supra adduximus c. 4. 5. 6. 11. 12. 13. & 24. clarè colligitur. Nec video, licet forte alij videant, quomodo post Ecclesiæ victoriam de Pelagianis hoc in dubium verti posset, sicut nec ambigitur mortali actuali deberi damnationem ratione sui, & non quia est in subiecto gratiam non habente. Vnde ipsimet Pelagiani, quia videbant consequens esse, vt si in paruulis admitteretur originale, damnationi æternæ ratione illius peccati essent obnoxij, illud negabant, putantes Deum ab iniustitia aliter saluari non posse. Contra quos Catholici è contrario opponebant damnationem paruulorum sine regeneratione decedentiū, ex Scripturis manifestè colligi, quod contingere sine iniquitate Dei non posset, nisi paruuli essent peccato alieno obnoxij, ratione cuius damnarentur, cum peccatis proprijs in ea ætate esse non possent. Quis ergo dubitare potest fuisse semper indubitatum Ecclesiæ sensum, paruulis sine baptismo decedentibus damnationem æternam deberi ratione tantùm peccati?

8. Iudicet igitur pius lector an tenendum sit, si Scripturis, Concilijs & Patribus credatur, dānationem æternam infanti deberi ratione peccati originalis, & non ratione subiecti gratiam non habentis, quatenus à peccato vt sic præscinditur: illud enim subiectum etiam non habens gratiam, atque vt sic ab originali præcisum, non intelligitur cum aliquo peccato; ergo vt sic intelligi non potest cum aliquo, quod æternam pœnam meretur, quæ soli peccato debetur, quia *omnis pœna si iusta est, peccati pœna est*, teste Augustino: ergo subiectum illud non habens gratiam, atque vt sic ab originali præcisum non potest esse ratio cur pœna æterna peccato originali debeatur: si ergò peccato originali ratione sui æterna damnatio non debetur, nullo modo illa ei debetur; atque adeò Pelagiani, qui paruulos ab omni damnatione esse liberos contendebant, Ecclesiam Catholicam vicerūt. Necessariò igitur concedendum videtur paruulum non habentem gratiam, ideò mereri æternam damnationem, quia habet peccatum originis: peccatum autem originale paruulorū non ideò mereri damnationem, quia est in subiectis gratiam non habentibus, sed quia est præuaricatio, qua omnes paruuli non secūdùm vitæ suæ proprietatem, sed secundùm communem generis humani originem in illo vno testamentum Dei dissipauerunt, in quo omnes peccauerunt, vt rectè August. li. 16. de Ciuit. c. 27. testamentum, inquam, illud primum, *Qua die ederitis, morte moriemini*, Quod complexum est (vt colligitur ex libr. 13. ciuit. c. 12.) quidquid mortis est vsque ad nouissimam quæ secunda dicitur. *Lib. 3. de lib. arb. c. 18.* *Omnis pœna iusta peccato pœna est.*

9. Accedit ad hæc, quod cum prædicti Theologi affirment, ideò peccatum veniale nō inducere ex se, seu secundùm se reatum pœnæ æternæ, quia non tollit ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariatur, eos obstringi posse ad astruendum pecccatum originale inducere ex se reatum pœnæ æternæ, imò & ad docendum ipsum non tollere ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariari; quæ apertam inuoluunt repugnantiam; quia si ideò secundùm ipsos veniale non inducit ex se reatum pœnæ æternæ quia non tollit ordinem ad vltimum finem, nec ei cōtrariatur, consequens omnino videtur ipsum inducturum fuisse ex se seu ratione sui reatum pœnæ æternæ, si tolleret illum ordinem ad vltimū finem, aut si ei contrariaretur. Quod si concedatur, vt concedere necesse est, consectarium vlteriùs esse videtur omne peccatum quod tollit ordinem ad vltimum finem, quodque ei contrariatur inducere ex se reatum pœnæ æternæ, sed originale secundum fidem tollit ordinem ad vltimū finem, eique contrariatur: ergo inducit ex se reatum pœnæ æternæ. Iterùm vice versâ, omne peccatum quod tollit ordinem ad vltimum finem, quodque ei contrariatur, inducit ex se, vt visum est, reatum pœnæ æternæ: ergò peccatum quod illum reatum ex se non inducere asseritur, non tollit ordinem ad vltimum finem, nec ei contrariatur (rationi enim auersionis, quæ est in omni peccato, quo anima mortua est, correspondet se-

cundùm hos authores pœna damni, qua secundùm leges diuinæ æquitatis, si sic à Deo auersa, ex hac vita decesserit in æternum plectitur, sed peccatum originale non inducit ex se reatum pœnæ æternæ, vt isti authores docent ne aliàs contra prædictum illud suum principium de voluntario, vnde colligunt originale esse minimum omnium peccatorum, atque adeo minùs quàm veniale, cogantur rursum inconstanter asserere illud esse maius isto, si ex se, seu ratione sui debetur pœna æterna, quæ peccato veniali ratione sui nunquam debetur: ergo originale non tollit ordinem ad vltimum finem nec ei cõtrariatur, nihil igitur in paruulo recens nato inueniri potest, quod eum à Deo vltimo fine auertit, frustrà ergò baptizatur, quia si non est ab vltimo fine per peccatum originale auersus, nullam necessitatem habet vt Christianus fiat.

10. Confirmari potest, nam in statu puræ naturæ, ad quem sæpe isti authores libenter recurrunt, paruulo non habenti gratiam nulla damnatio deberetur, non rectè ergò ab eis asseritur damnationem deberi peccato originali ratione subiecti non habentis gratiam, cùm negare ipsi non possunt, dari posse infantem non habentem gratiam sine aliquo debito damnationis.

11. Responderi fortè posset, non habere gratiam in paruulo status puræ naturæ non mereri æternam damnationem, quia in illo paruulo nõ habere gratiam, non esset gratiæ priuatio, sed pura negatio, eum ei gratia non deberetur, secùs in paruulis huius status, cui gratia ex pacto Dei ab initio debebatur, vnde non habere gratiam, illi non esset culpabile, isti autem culpabile est non habere gratiam, quam habere debuit, atque adeò non habere gratiam in isto meretur æternam damnationem, in illo autem non mereretur.

12. Hæc tamen Responsio mirabiliter claudicat, nam si in paruulo huius status naturæ corruptæ secludatur peccatum originale, ab ipsomet paruulo gratiam non habente, vt prædicti authores secludũt, dicentes damnationem æternam nõ deberi originali ratione suæ grauitatis, sed ratione subiecti in quo est, quia non habet gratiam, non habere gratiam, erit in illo tantùm pœna seu effectus peccati, non verò peccatum aut culpa, cui sola damnatio æterna debetur: falsò ergo asseritur non habere gratiam in paruulo, quatenus in eo, non habere gratiam condistinguitur contrà peccatum originale, mereri æternam damnationem, & ideò peccatum originale non ratione sui, seu suæ grauitatis, sed ratione subiecti, ad instar venialis, mereri eam. Et verè si non habere gratiam intelligũt pro negatione gratiæ, seu iustitiæ originalis debitæ in esse paruulo, in qua contra Augustinum, & fortè contra veritatem, vt aliàs latiùs, rationem peccati originalis cõstituere solent, duplex in paruulo peccatum originale prædicare videntur: vnum minimum omnium peccatorũ, cui ratione sui damnatio æterna non debetur: alterum per quod illi peccato minimo damnatio debetur, quod est alienum à sensu Catholicæ Ecclesiæ, quæ vnum in paruulo peccatum originale credit, & cui iustissima ratione sui damnatio æterna debetur, & cuius sola ratione paruulus sine baptismo decedens damnatur.

14. Falsum ergo & à Scholis exterminandum A videtur peccatum originale esse omniũ peccatorum minimum, atque adeò minùs veniali, & minori pœna dignum, & tandem non mereri æternam damnationem ratione sui, seu suę grauitatis, sed ratione subiecti non habentis gratiam ad instar peccati venialis, quod aliquãdo ratione subiecti tautùm meretur ęternam damnationem. Longè aliter Sancti Patres sentiunt & loquũtur, qui adeò exaggerant peccatum Adami, quod ad posteros transijt, vt sæpissimè illud vocent, *peccatum magnum*, non solùm quia ad omnes transijt, sed quia secundum eosdem & Concilia homo per illud secundum corpus & animam in deterius mutatus est, quique etiam ipsum peccatum originale vocant *antiquam serpentis plagam, antiqui criminis pondus, pristinum facinus, lethale vulnus, quo humanum genus claudicat, labem corporea inundationis, nequitiam, contagium mortis antiquæ, peccatum quod omnia contaminauit*: ista significare minimè videntur originale esse omnium peccatorum minimum, cuius grauitas ex damnatione æterna, quæ ei indubitanter ratione sui debetur facilè deprehendi potest, etiamsi in sola exclusione à regno consisteret, vt isti authores contendunt, quia simili etiam damnationi nulla pœna quam hic nouimus comparari potest, vt rectè August. in Enchyr. cap. 112. *sed in ira sua, quæ si sola esset, quanta ibi minima cogitari potest, perire à regno Dei, exulare à ciuitate Dei, alienari à vita Dei, carere tam magna multitudine dulcedinis Dei, quam abscondit timentibus se, perfecit autem sperantibus in se, tam grandis est pœna, vt ei nulla possint tormenta quæ nouimus comparari, si illa sit æterna, ista autem sint quàmlibet multis sæculis longa finienda.*

Falsum videtur peccatum orig. esse omnium peccatorum minimum.

15. Nec obstat eundem Magistrum lib. suprà citato cap. 93. docentem pœnam paruulorum esse omnium mitissimam; comparat enim ibi pœnam paruuli cũ tota pœna cuiuscumque reprobi adulti, quam sic comparatam vocat mitissimam, quia adulti reprobi habent vehementem tristitiam ob amissionem regni, & vltrà hoc propria actualia, propter quæ acerbiùs & grauiùs puniuntur, quàm si in solo originali, vt paruuli, ex hac vita decederent. Vnde idem Doctor Epistola 106. *ac per hoc quàmlibet tolerabilius omnibus qui etiam propria peccata committunt, tamen æterna morte multari.* Ad quam doctrinam alludens Florentinus in litteris vnionis, definit adultos reprobos & paruulos sine baptismo decedentes, in inferno disparibus pœnis puniendos fore. Quæ disparitas non in eo consistit quòd paruuli punientur pœnâ damni tantùm, adulti autem pœnâ tàm damni quàm sensus: sed in eo quòd illi punientur pœnis mittissimis, vt loquitur Augustinus, sed ignis & tristitiæ, pœnis inquam mitissimis, quia minimè sufficiunt, nunquamque adhibentur ipsæ aut aliæ similes in lænitate vlli adulto reprobo puniendo, quia peccatũ actuale mortale sine quo nullus adultus damnatur, grauiores & acerbiores multò pœnas ignis & tristitiæ meretur: isti verò pœnis adeò duris & acerbis vt nunquã similes in grauitate ac acerbitate adhibeantur; paruulo alicui plectendo; cum eius peccatum quia non propriâ ipsius, sed alienâ voluntate commissum est, tàm acerbas atque graues ignis & tristitiæ pœnas nunquam mereatur.

Paruulorum non regeneratoris pœna omnium est mitissima licet æterna & sensibilis.

16. Ad rationem illam de voluntario quæ hos authores conuicit, quãquam non erat opus

Respondetur ad argument. in oppositum.

respondere, quia eam suprà manifesta instantia explosimus, dicendum videtur, in peccato quæ est mors animæ, quale est originale, reperiri præter rationem volũtarij, rationem auersionis ab incõmutabili bono, seu rationem alienationis à vita Dei, quæ sunt magis propriæ peccato mortali quã ratio voluntarij, in qua cõuenit nõ solùm cum veniali, sed cum actibus bonis meritorijs. Vndè cum veniale etiamsi in infinitum intra latitudinem suę speciei cresceret, nõ auerteret omninò à Deo, nec ab eius vita alienaret, cum animæ vitã supernaturalem per quam Deo adhæręt, non tolleret: non solùm superare non potest in grauitate aut magnitudine originale, sed nec ei in his aliqua ex parte æquari.

Pecc. orig. licet minùs voluntarium est tamen maius peccatum quã veniale.

Est tamen originale minimum omnium mortalium peccatorum.

17. Fatemur tamen illud peccatum in paruulo esse minus quocunque alio peccato, quod à Deo omninò auertit, aut ab eius vita alienat, & & minori pœnâ dignum, quod solùm illa ratio probare videtur, non autem esse minus veniali, minorique pœnâ dignum, & ideò æterna damnatione ratione sui indignum. Satis enim, vt arbitramur, quàm hoc absurdum sit, iam superioribus impugnationibus ostendimus.

18. Ex quibus illud de memoria non excidere oportet, Deum videlicet ab iniquitate vendicari non posse condemnando paruulos sine liberatione gratiæ decedentes, si illa damnatio eis nõ debetur ratione peccati originalis. Hinc enim August. sæpè se demonstrare putat peccatũ originale paruulorum suppositis Scripturis, quæ damnationem aut infantium Hebræorum, qui non circumcidebantur, aut omnium nõ credentium prædicant. Vndè sunt illa eius verba libro decimo sexto Ciuitat. cap. vigesimo septimo. *Verùm sic quoque animaduertendum est nulla in se negligentia sua, iniustè interire incircumcisi animam paruuli, nisi originalis obligatione peccati.* & libro tertio de peccat. merit. cap. 2. de paruulis tractans, *Iam nunc videant isti, qua iustitia tentent vel conentur asserere, non ad vitam æternam, sed ad iram Dei pertinere, & diuinitùs vindicari atque damnari homines, qui sine peccato sunt, quemadmodùm proprium, ita nullum etiam in eis est originale peccatum.* Grauitas ergò peccati originalis eiusque pœnarum, nõn in solius rationis Philosophicæ, quæ verisimilitudine fallere facilè potest, sed in Scripturæ & Patrum staterâ pensanda est. An igitur exactiori discussioni subijciendæ sint supràdictæ locutionis formulæ de peccato illo antiquissimo & obscurissimo, quanquã ex Scripturis notissimo, deque eius multùm controuersis pœnis, quia vt præclarè August. libro decimo Ciuitat. cap. vigesimo tertio, *liberis verbis loquuntur Philosophi, nec in rebus ad intelligendum difficillimis offensionem religiosarum aurium pertimescunt, nobis autem ad certam regulam loqui fas est, ne verborum licentia etiam de rebus quæ his significantur, &c.* Non ergo satis penetro, quomodo qui tantùm extenuant rationem peccati in originali propter carentiam proprij voluntarij, eiusque post mortem pœnas solùm exilium iucundissimum ab omni molestia liberum esse contendunt, discernere rectè possent, quid faciat Deus in paruulis beneficio, quid iudicio; si enim quidquid eos in illis pro infirmitate humanæ mortalitatis offenderit, omnino à iudicio Dei alienare voluerint, quomodo misericordiã & iudicium Domino Deo, sicut oportet, cantabunt? Egregia sanè commendatio iudiciorum

August.

A Dei si pro minimo peccato, etiam veniali peccato intensiuè minore, creaturam rationalem, imaginem suã, à regno suo sempiternè exulare faciat, totque miserijs, quia videmus, hîc puniat? An tanto fortè encomio misericordia eius extollitur, si imaginem ipsius illo minimo peccato obnoxiã, cui nulla molestia debetur, à perenni fœlicitate terrestris cuiusdã paradisi, quò peruentura prędicatur etiamsi nõ baptizaretur, ad aliam transferat, quãto extolleretur si non à fœlicitate, sed à miseria sempiterna animæ & corporis in fœlicitatem ipse eam transferre diceretur? Non sic Sanctissimus Magister didicit misericordiam & iudicium Domino cantare.

B Non sic suos discipulos docuit Dauidicum illũ cantum intonare, sed magnam Dei misericordiam laudare in paruulo, per baptismum à magna protoplasti culpa & sempiterno igne, antequam expiret liberato, & eiusdem Dei iudiciũ non culpare in alio paris meriti paruulo à communi massa nõ segregato, sed damnatione æterni ignis punito, vt ista in paruulis considerãtes facilius disponi possent ad humiliter cum Scripturis sanctis credendum in maiores bonitatem & seueritatem Dei, sed bonitatem in filios promissionis, quos ante constitutionem mundi immobiliter saluare decreuit, non ex aliqua suorũ bonorum operum præuisione aut absolutâ aut

C conditionatâ seu mediâ, quam nuper eruditio vt omninò necessariam ad conciliandam cum voluntate gratiã se notissimè peperisse, partamque sic baptizasse, ac dictæ reconciliationi primitùs accõmodasse, plurimũ gloriatur, ne eos ille veracissim⁹ veritatis præco Apostolus Paulus vasa misericordiæ appellãdo, manifestæ fortè falsitatis conuincatur: seueritatem autem in filios perditionis, quæ non iniquitati Dei, qui incõmutabiliter iustus est, sed iudicio deputanda est: cum peccato illo magno primi hominis, quo natura humana in deterius mutata est, in condemnationem vniuersa defluxerit humani generis massa, cuius præuisio quodãmodo ante

D cessit in Deo, vt ex Paulo & coapostolo eius Ioanne Aug. colligit, æternũ Dei decretum de reprobandis & saluandis hominibus, quos aut misericordissimè ex eadem massa ab æterno eligendo voluit liberare, aut iustissimè in ea relinquendo secundùm propositũ non vocare. Quis enim illud decretum iniquum aut crudele esse suspicaretur, etiamsi propriæ hominũ rejiciendorũ iniquitatis præuisionem in Deo pręuenire diceretur, quando æternum contuitum alienæ iniquitatis quam rejiciendi, peccando in alio in quo omnes peccauerunt, cõtracturi in vita propria erant, non anteuertere, sed potiùs modo quodã subsequi affirmaretur? de quo, Domino

E suggerente, aliàs latiùs. Verissimè ergò dictum est, *Iudicia tua abyssus multa*, cuius profunditatis impenetrabilem altitudinem Apostolus admiratus exclamat, *O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, &c.* Nullus igitur obsecro ex nostri sæculi Theologis pugil, ingenij quantumuis acerrimi, in istis profundissimis & obscurissimis fidei mysterijs intelligendis ac declarandis Beatissimũ Augustinum à tot eruditissimis temporibus tam longâ sæculorum seriè fortissimum Ecclesiæ athletam, sapientissimumque Magistrum celebratum non imitari, sed cum eo iam luctari desideret, sin ad certamen veniatur, prudens

palestræ spectator pygmæum ad luctam gigantem lacessentem, cum astantium risu exsibilet.

REDARGVVNTVR QVIDAM alij qui ad Scripturam Sacram parùm fortè conformiter loqui videntur, quique sententiæ B. Augustini eius fundamenta nequaquam penetrantes, ante victoriam insultant.

CAPVT XXVII.

Reprobatur quorundam Augustinum in hac quæstione desetientium iniusta censura.

1. EX supradictis diligenter ponderatis clarè deprehendi potest quorumdam modernorum stupenda animositas, qui excellentissimum Ecclesiarum Dei Magistrum (à cuius principijs penetrandis remotissimi sunt) in causa istorum paruulorum, tam vehementer, tanque frequenter inter ipsum & Pelagianos ventilata, non solùm deserunt, sed & grauiter reprehendunt; asserentes ipsum in hac contra Pelagianos disputatione aliquid humani passum fuisse, & meritò à Scholasticis in hoc rejectum esse; eumque qui sentit illos paruulos in stagnum ignis mitti & demergi cum damnatis in infernum, vt ibi igne puniantur, id opinari cōtra omnem rationem & pietatem. Ergò secundùm istos sententia August. de his paruulis est prorsus impia & irrationabilis.

Excellentia doctrinæ S. Augustini.

2. Stupenda sanè nimis esset, istorum temporum conditio, si istis modernis liceret hanc beati August. doctrinam tam horrendè taxare, nobisque liberum non fuisset eam ab ista iniuria vindicare. Verè qui eam sic labefactare conantur, parum Scripturas Pauli, Matthæi, & Ioannis ac Aug. principia penetrare videntur, & Ecclesiam Romanam non leui fortè iniuriâ afficiunt quæ non solùm doctrinam August. sicut quorundam aliorum Doctorum generaliter laudauit; sed eam ex magna parte suam fecit, & ex Pontificum Romanorum statutis seruat & sequitur, teste Ioanne Pontifice. Vnde credibile est, si absurda, ad quæ, principia horum modernorum compellere videntur, penetrata ab initio ab eis fuissent, quòd à suis censuris in B. August. abstinuissent, eique tam manifestè sua ex Scripturis stabilienti se conformassent; nec affirmare insuper ausi fuissent, contra manifestam Scripturam, illos paruulos post iudicium minimè futuros sub potestate diaboli; *essèque conclusionem Catholicissimam, nullum in futuro Christi iudicio esse damnandum propter solum Adæ peccatum, sed vnumquemque onus suum portaturum, siue bonum, siue malum,* vt quidam modernus fidenter affirmat in sua suumma doctrinæ de præd. c. cuius illa notabilis inscriptio est. *Quod clementissimus pater Deus, prædestinatione suorum neminem reliquit in massa perditionis*; & Christum Dominum, vt alius docet, fore causam exemplarem resurrectionis eorum, ac datorem omnium beneficiorum naturalium, imò & donorum quæ naturæ omninò debita non sunt, quæ tunc habituri sunt; eosq; ipsum tamquam Dominum & principem, ac benefactorem suum veneraturos, vsurosque se & omnibus suis donis in laudem & honorem ipsius.

3. Quia licet ista consequenter fortè ad illa A sua principia affirment, quibus paruulis promittunt quietem, omni molestia carentem, imò & naturalem beatitudinem in paradiso aliquo terrestri, à stagno ignis (in quo Diabolus secundùm Scripturas detinebitur) remoto; cauendum fortè tamen est ne non consequenter dicantur, ad illa Pauli & Augustini principia. *Cum gaudio gratias agentes Deo patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum, in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ.* Super quæ verba Augustinus tract. 115. in Ioan. *Regno suo quippe dicit, De mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo, erant ergo de mundo, quando regnum eius non* B *erant, sed ad mundi principem pertinebant. De mundo est ergò quicquid hominum à verò quidem Deo creatum, sed ex Adam vitiata ac damnata stirpe generatum est: factum est autem Regnum; non iam de mundo quicquid inde in Christo regeneratum est. Sic enim nos Deus eruit de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij charitatis suæ, de quo regno dixit, Regnum meum non est de hoc mundo.* Colos. 1.

4. Quisquis igitur istis principijs cedere voluerit, admittat necesse est paruulum non erui à potestate tenebrarum, nec transferri à mundo, & consequenter nec à principe huius mundi ad principem Christum mediatorem Dei ac C hominum, nisi per eius gratiam & regenerationem, vnde incipit ex regno mundi, & principis huius mundi, fieri regnum Christi, & ad ipsum tamquàm ad principem ac benefactorem pertinere. Nam vt supra Augustinus, *Erant ergo de mundo, quando regnum eius non erant, sed ad mundi principem pertinebant. De mundo est ergò quicquid hominum à vero quidem Deo creatum, sed ex Adam vitiatâ ac damnatâ stirpe generatum est. Factum est autem regnum non iam de mundo, quicquid inde in Christo regeneratum est. Sic enim nos Deus eruit de potestate tenebrarum & transtulit in regnum filij charitatis suæ.*

5. Non ergo principatus & regna principis D huius mundi & Christi Saluatoris confundenda sunt; ne si paruulos non baptizatos Christū hominem principem post iudicium habere dicamus, eos à principe mundi huius liberos & consequenter à peccato immunes prædicare conuincamur, quia, vt benè August. vbi suprà, quod toties repetere non piget, *Erant ergo de mundo, quando regnum eius non erant, sed ad mundi principem pertinebant.* Non tamen propterea negamus eos sub regno Christi Dei futuros, quia vt notauit idem August. lib. 83. quæst. q. 69. *aliter dicitur regnum Christi secundùm potestatem Diuinitatis, secundùm quod ei cuncta creatura subie-* E *cta est: & aliter regnum eius dicitur Ecclesia secundùm proprietatem fidei, quæ in illo est, secundùm quod erat, qui dicit, posside nos.* Nec eosdem paruulos post iudicium à potestate diaboli liberos dicamus, ne apertam hæresim dicere conuincamur. Paulus enim in testimonio nuper citato, nos monet agere gratias ei, *qui nos eripuit de potestate tenebrarum & transtulit in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem & remissionem peccatorum.*

6. Si igitur paruuli non baptizati nō sunt futuri post iudicium sub Diaboli potestate; futuri sunt necesse translati in regnum Christi, in quo translati omnes habebunt redemptionem & remissionem peccatorum, ergò si sic sine pec- Colos. 1.14.

Si paruuli nō regenerati nō fuerint post iudicium sub

diaboli potestate necesse est vt sint translati in regnum Christi.

cato erunt, quia redemptionem & remissionem peccati; translati omnes à potestate Diaboli habebunt, in cœlum admittentur sine baptismo; quod Pelagiani non fuerunt ausi eis promittere contra manifestum Christi testimonium; *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.* Prætereà, si paruuli illi non sunt futuri sub potestate diaboli; ergò non sunt futuri sub eius captiuitate & seruitute, ergò falsa erunt non solùm Concilia Arausf. can. primo & Trident. sess. 5. can. primo sed & Scripturæ, vndè Concilia hanc captiuitatem & seruitutem omnium qui liberati per gratiam non fuerint, apertè colligunt.

Non est Catholicum affirmare nullum in futuro Christi iudicio propter solùm Adæ peccatum fore damnandum.

7 Nec dicamus conclusionem esse catholicissimam, *nullum in futuro Christi iudicio propter solùm Adæ peccatum damnandum fore*; ne aliàs, peccatum originale in posteris Adæ manifestissimè euacuemus; vt sæpè in superioribus probauimus, & nullũ paruulum ex eis, qui sine baptismo aut gratiæ liberatione moriuntur, in futuro Christi iudicio damnari, dicere conuincamur (quia nullus ex eis habet aliquid vel fecit, vndè iustè damnari posset si propter solum Adæ peccatum, nullus posterorum eius damnabitur, vt rectè infert August. contra Pelagium libro tertio de peccat. merit. capite 2.) Quod fuisse manifestam Pelagij ac Pelagianorum hæresim, & contrariũ eius esse certissimam Ecclesiæ Catholicæ fidem, patet ex Epistola Hilarij ad August. quæ est 88. & colligitur ex eodem August. variis in locis, primo epistola 89. ad quæst. 3. *Quod autem*, inquit, *dicunt infantem morte præuentum non baptizatum, perire non posse, quoniam sine peccato nascitur: non hoc dixit Apostol. & arbitror esse melius; vt Apostolo potiùs quàm istis credamus, dicit enim ille doctor gentium, in quo Christus loquebatur: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccauerunt.* & paulò post dicit, *Nam iudicium quidem ex vno delicto in condemnationem; gratia autem ex multis delictis in iustificationem: proindè isti, quem fortè inuenerint infantem non ex illius vnius hominis concupiscentia procreatum, ipsum dicant illi damnationi non esse obnoxium, nec per Christi gratiam ab illa damnatione esse liberandum. Quis est enim. Ex vno delicto in condemnationem: nisi illo delicto, quo deliquit Adam: & Quid est, Ex multis delictis in iustificationem, nisi quia Christi gratia non solùm illud delictum soluit, quo obstringuntur infantes ex illo vno homine procreati, sed etiam multa delicta, quæ cum creuerint homines, addunt malis moribus suis? Tamen & illud vnum quo est obligata propago carnalis, quæ ab illo primo homine originem ducit sufficere dicit ad condemnationem. Ideò non superfluus est baptismus paruulorum, vt qui per generationem illi condemnationi obligati sunt, per regenerationem liberentur.* Et Epist. 28. inter ea quæ fide firmissimâ de anima se tenere dicit, sequentia verba scribit; *Quæcumque autem sine gratia mediatoris & Sacramento eius, in qualibet corporis ætate, de corpore exierit; & in pœnam futuram, & in vltimo iudicio recepturam corpus ad pœnam*, & in fine eiusdem Epistolæ. *Sed antequam sciam quænam earum potiùs eligenda sit, hoc me non temerè sentire profiteor, eam quæ vera est, non aduersari robustissimæ ac fundatissimæ fidei, qua Christi Ecclesia nec paruulos homines recentissimè natos à damnatione credit, nisi*

A *per gratiam nominis Christi, quam in suis sacramentis commendauit, posse liberari.* Et Epistol. 157. *Illud enim vbi vel maximè fides Christiana consistit, quod per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum; sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur*; & *quod per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors & ita omnes pertransiit, in quo omnes peccauerunt, & quod iudicium quidem ex vno in condemnationem; & quod per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem, & per vnius iustificationem in omnes homines ad iustificationem vitæ, & si qua alia testimonia declarant neminem nasci ex Adam nisi vinculo delicti, & damnationis obstrictum; neminemque indè liberari nisi renascendo per Christum tam inconcussè tenere debemus, vt sciamus eum, qui hoc negauerit nullo modo ad Christi fidem, & ad eam quæ per Christum datur pusillis & magnis Dei gratiam, pertinere.* 1. Cor. 15. Rom. 5. Ibid. Ibid.

B

8 An non ergo ex his apertè sequi videtur eum, qui affirmat esse *conclusionem catholicissimam, nullum in futuro Christi iudicio esse damnandum propter solum Adæ peccatum*, aduersari (vt Augustinus vbi suprà loquitur) robustissimæ ac fundatissimæ fidei, qua Christi Ecclesia, nec paruulos homines recentissimè natos à damnatione credit, nisi per gratiam nominis Christi, quam in suis Sacramentis commendauit, posse liberari? An fortè assertor supradictæ conclusionis, quam ipse catholicissimam arbitratur, iudicaretur à beatissimo Augustino ad fidem Christianam pertinere, qui Epistola illa 157. definit nos tam inconcussè debere tenere neminem nasci ex Adam nisi vinculo delicti & damnationis obstrictum, vt sciamus eum qui hoc negauerit nullo modo ad Christi fidem pertinere. Fides enim Christi nos docet in Scriptura Euangelica, quæ fallere non potest, tum qui non crediderit, condemnari. Quomodo igitur ille qui huic Christi Euangelio aduersatur, dicendo paruulos sine baptismo morientes; qui nullo modo credunt, non damnandos fore, ad fidem Christi pertinebit? aut quomodo ad eam fidem pertinebit, ille qui dicit nullum propter solum Adæ peccatum esse damnandum, contra apertas voces illius in quo Christus loquebatur? *Per vnius delictum in omnes homines ad condemnationem: & iudicium quidem ex vno delicto in condemnationem. Quid est* (inquit Augustinus loco suprà citato) *ex vno delicto in condemnationem, nisi illo delicto quo deliquit Adam? quod sufficere dicit ad condemnationem?* Quid igitur restat nisi vt conclusionem, suprà relatam, quam author ille catholicissimam putauit; tamquam perniciosissimam, & fidei Christi aduersissimam respuamus? Si cui autem nostra censura in hunc autorem rigida forsan videbitur, eius linienda erit commotio illis Beatissimi Magistri verbis serm. 14. de verbis Apostoli. *Detrahunt nobis, ferimus, canoni detrahunt, veritati non detrahant Ecclesiæ sanctæ pro remissione peccati originalis paruulorum quotidie laboranti non contradicant. Fundata ista res est, ferendus est disputator errans in alijs quæstionibus non diligenter digestis, nondum plena Ecclesiæ autoritate firmatis: ibi ferendus est error, non tantum progredi debet, vt etiam fundamentum ipsum Ecclesiæ quatere moliatur; non expedit, adhuc fortè nostra non est reprehendenda patientia, sed debemus timere, ne culpetur etiam negligentia.* C Marci. 16. D Rom. 5. E

9 Tandem qui affirmat Christum hominem Sup. 197. lin. 5.

Christus non est causa exemplaris resurrectionis paruulorum non baptizatorum.

futurum causam exemplarem resurrectionis paruulorum non baptizatorum, quomodo non affirmabit ipsos in Christo resurgere? Quod si hoc concesserit, cur non & ipsos viuificari in Christo? Quod si totũ admiserit atque approbauerit: an non B. August. potiùs quàm ei credendum erit? Qui Epistola 28. scribit. *Quisquis dixerit quod in Christo viuificabuntur etiam paruuli qui sine sacramenti eius participatione de vita exeunt: hic profectò & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam; vbi propterea cum baptizandis paruulis festinatur, & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos in Christo viuificari omninò non posse.* Vndè mirum videtur illum alium Theologum, cuius sensum hic impugnamus, tam intrepidè ex illo Apostolico loco (*In Christo omnes viuificabuntur*) velle probare Christum Dominum futurum causam exemplarem resurrectionis illorum paruulorum, atque adeò eos in Christo viuificari, cum aduertere potiùs debuisset, extendendo eum locum ad prædictorum paruulorum in Christo viuificationem, se Apostolicæ prædicationi (si August. vbi suprà credatur) contrauenire, & totam Ecclesiam condemnare. Accedit ad hoc, quod si propter illud signum vniuersale vellet eum locum ad paruulos damnatos extendere, eadem ratione extendi debere, aut posse ad damnatos adultos, atque adeò Christum fore causam exemplarem resurrectionis eorum, quod ipse admittere minimè audet. Apostolus ergò in cap. 15. 1. ad Corinth. per totum vsque ad illud quod parùm ante finem habetur (*Ecce Mysterium vobis dico*) tractat de resurrectione Christi & iustorum eius, vt manifeste colligi potest ex illo Apostolico contextu.

10 Proindè loca illa, *Per hominem resurrectio mortuorum*: & *In Christo omnes viuificabuntur*, quæ in illo capite paulò post initium reperiuntur, ad suscitationem & viuificationem eorum, qui procedent in resurrectionem vitæ, non ad eos qui procedent in resurrectionem iudicij, referenda sunt: quod ille alter post Apostolum Paulum Paulus, magni gentium magistri magnus ac mirabilis discipulus vigilantissimè vidit, vt claret in verbis à nobis suprà iam citatis ex Epist. 28. & in alijs verbis mox ibidem subsequentibus, & in eis etiã quæ in fine eiusdem Epistolæ subijciuntur. *Planè*, inquit, *audiui & credidi, propter quod & locutus sum; quia veniet hora quando omnes qui in monumentis sunt, audient, vocem eius; & procedent, qui bene fecerunt in resurrectionem vitæ. Ipsa est de qua dicitur, Et per vnum hominem resurrectio mortuorum. Ipsa est, qua in Christo omnes viuificabuntur.* Quid clarius? Nullum igitur in Scripturis Sanctis aut Patribus fundamentum habere videtur homilia illa panegyrica de resurrectione infantium non baptizatorum, per Christum hominem, cum magna perfectione beneficiorum naturæ, ac aliorum donorum quæ naturæ non debentur, quibus vsuri sunt ad laudem & honorem Christi mediatoris, benefactoris, ac principis sui Scripturæ enim istam corporis insignem perfectionem, & ad corpus Christi Domini, tanquam ad exemplar conformitatem, solummodo prædestinatis & Christi membris promittunt, *donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionem filij Dei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Qui reformabit corpus*

Ioan. 5. 1. Corin. 15. Ephes. 4. Philip. 3. Rom. 8.

A *humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ. Prædestinauit nos conformes fieri imaginis filij sui.*

11 Quis igitur Theologum non admiretur, qui sine graui documento asserit Deum, propter merita Christi Domini, istos paruulos, iræ filios, ac diaboli seruos, suscitaturum cum talibus perfectionibus corporalibus naturæ debitis, & alijs eidem naturæ non debitis, vt eundem Dominum nostrum sua resurrectione repræsentent, eique se subijciant tanquam Domino, principi, ac benefactori suo: aut Christum Dominum nostrum per suos labores hoc paruulis illis, qui nunquam de eius Ecclesia erant, B à Deo Patre petijsse, aut Deum nulla consideratione meritorum Christi id ex seipso esse facturum ad Christi Domini gloriam? quia si hoc non in fictam, sed in veram gloriam Christo sedere æstimant, cur ad eius etiam maiorem gloriam non vlteriùs causalitatem exemplarem ac principatum eius, ad resurrectionem adultorum damnatorum, porrigunt? Sed non audent. Verùm si aliquis auderet, istos gloriam Christo Domino dando, superaret, & tanto sic inueniretur fingere deformiùs, & contra Scripturas, ac communem patrum sensum insolentiùs, & impudentiùs, quantò sibi videretur de gloria Christi cæteris sentire magnificentiùs. C Quidquid ergo paruuli non baptizati perfectionis in futura vita habituri sunt, hoc idem habuissent, si filius Dei nunquam formam serui accepisset: qui in forma serui, sicut non ideò mortuus fuit vt homines conderentur, teste August. Epist. 105. ita non ideò mortuus fuit vt homines impij, filij diaboli, qui in sua impietate moriuntur, cum naturalibus aut corporalibus donis, perfectè resurgerent, sed pro impijs mortuus est, & resurrexit, vt iustificarentur Ridenda est ergò eorum censura, qui sine probatione animosè affirmant, hanc Augustini de paruulis sententiam esse contra omnem rationem, & pietatem; cum ex superioribus iam satis fortè constet, esse in Scripturis diuinis so- D lidissimè fundatam, & rationibus iuuictissimis munitam, quæ, suppositis fidei principijs de peccato originali & morte secundâ ei debitâ, atque de exclusione illorum paruulorum à regno, & de vniuersalitate extremi Iudicij, & de partitione omnium bonorum & malorum in duas classes, dextræ & sinistræ, & de infallibili veritate sententiæ Iudicis, satis euidenter probare videntur illos paruulos habituros sempiternam iustitiam, & puniendos fore pœnâ ignis æterni. Quæ qui negat, etiam atque etiam diligenter caueat, ne fortasse in eis peccatum originale inaniat, & locum eis fœlicitatis, seu E quietis alicuius inter regnum cœlorum & æternam damnationem ab Ecclesia, Concilijs, & Patribus: imò etiam à Paulo Ioanne & ab Euangelio prædicatam, promittat.

TVTISSIMVM ESSE STVDIOSO VEritatis ad Scripturas diuinas ac mysteria fidei nostræ rectè intelligenda, (si liberalibus disciplinis vsui veritatis aptioribus instructus fuerit doctrinæ B. August. diligentem operam nauare, eique fortiter adhærere, eiusque regulas ad indagãdam, & eruendam veritatem vigilanter obseruare.

OPERIS CONCLVSIO.

1. IN controuersia igitur tam graui atque intricata vbi incautè asserens, de euacuatione peccati originalis, aut de alio Pelagianismo periclitari facile posset, Augustinum sublimissimum orbis magistrum, atque Ecclesiæ sanctæ in doctrina de peccato originali, deque eius pœnis, & infirmitate ex eo contracta, & de ipsius medicina seu remedio, inuictissimum Antesignanum, tanquam ducem firmiter teneamus, nec relicto diuinorum eloquiorum, ac Augustinianæ doctrinæ solidamento, per suspicionum nostrarũ abrupta præcipitemur. Quid enim periculosius, quam velle veritatis Scripturarum penetralia ratione exactè metiri? Cũ in eis (vt rectè Augustinus ad Vol.) *Tam multa, tamque multiplicibus mysteriorum vmbraculis opaca, intelligenda, proficientibus restent; tantáque non solum in verbis quibus ista dicta sunt, verùm etiam in rebus quæ intelligendæ sunt, lateat altitudo sapientiæ, vt annosissimis, acutissimis, flagrantissimisque cupiditate discendi, hoc contingat quod eadem Scriptura quodam loco habet; Cum consummauerit homo tunc incipiet.* Recordari igitur nobis expedit (ne spinosissima quæque, secundùm coniecturas nostri cordis, forma etiam syllogistica artificiosè vestitas, neglecta Scripturarum ac Patrum diligenti lectione & collatione, discutere & terminare amemus) *ei, qui sibi persuasit ratione peruenire ad veritatem, multos & longos circuitus*, Beatissimo Augustino teste, *tolerandos esse, vt nullæ disputationes falsæ, aut verisimiles, ab ea ipsum traducere possint, si vult vt ratio eum non adducat, nisi ea quæ sola ratio dicenda est, id est vera.* Animis enim tardioribus & implicatioribus, imò etiam, & ipsis ingeniosis minus diligenter attentis contingere solet, vt si ratione verum velint comprehendere, similitudinibus rationum facillimè decipiantur: vt colligitur ex magno illo doctore.

Veritatis studioso tutissimum est inhærere doctrinæ S. Augustini.

Epist. 3.

Ecclesi. 18.6

De quant. animæ c. 7.

2. Non tamen hinc inferatur, nos artem Philosophicam, aut eos qui secundùm eam, aut secundùm rationes naturales, dogmata Ecclesiastica confirmant, velle hîc ex sensu Beatissimi Augustini aut nostro carpere. Minimè quidem. Quis enim nostrum nescit ab eodem B. Augustino scriptum esse, *Disputationis disciplinam ad omnia genera quæstionum, quæ in litteris Sanctis sunt penetranda & dissoluenda plurimùm valere; tantùm ibi cauendam esse libidinem rixandi, & puerilem quandam ostentationem decipiendi aduersarium?* Aut quis illo sapientissimo magistro, (cuius vestigijs omnes Theologos inhærere optaremus, in præfato genere inuestigandæ & astruendæ veritatis copiosior, solertior, cautior, ac solidior? Imo quis vnquam Neoteri-

Lib. 2. de doctrina Christiana c. 31 & loco citato de quant. animæ. De doctrina Christiana loco citato.

Non est inconueniens rationibus Philosophicis sacram doctrinam confirmare.

A corum, vel Antiquorum tractatorum ipsum in hoc omni ex parte secutus est? Aut quis aduertere si vult non potest, ab eodem præclarissimè dictum esse, *ea quæ vera & fidei nostræ accommoda Philosophi dixerunt, tanquam aurum & argentum quod non ipsi instituerunt, sed de quibusdam quasi metallis diuinæ prouidentiæ, quæ vbique infusa est, eruerunt; nos (instar Israëlitarum clanculò sibi vindicantium vasa & ornamenta aurea ac argentea, quibus Aegyptij peruersè vtebantur) ab eis tanquam ab iniustis possessoribus auferre posse*; non tamen ea nimis diligendo, aut eis propter Philosophorum autoritatem fidendo, aut nos ex eis in præcipitem ac periculosam incertorum

Lib. 2. de doctrina Christiana c. 40.

B arffirmationem proijciendo, ne vltra quàm tutum est humana progrediatur infirmitas; vt tam certi hinc loquamur ad ea quæ requiri de istis incertis possunt, quam si essemus Angeli aut Prophetæ, aut Apostoli: nec eadem etiam vera prolixè & loquaciter versemus ad Philosophos extollendos, tanquam magnos, *quorum contra errores magnos*, vt suos libros resencendo admonuit Augustinus, *defendenda est Christiana doctrina*: nec eisdem veris vtamur intentione vana excellendi inter homines, seu indè nos præferendi bonis, aut iactandi nos apud imperitos, aut vt sapientes esse videamur: sed potiùs ad meliorem vsum ea conuertamus, ad Christi

Loco suprà citato c. 39. Super Psal. 103. concion. 3. & in expositione. Psal. 140. li. 3. Trinit. c. 10.

Lib. 1. retract. c. 1. Colligitur ex lib. 2. de doctrina Christiana c. 37. 38. & 39.

C Domini, scilicet, verum obsequium, à quo illa vera esse, cognoscimus: non ab Aristotele, Pythagora, vel Platone; quorum si aliquis (vt benè Augustinus super Psalmum suprà citatum) *Inuentus fuerit hoc dixisse quod dixit & Christus gratulamur illi, non sequimur illum.*

Psal. 145.

3. Non igitur dubitamus artem philosophicam si sobriè tractetur (vt à plerisque qui non altè, sed ad temperantiam sapere voluerunt, tractari nouimus) vtilem esse ad reddenda ingenia exercitatiora, insigniterque iuuare humiles corde ad scopulosissimos Scripturarum, imò & ipsorum B. Augustini operum recessus, sine periculo sæpe in scopulos impingendi,

D scrutandos & aperiendos, eiusque culpam non esse si qui sunt, qui ea abutuntur in suis disputationibus, propatula & famigerula certamina amantes, aut in ipsa semper luxuriosè hærentes, neque ad id propter quod assequendum discitur, transeuntes, aut secundùm eius formam multa, plus acutula & laboriosa, vnde ingenia inflantur, quàm solida & vtilia, vnde ad pietatem ac humilitatem erudiuntur & ædificantur, contentiosè disceptantes. Ex quo, euenire necesse est istis subtilitatibus sic summopere deditos, doctrinam Augustini & aliorum Patrum, præcipuèque Augustini quam dulciter haurire deberent, attentè legere nunquam

E posse, qui forsan studijs grauioribus sese applicuissent si Beatissimum illum magistrum, tubam auream Ecclesiæ audiuissent. *Multi enim*, inquit, *multum disputant de ijs rebus, quas majore prudentia nostri authores omiserunt, ad beatam vitam non profuturas discentibus, & occupantes, quod peius est, multum præciosa & rebus salubribus impendenda temporum spatia, quibus ineundis atque tractãdis* vt idem magister rectè de similibus quæstionibus affirmat, *illis tempus esse non debet*, quos ad salutem suam & Sanctæ Ecclesiæ necessariam vtilitatem cupimus informari.

Lib. 2. de Genes. ad litteram c. 9. Eodem lib. c. 10.

4. Hæc de istorum paruulorum statu ex Scripturis & Augustino, quantùm Dominus do-

nauit, breuiter conteximus, pollicentes nos A margaritas profundiſſimæ ex eiſdem fontibus doctrinæ, eâ quam hic ſcripſimus ad alta myſteria intelligenda longè oportunioris, hauſturos & oſtenſuros, ſi viderimus hoc exiguum opuſculum ſuos patronos reperturum. Non enim nos fugit, ipſum multos fortè inuenturum reprehenſores, qui ſtudia partium ſectantur, quique propterea plus de victoriarum in ſuis diſputationibus gloria comparanda, quàm de veritate ſinceriter inueſtiganda ſoliciti, glorioſiſſimum putabunt nullis cedere B viribus veritatis. Sed magis optaremus, ſi Spiritum ſanctiſſimi noſtri magiſtri aſſecuti eſſemus, à quolibet reprehendi, quàm ſiue ab errante, ſiue ab adulante, laudari. *Nullus enim* (inquit ipſo, in libri de Trinit.) *reprehenſor formidandus eſt amatori veritatis. Etenim aut inimicus reprehenſurus eſt, aut amicus: Si ergo inimicus inſultat, ferendus eſt: amicus autem ſi errat, ducendus; ſi docet, audiendus. Laudatur vero & errans confirmat errorem; & adulans illicit in errorem. Emendabit ergò me iuſtus in miſericordia, & arguet me; oleū autem peccatoris non impinguabit caput meum.* Omnia iudicio Sanctæ Sedis Apoſtolicæ libenter ſubmittimus.

In procemio lib. 2.

FINIS.

Quinque Propositiones ab Innocentio X^o. damnatæ	Propositiones Iansenii Iprensis Episcopi, damnatis Contrariæ Ex textu libri Iansenii depromptæ
I	I
Aliqua dei præcepta hominibus Iustis volentibus et conantibus secundum præsentes quas habent vires sunt impossibilia; deest quoque iis gratia, quâ possibilia fiant	Præcepta dei sunt homini possibilia, seu possunt ab homine fieri, et consequenter ea homo potest facere. Etenim si jam Iustificatus est, habet charitatem, seu bonam voluntatem per quam deum diligere, et consequenter totam legem implere potest, plenitudo enim legis dilectio, inquit apostolus. Si autem fidelis quidem, sed nondum Iustificatus est, habet aliquid bonæ voluntatis quatenus credit, nam ibi est initium fidei, est etiam initium bonæ, hoc est piæ voluntatis. per hanc autem potest mundari, potest uberius auxilium invocare, et consequenter recte piè que vivere. Jansenius. lib. 3. de Grat. Xti Salvat. cap. 15 § ad argum. p. 145 —
II.	II.
Interiori Gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur. —	Prædeterminatio physica talis esse dicitur ut in quibus cunque circonstantiis voluntas collocetur, semper faciat facere, et operetur effectum suum, omnemque superet resistentiam, christi adjutorium nullo modo. Iansen. l. 8. de Gr. Xti Salv. cap. 2 § 3o. p. 344 —
III	III
ad merendum et demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas a necessitate, sed sufficit libertas a coactione —	Hominum viatorum non solum coactionis expertem esse libertatem, sed etiam necessitatis immutabilis voluntariæ, cum scripturis, augustino et patribus, et catholicâ fide fatemur perlibenter — Jans. lib. 6 de Grãâ xti Salvat. c. 34 § Itaque respondeo. Ibid. cap. 8 § nec quicq. et cap. 36 p. 304 et lib. 8. cap. 21. § 14. pro finem p. 370 - 372. et lib. 6 cap 20. p. 290. 300 —
IV.	IV.
Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, et in hoc erant hæretici quod vellent eam gratiam talem esse cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare	Calvinus docet gratiam ita movere hominem ut non sit ei liberum resistere, augustino — Vero dominus gratia movet ut quamvis infallibiliter convertatur et operetur Idem de s. vid: Gourlin de Gratia

Lib. 3 de Grãâ xti Salv. cap 13 — p. 134. a 138.